

โครงการตะวันออกกลางศึกษา (Middle East Monitoring Project - MEMP)

39/4 ซอยรัชดาภิเษก 32 ถนนรัชดาภิเษก แขวงจันทริกเกษม เขตจตุจักร กทม. 10900

E-mail Address: anujmemp@gmail.com โทร 0-29390847-8

คำชี้แจง

เอกสารฉบับนี้ เป็นรายงานการประมวลสรุป วิเคราะห์และสังเคราะห์ เหตุการณ์และแนวโน้ม ด้านต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง ในรอบเดือน กันยายน 2550 หรือรายงาน "Update" ฉบับที่ 14 จัดทำโดย **โครงการตะวันออกกลางศึกษา (Middle East Monitoring Project - MEMP)** โดยได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

คณะผู้ดำเนินงาน หวังว่าท่านจะได้รับประโยชน์จากรายงานฉบับนี้ตามสมควร และขอความกรุณาเผยแพร่เอกสารฉบับนี้ ต่อไปยังหน่วยงานราชการต่าง ๆ รวมถึงองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องของท่านด้วย จักขอบคุณยิ่ง

นายอนุช อภาภิรม

หัวหน้าโครงการตะวันออกกลางศึกษา (MEMP)

20 ตุลาคม 2550

สารบัญ

คำชี้แจง.....	1
สารบัญ	3
รายงานสถานการณ์และแนวโน้มตะวันออกกลาง	5
ขบวนการภารตภาพมุสลิม: จะรวมชาติอาหรับได้หรือไม่	5
1. บทนำ: ขบวนการภารตภาพมุสลิมกับลัทธิเคมาล.....	5
2. แนวคิดทฤษฎี การจัดตั้ง และการเคลื่อนไหวของขบวนการ	8
3. ในท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง	14
4. สถานการณ์ปัจจุบันของภารตภาพมุสลิม	16
5. บทลงท้าย: ขบวนการนี้จะรวมชาติอาหรับได้หรือไม่	20
บรรณานุกรม	22
ประมวลข่าวสถานการณ์และความเคลื่อนไหวตะวันออกกลาง.....	27
สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางการเมืองในตะวันออกกลาง	27
1. สรุปสถานการณ์และความเคลื่อนไหวทั่วไป.....	27
2. สรุปสถานการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงในตะวันออกกลาง	28
สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านพลังงาน/น้ำมัน	41
1. สถานการณ์ทั่วไป	41
2. สถานการณ์ราคาน้ำมันและความเคลื่อนไหวของโอเปค.....	41
3. ความเคลื่อนไหวในอิรัก	43
3. ความเคลื่อนไหวภูมิรัฐศาสตร์ด้านน้ำมัน.....	44
4. ความเคลื่อนไหวที่น่าสนใจอื่นๆ.....	45
สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางด้านเศรษฐกิจ	47
1. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทั่วไป.....	47
2. สถานการณ์และคาดการณ์ทางเศรษฐกิจในตะวันออกกลาง	48
3. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านการลงทุน.....	49
สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านสังคม	51
1. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านสังคมทั่วไป.....	51
2. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน	52
3. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านการศึกษา.....	55
4. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านสาธารณสุข	57
ภาคผนวก 1.....	59
รายชื่อคณะผู้ดำเนินงานโครงการตะวันออกกลางศึกษา (MEMP)	59
ภาคผนวก 2.....	60
แนะนำโครงการตะวันออกกลางศึกษา.....	60

รายงานสถานการณ์และแนวโน้มตะวันออกกลาง

กันยายน 2550

ขบวนการภราดรภาพมุสลิม: จะรวมชาติอาหรับได้หรือไม่

1. บทนำ: ขบวนการภราดรภาพมุสลิมกับลัทธิเคมาล

มีขบวนการสำคัญ 2 ขบวนการ ที่เกิดขึ้นในโลกมุสลิมในเวลาใกล้เคียงกัน ซึ่งมีทั้งความต่างและความเหมือนกันที่น่าสนใจ ได้แก่ ในตุรกีปี 1923 เกิดลัทธิเคมาลที่มีลักษณะเป็นสาธารณรัฐหรือชาตินิยม ล้มล้างระบบกษัตริย์ สร้างรัฐนิยม และประชานิยม เน้นการปฏิวัติหรือการปฏิรูปที่เป็นแบบโลกวิสัยไม่อิงศาสนา ให้รัฐมีอำนาจเหนือศาสนา ที่อียิปต์ปี 1928 เกิดขบวนการภราดรภาพมุสลิม ที่เป็นแบบชาตินิยมรวมอิสลาม (Pan-Islamism) เน้นการฟื้นฟูศาสนา สร้างรัฐอิสลามและระบบกษัตริย์ ทั้ง 2 ขบวนการนี้เป็นที่รู้จักทั่วโลก และมีอิทธิพลต่อโลกอาหรับและโลกมุสลิมอย่างเห็นได้ การเปรียบเทียบระหว่าง 2 ขบวนการ น่าจะทำให้เข้าใจขบวนการภราดรภาพมุสลิมได้ง่ายและชัดเจนขึ้น

อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาเรื่องนี้ควรจะได้ตระหนักว่า การเคลื่อนไหวทางการเมือง-สังคมในประเทศทั้ง 2 มีความซับซ้อนมาก ประกอบด้วยกลุ่มองค์กร ขบวนการ แนวคิดทฤษฎี และผู้แสดงที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกประเทศ กล่าวโดยย่อ เมื่อจักรวรรดิออตโตมาน และประเทศอาหรับที่ในขณะนั้นมีอียิปต์แสดงบทบาทสำคัญ ต้องเผชิญกับการคุกคามจากลัทธิจักรวรรดินิยมตะวันตก และรับรู้ถึงขบวนการสังคมนิยม และการปฏิวัติรัสเซียในปี 1917 ได้เกิดการเคลื่อนไหวอย่างคึกคักในหมู่ชนชั้นนำเพื่อที่จะรับมือกับการคุกคามนี้ ดังนั้น ในประเทศตุรกี ไม่มีแต่เพียงลัทธิเคมาล แต่ยังมีการเคลื่อนไหวของกลุ่มเคร่งอิสลาม รวมทั้งแนวคิดฝ่ายซ้าย และในประเทศอียิปต์ นอกจากมีขบวนการภราดรภาพมุสลิมแล้ว ยังมีขบวนการชาตินิยมรวมอาหรับ (Pan-Arabism) ที่มีอิทธิพลอยู่ช่วงหนึ่ง และที่สำคัญมีกลุ่มสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ที่ปัจจุบันยังเคลื่อนไหวอยู่ นอกจากนี้ ในโลกอาหรับปัจจุบัน ยังได้เกิดกลุ่มทุนการเงิน ระบบสื่อสารสมัยใหม่ อย่างเช่นสำนักข่าวอัลจาซีรา ดังนั้น ทั้งขบวนการภราดรภาพมุสลิมและลัทธิเคมาล ต่างผ่านสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับที่มาของความแตกต่างใน 2 ขบวนการ

ในช่วงเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมา เราอาจตั้งข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับที่มาของความแตกต่างกันได้นี้

1) ในด้านพื้นฐานทางเศรษฐกิจ-การเมือง

ลัทธิเคมาลเกิดและเติบโตในศูนย์กลางจักรวรรดิออตโตมาน มีทรัพยากรมากทั้งกำลังผู้คนและความรู้ในการจัดตั้งและการรบ มีชนชั้นกลางค่อนข้างมาก สามารถตอบโต้แผนแบ่งประเทศตุรกีเป็นส่วนๆ ของมหาอำนาจตะวันตกได้ การมีชัยในการปลดปล่อยประเทศในปี 1922 ทำให้ลัทธิเคมาลได้รับ

การยอมรับและประสบความสำเร็จ ขณะที่อียิปต์นั้นเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิ และถูกมหาอำนาจตะวันตกเข้ามาโจมตียึดครองตั้งแต่ปี 1798 โดยพระเจ้า نابอเลียน และที่สำคัญถูกอังกฤษยึดครองในปี 1882 พลังชาตินิยมรวมอาหรับในอียิปต์ ไม่สามารถปลดปล่อยประเทศจนกระทั่งหลังสงครามโลกครั้งที่สอง แต่ก็ถูกกดดันโดยพันธมิตรสหรัฐ-อิสราเอล จนกระทั่งหมดเกียรติภูมิ เปิดทางให้แก่การเติบโตของขบวนการการดรรภาพมุสลิม

การที่มหาอำนาจตะวันตกมุ่งเน้นในการยึดครองอียิปต์และตะวันออกกลางมีสาเหตุสำคัญจากลักษณะด้านภูมิศาสตร์การเมือง

2) ในทางด้านภูมิ-รัฐศาสตร์

มีสิ่ง值得พิจารณา 2 ประการ ได้แก่

ก) **คลองสุเอซ** อียิปต์และตะวันออกกลางมีความสำคัญในฐานะที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างยุโรปกับอินเดียและจีน เมื่ออังกฤษสามารถยึดอินเดียเป็นอาณานิคมได้ในราวปี 1856 แล้ว อียิปต์ก็ยิ่งทวีความสำคัญขึ้น เมื่อนายพลนโปเลียนแห่งฝรั่งเศสเข้ายึดอียิปต์ในปี 1798 ก็ได้มีความคิดที่จะสร้างคลองสุเอซเชื่อมทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและทะเลแดง แต่ก็เลิกล้มไป ในปี 1856 มีการให้สัมปทานขุดคลองสุเอซแก่เฟรดินาน เดอ เลสเซบ นักการทูตชาวฝรั่งเศส ในปี 1858 มีการจัดตั้งบริษัทคลองสุเอซขึ้น ต้องใช้เวลาก่อสร้างกว่า 10 ปีโดยแรงงานเกณฑ์ชาวอียิปต์กว่า 3 หมื่นคน เปิดใช้ในปี 1869 ซึ่งทำให้อียิปต์กลายเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญยิ่งขึ้น อังกฤษเข้ายึดอียิปต์เป็นอาณานิคมหลังจากเปิดคลองได้ 10 กว่าปี คลองนี้อำนวยประโยชน์อย่างสูงในการขนส่งสินค้าระหว่างตะวันตกกับตะวันออก รวมทั้งน้ำมันจากตะวันออกไปตะวันตก

ข) **น้ำมัน** ยุคของน้ำมันนิยมถือกันว่าเริ่มต้นในปี 1859 เมื่อมีการขุดน้ำมันในเชิงพาณิชย์เป็นครั้งแรกที่รัฐเพนซิลเวเนียในสหรัฐ และก้าวสู่อุตสาหกรรมน้ำมันเต็มตัวในปี 1870 เมื่อมีการจัดตั้งบริษัทน้ำมันสแตนดาร์ดออยล์ของ จอห์น ดี. รอกกีเฟลเลอร์ ขึ้น น้ำมันที่ขุดขึ้นมาในช่วงแรกนั้นใช้กลั่นเป็นน้ำมันก๊าดเพื่อให้แสงสว่างเป็นสำคัญ เมื่อถึงต้นศตวรรษที่ 20 น้ำมันได้กลายเป็นเชื้อเพลิง ที่ใช้ขับเคลื่อนอุตสาหกรรมและกลายเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง ในตะวันออกกลาง ได้พบน้ำมันในเปอร์เซียหรืออิหร่าน ปี 1908 ซึ่งอังกฤษได้รับผลประโยชน์สูง มีการตั้งบริษัทน้ำมันอังกฤษ-อิหร่าน (ต่อมาพัฒนาเป็นบริษัทบีพี) จากน้ำมันที่ได้ราชานาวีอังกฤษได้เปลี่ยนเชื้อเพลิงเรือรบจากถ่านหินเป็นน้ำมัน ซึ่งมีค่ามากสำหรับอังกฤษช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 ในทศวรรษ 1920 สหรัฐเริ่มเข้าไปมีบทบาทมากขึ้นในการสำรวจขุดเจาะน้ำมันในตะวันออกกลางร่วมกับมหาอำนาจยุโรป มีการค้นพบที่สำคัญดังนี้ ในปี 1927 พบน้ำมันในจังหวัด เคอร์กูตอนเหนือของอิรัก เป็นการพบบ่อน้ำมันเชิงพาณิชย์ครั้งแรกในประเทศอาหรับ ในปี 1932 บริษัทเชคิล (ปัจจุบันคือเชฟรอน) พบน้ำมันที่บาห์เรนในปี 1932 นับเป็นการค้นพบน้ำมันครั้งแรกบริเวณคาบสมุทรอาหรับ ปีที่สำคัญมากได้แก่ 1938 ที่บริษัทกัลฟ์และบีพี ค้นพบน้ำมันที่คูเวต และบริษัทเชฟรอนของสหรัฐค้นพบน้ำมันที่ซาอุดีอาระเบีย

เซลดอน แอล. ริชแมน บรรณาธิการอาวุโสของสถาบันเคโต สำนักคิดมีชื่อของสหรัฐ เขียนในบทความชื่อ “วิเคราะห์นโยบาย” (*Policy Analysis* ปี 1991) กล่าวว่า “ถ้าหากทรัพยากรธรรมชาติสำคัญในตะวันออกกลางเป็นกล้วยหอม ภูมิภาคนี้คงจะไม่ได้ได้รับความสนใจจากผู้กำหนดนโยบายของสหรัฐอย่างที่เป็นอยู่มาหลายทศวรรษ” และสรุปว่าประธานาธิบดีสหรัฐนับแต่ ทรูแมน, ไอเซนฮาวร์, นิกสัน จนถึงคาร์เตอร์ ได้ประกาศหลักการหรือลัทธิ (Doctrine) ที่กำหนดให้ตะวันออกกลางเป็นเขตอิทธิพลผลประโยชน์สำคัญของสหรัฐ และน้ำมันเป็นของสหรัฐ การกำหนดนโยบายต่างประเทศเช่นนี้ ทำให้เกิดพันธมิตรที่ผิดธรรมชาติระหว่างสหรัฐและอิสราเอลขึ้น ที่ติดตามมาก็คือ “สงคราม, หนี้สิน, ภาษี, การทูต, ระบบรัฐบาลขนาดใหญ่, การวางท่า, เกียรติศักดิ์, กองทัพบกและกองทัพเรือขนาดใหญ่, การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย, การหาประโยชน์ทางการเมือง หรือกล่าวในคำเดียวว่า ลัทธิจักรวรรดินิยม”

จากการที่สหรัฐเข้าไปมีบทบาทมากขึ้น ก่อให้เกิดความขัดแย้งกับอังกฤษในเรื่องน้ำมัน ในปี 1944 มีการเจรจาระหว่างประธานาธิบดีรูสเวลต์กับทูตของอังกฤษที่ทำเนียบขาว¹ “รูสเวลต์ต้อนรับเขา (ลอร์ดฮาลิแฟกซ์ทูตอังกฤษ) ที่ทำเนียบขาว การหารือของทั้งสอง เน้นในเรื่องตะวันออกกลาง เพื่อที่จะลดทอนความกังวลและความขุ่นเคืองของฮาลิแฟกซ์ ประธานาธิบดีรูสเวลต์ ได้นำภาพสเก็ตช์ตะวันออกกลางหยาบๆ ที่เขาทำขึ้น แสดงแก่ท่านทูต และกล่าวว่า น้ำมันที่เปอร์เซียเป็นของคุณ เราแบ่งปันน้ำมันที่อิรักและคูเวต ส่วนน้ำมันที่ซาอุดีฯ เป็นของผม”

เนื่องจากเหตุปัจจัยด้านภูมิรัฐศาสตร์ดังกล่าว ประกอบกับความรุนแรงของสงครามเย็น ทำให้สหรัฐและพันธมิตร ต้องเข้ามามีอิทธิพลเหนือดินแดนนี้ โดยใช้ยุทธศาสตร์สำคัญ 3 ประการ ได้แก่

ก) การจัดตั้งรัฐบาลอาหรับและในตะวันออกกลางที่เข้าข้างตน ซึ่งนับว่าประสบความสำเร็จในระดับที่แน่นอน

ข) การจัดตั้งรัฐอิสราเอลในดินแดนปาเลสไตน์ที่เป็นตัวแทนตะวันตกในการควบคุมภูมิภาคนี้

ค) การเคลื่อนไหวเพื่อขจัดกลุ่มต่อต้านตะวันตก ซึ่งมีพลังเฉพาะหน้า ได้แก่ แนวคิดชาตินิยม (อาหรับ) และลัทธิสังคมนิยม ขณะที่กลุ่มเคร่งศาสนาอิสลามมีอันตรายในระยะยาว จึงได้รับการผ่อนปรน กระทั่งได้รับการสนับสนุนเพื่อถ่วงดุล หรือกลบอิทธิพลของลัทธิชาตินิยมและสังคมนิยม ดังจะพบว่า ลัทธิชาตินิยมในอิหร่านและอียิปต์ถูกทำลายไป และกลุ่มศาสนามุสลิมมีอิทธิพลเพิ่มขึ้น

3) ในด้านประวัติศาสตร์-สังคม

อาหรับเป็นแดนเกิดของศาสนาอิสลาม ได้สร้างระบอบกาหลิบมาก่อนแต่เริ่มต้น (ระบอบกาหลิบหรือ Kaliphate เป็นระบอบที่ถือว่าผู้ปกครองสืบทอดจากท่านนบีมุฮัมมัด) และระบอบกาหลิบ ได้สร้างจักรวรรดิอาหรับที่เกรียงไกรขึ้น ขณะที่ตุรกีหันมารับศาสนาอิสลามภายหลัง และตั้งระบอบสุลต่าน (Sultanphate) ขึ้นภายหลังในศตวรรษที่ 11 เป็นผู้ปกครองที่ถือศาสนาอิสลาม แต่ไม่ได้สืบทอดจากท่านนบีมุฮัมมัด นอกจากนี้ ยังอาจถือว่าตุรกีเป็นดินแดนที่ลัทธิซุฟี (Sufism) แพร่ขยายไปอย่างรวดเร็ว

¹ ตามที่ปรากฏในหนังสือชื่อ *The Prize: The Epic Quest for Oil, Money and Power* ของ Daniel Yergin, 1991

ตั้งแต่ศตวรรษที่ 12 ลัทธิซุนนี เป็นนิกายหนึ่งในศาสนาอิสลาม เชื่อในพระเจ้าองค์เดียว มีวิถีปฏิบัติแบบสมถะและความรักเพื่อให้เข้าถึงพระอัลเลาะห์เป็นเรื่องเฉพาะบุคคล ซึ่งเท่ากับเป็นการลดอำนาจของนิกายศาสนาเดิม และเปิดทางให้มีการตีความทางศาสนาได้หลากหลาย

อาจเนื่องด้วยเหตุปัจจัยนี้ และในด้านอื่นทำให้ตุรกีมีความพร้อมหรือความสามารถปรับตัวสู่แนวคิดแบบโลกวิสัย (Secularism) รวมทั้งประชาธิปไตยแบบตะวันตก ขณะที่ในกลุ่มประเทศอาหรับได้เกิดนิกายวาหะบี (Wahabism) หรือนิกายซาละฟี (Salafism) ขึ้นที่ซาอุดีอาระเบียในศตวรรษที่ 18 เพื่อกลับไปสู่ค่านิยมดั้งเดิม พื้นสำนักกฎหมายแบบซุนนีขึ้น นิกายวาหะบีได้ทำลายอิทธิพลของนิกายชีอะห์และซุนนีในซาอุดีอาระเบียลงไปอย่างมาก อาจกล่าวได้ว่า นิกายวาหะบีได้เป็นพื้นฐานของแนวคิดเคร่งศาสนาในนิกายซุนนีและของโลกอาหรับ ด้วยความมั่งคั่งจากน้ำมัน และการเป็นพันธมิตรที่เหนียวแน่นกับสหรัฐตั้งแต่ปี 1945 ซึ่งนักการทูตอังกฤษผู้หนึ่งวิจารณ์ว่าซาอุดีอาระเบียได้กลายเป็น “รัฐในอารักขาของสหรัฐ” ซาอุดีอาระเบียได้มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนกลุ่มเคร่งศาสนาในนิกายซุนนีทั่วโลก โดยเฉพาะทางการเงิน ขบวนการฆราวาสมุสลิมก็ได้รับการสนับสนุน ทั้งในด้านการเงินและแหล่งที่พักพิงในยามที่ขบวนการนี้ถูกกวาดล้างจับกุม

อนึ่ง แม้มีความต่างกันดังที่กล่าวข้างต้น แต่ก็เห็นได้ว่าขบวนการฆราวาสมุสลิม และลัทธิเคมาลนั้นแม้จะมีการเคลื่อนไหวในหมู่มุสลิมที่ด้อยโอกาส หรือมีหลักการประชานิยม ทั้งสองจัดอยู่ในกลุ่มขบวนการฝ่ายขวาเป็นองค์กรแนวตั้ง มีลำดับขั้นการบังคับบัญชา แขนงนำอยู่ในกลุ่มชนชั้นกลางและสูง สำหรับขบวนการฆราวาสมุสลิมกล่าวกันว่ามีการเงินใหญ่สนับสนุนอยู่ด้วย

2. แนวคิดทฤษฎี การจัดตั้ง และการเคลื่อนไหวของขบวนการ

1) เกริ่นนำ

อาจกล่าวได้ว่าขบวนการฆราวาสมุสลิม มีพื้นฐานเหมือนกับลัทธิวาหะบีในซาอุดีอาระเบีย นั่นคือ ต้องการฟื้นฟูศาสนาอิสลาม แต่ก็มีส่วนที่แตกต่างกันหลายประการ ได้แก่

ก) ลัทธิวาหะบีในซาอุดีฯ ต้องการฟื้นฟูศาสนาอิสลามนิกายซุนนี เพื่อคัดค้านสิ่งที่ตนเห็นว่าอยู่นอกจารีตของศาสนาได้ ที่สำคัญได้แก่ ลัทธิซุนนีและนิกายชีอะห์ ดังนั้น เป้าหมายและขอบเขตการเคลื่อนไหวสำคัญอยู่ในด้านการศาสนา ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง ซึ่งในด้านการเมืองราชวงศ์ซาดุดเป็นผู้รับผิดชอบการบริหาร ขณะที่ขบวนการฆราวาสมุสลิมต้องการฟื้นฟูศาสนาอิสลามนิกายซุนนี เพื่อคัดค้านการครอบงำจากต่างชาติ ต้องการปฏิรูปประเทศให้ทันกับโลกสมัยใหม่ มีเป้าหมายทางการเมืองเพื่อให้ได้อำนาจปกครอง สร้างรัฐอิสลามในระบอบกษัตริย์

ข) ลัทธิวาหะบีมีลักษณะเคร่งทางศาสนาสูง และค่อนข้างแข็งตัว และเป็นแบบจารีตนิยมกว่า ขณะที่ขบวนการฆราวาสมุสลิม มีลักษณะประยุกต์ค่านิยมทางศาสนาเข้ากับการเคลื่อนไหวทางการเมืองจึงมีลักษณะยืดหยุ่นสูงตามสถานการณ์ของประเทศ ได้มีขบวนการนี้เกิดขึ้นในประเทศอาหรับจำนวนมาก

ค) ผู้นำของนิกายวาหะบี้นั้นด้านหลักเป็นนักการศาสนา ชำนาญในทฤษฎีทางศาสนา สำหรับผู้นำของขบวนการภราดรภาพมุสลิม ด้านหลักเป็นนักเคลื่อนไหว นักจัดตั้ง ชำนาญด้านทฤษฎีและการเคลื่อนไหวทางการเมือง ขณะที่มีความศรัทธาและความแม่นยำในเรื่องทางศาสนาด้วย

2) สถานการณ์ในช่วงการจัดตั้งขบวนการภราดรภาพมุสลิม

ยุโรปและตะวันออกกลางในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากมาย มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองหลากหลาย สถานการณ์ในช่วงนี้อาจสรุปได้ดังนี้ คือ

(1) กระบวนการชาตินิยมในอียิปต์เคลื่อนไหวอย่างคึกคัก ระหว่างปี 1918-1922 พรรคผู้แทน² เป็นผู้นำการเคลื่อนไหว ซึ่งได้รับการสนับสนุนอย่างกว้างขวาง จนอังกฤษจำต้องยอมให้อิสระภาพอย่างจำกัดในปี 1922 โดยแต่งตั้งให้ษัตริย์ขึ้นมาปกครอง และควบคุมสถาบันการเมืองการปกครองที่สำคัญ ได้แก่ รัฐสภา การเงิน การศึกษา ทั้งยังรักษากองทหารไว้ดูแลคลองสุเอซ จนเป็นเหมือนประเทศกึ่งเมืองขึ้นของอังกฤษ ดังนั้นขบวนการชาตินิยมนี้จึงยังดำเนินอยู่ต่อไป ผู้นำก่อตั้งภราดรภาพมุสลิม ได้เข้าร่วมการเคลื่อนไหวครั้งนี้ด้วย ตั้งแต่ขณะอายุได้ 13 ปี ภราดรภาพมุสลิมจึงนับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการชาตินิยมอียิปต์และอาหรับในการต่อสู้กับลัทธิอาณานิคมและจักรวรรดินิยมของตะวันตก แต่ว่าภราดรภาพมุสลิมอาศัยศาสนาเป็นแหล่งที่มาของอุดมการณ์

(2) การปฏิรูปแบบโลกวิสัย ที่ตุรกีซึ่งเป็นศูนย์กลางจักรวรรดิอิสลามสุดท้าย ได้หันจากการยึดมั่นศาสนาสู่การปฏิรูปแบบโลกวิสัย ในประเทศมุสลิมอื่นของตะวันออกกลาง เช่น อิหร่าน ก็มีการเคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ การปรับประเทศให้เป็นแบบตะวันตก เหล่านี้ก่อให้เกิดความกังวลในหมู่ผู้ที่ถือศาสนาอิสลามอย่างมากว่าจะถูกวัฒนธรรมตะวันตกกลืนกิน จึงได้มีการเคลื่อนไหวเพื่อรื้อฟื้นศาสนาอิสลามให้ทันสมัยและใช้เพื่อการปลดปล่อย รวมทั้งต้องเป็นศูนย์กลางของศาสนาอิสลามแทนที่ตุรกี จึงเกิดเป็นนักรื้อฟื้น (Revivalist) ขึ้น

(3) มีการปฏิวัติสังคมนิยมในรัสเซียและก่อตั้งสหภาพโซเวียตขึ้น ทำให้แนวคิดแบบสังคมนิยม รวมทั้งวิธีการจัดตั้งแบบบอลเชวิคแพร่กระจายมายังภูมิภาคนี้ ลัทธิบอลเชวิค (Bolshevism) มีแนวคิดสำคัญ ได้แก่ การต่อสู้เพื่อการปลดปล่อย เพื่อความเป็นอิสระ จำต้องมีพรรคหรือองค์กรเป็นตัวแทนของมวลชนพื้นฐานทำหน้าที่เป็นกองหน้า (Vanguard) ในการต่อสู้ มีศูนย์กลางที่เข้มแข็ง ถือตามลำดับขั้น ใช้หลักการประชาธิปไตยรวมศูนย์ (Democratic Centralism) นั่นคือ “ประชาธิปไตยในการอภิปราย รวมศูนย์ในการปฏิบัติ” การจัดตั้งพรรคบอลเชวิคจนประสบความสำเร็จในการปฏิวัติ น่าจะได้เป็นบทเรียนส่วนหนึ่งในการจัดตั้งและให้การศึกษาภายในขบวนการภราดรภาพมุสลิมด้วย

² Wafd Party คำว่า wafd บางทีเขียนว่า wafit ในภาษาอาหรับแปลว่าตัวแทน

3) ผู้นำการก่อตั้งขบวนการภราดรภาพมุสลิม

นักคิดและผู้นำในขบวนการภราดรภาพมุสลิม รวมทั้งที่ถือว่าเป็นนักฟื้นฟู มีอิทธิพลอย่างสูงต่อโลกมุสลิม และการเมืองโลก ควรจะได้ศึกษาให้ได้ภาพที่ละเอียดขึ้น ในที่นี้จะกล่าวถึงประวัติของผู้นำดังกล่าวพอสังเขปดังนี้

(1) เจมัล อัล-ดิน อัล-อัฟกานี (Jamal Al-Din Al-Afghani 1839-1897) เป็นนักการศาสนาที่โดดเด่น ถือว่าเป็นผู้บุกเบิกในการรื้อฟื้นศาสนาอิสลามให้ทันสมัย อัล-อัฟกานีกล่าวว่า ตนเองเกิดในอัฟกานิสถาน แต่มีนักวิเคราะห์บทความเห็นว่า เขาน่าจะเกิดในอิหร่านและเป็นคนอิหร่าน อัล-อัฟกานีรับรู้การเปลี่ยนแปลงที่เน้นเรื่องการเมือง เหตุผล ได้ศึกษาและเดินทางไปในประเทศต่างๆ ทั้งโลกมุสลิมและโลกตะวันตก ได้แก่ อินเดีย ตุรกี อียิปต์ อัฟกานิสถาน รัสเซีย อังกฤษ ฝรั่งเศส เป็นต้น เขามีความเห็นว่าเป็นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดความล้าหลังทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของโลกมุสลิม อัล-อัฟกานีเห็นว่าวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นของสากล ไม่ควรแบ่งเป็นวิทยาศาสตร์ตะวันตก และวิทยาศาสตร์มุสลิม แต่วิทยาศาสตร์ธรรมชาติอย่างเดียวก็ไม่พอ มนุษย์ต้องการวิทยาศาสตร์อีกอย่างหนึ่ง ได้แก่ ปรัชญาและปัญญา เขากล่าวว่า “ปรัชญาเป็นสิ่งที่ทางเดินที่ถูกต้องแก่มนุษย์ และทำให้มนุษย์เป็นที่เข้าใจได้ต่อมนุษย์” เขาได้เพียรบรรยายความสำคัญของการปฏิรูปทางเศรษฐกิจและการเงินให้แก่ผู้นำประเทศหรือชุมชนมุสลิมซึ่งล้าหลังเหลือ งานเขียนสำคัญของเขาเช่น “ข้อโต้แย้งนักวัตถุนิยม” (1881) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสนใจของอัล-อัฟกานีในเรื่องจิตสำนึกของสังคม ความเป็นสมัยใหม่และการมีเหตุผล นอกจากนี้ มี “นครบุญ” (Virtuous City) ซึ่งเป็นสังคมที่มีโครงสร้างเป็นลำดับขั้น ตั้งอยู่บนหลักการของความละเอียด ความเชื่อถือได้ และสัจจะ ขณะนี้ อัล-อัฟกานีเดินทางไปอียิปต์ ระหว่างปี 1871-1879 เพื่อเผยแพร่แนวคิดรวมชาติอิสลามเพื่อต่อต้านการครอบงำของจักรวรรดินิยม เขาได้ตั้งสำนักสอนศาสนาซึ่งมีสมาชิกสำคัญ ได้แก่ โมฮัมหมัด अबดุลหะ ผู้นำขบวนการรวมอิสลามคนสำคัญ

(2) ชีค โมฮัมหมัด अबดุลหะ (Sheikh Mohammad Abduh 1849-1905) เป็นนักการศาสนาคนสำคัญ (Chief Mufti) ของอียิปต์ เขามีความเชื่อว่าอิสลามไปได้กับวิทยาศาสตร์ และเห็นว่าพระเจ้าประทานคำสอนมาก็เพื่อส่งเสริมความอยู่ดีของมนุษย์ ดังนั้น การตีความหรืออธิบายคำสอนในพระคัมภีร์ การอ่านและวัตรของท่านศาสดา (Sunnah) โดยแก่นแท้แล้วต้องเป็นไปเพื่อบรรลุจุดหมายนี้ ความเชื่อในเหตุผลนิยมของ अबดุลหะ ทำให้เขาปฏิเสธการคิดและการตีความทางศาสนาที่เป็นแบบเก่าในสมัยกลาง ทศวรรษเขาค่อนข้างเป็นแบบเสรีนิยม และไม่ค่อยเห็นด้วยกับแนวทางรุนแรงของอัล-อัฟกานี การมีท่าทีแบบนี้มีส่วนให้อังกฤษสนับสนุนให้เขาขึ้นเป็นนักการศาสนาใหญ่ (Grand Mufti) ของอียิปต์

(3) ราชิด ริดา (Rashid Rida 1865-1935) เป็นนักฟื้นฟูศาสนาอิสลามคนสำคัญ เกิดใกล้เมืองตริโปลี ซึ่งในขณะนั้นอยู่ในอาณาเขตซีเรียของจักรวรรดิออตโตมาน ครอบครัวเป็นเจ้าที่ดินในชนบท ได้รับการศึกษาทางศาสนาแต่เด็ก เป็นศิษย์ของอัล-อัฟกานี เมื่อ อัล-อัฟกานี ลี้ภัยชีวิต ได้มาเป็นศิษย์

ของอับดุลหะดี ต้องการฟื้นฟูการตีความศาสนาอย่างเป็นอิสระ (Ijtihad) ซึ่งจะทำให้อิสลามเป็นศาสนาแห่งเหตุผล มีความเป็นสากลและนิรันดร์ เขายังสนับสนุนให้มุสลิมพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ริเดะ เป็นบรรณาธิการนิตยสาร อัล-มานาร์ (Al-Manar) ตั้งแต่ปี 1898 ถึงปี 1935 ที่เขาสิ้นชีวิต เป็นนักโฆษณาเผยแพร่วิทยาศาสตร์ที่โดดเด่น ส่วนหนึ่งเกิดจากการต้องแข่งขันในการโฆษณาเผยแพร่วิทยาศาสตร์ คริสต์ รวมทั้งลัทธิบาไฮที่เกิดขึ้นในช่วงนั้น (ค.ศ.1844) เขาเป็นผู้พัฒนาแนวคิดการเผยแพร่วิทยาศาสตร์อิสลาม (Dawah) ขึ้นสู่ระดับเป็นศาสนา (Tariq ad-da'wah) ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ทางศาสนา ความรู้ทางสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะทางสังคมวิทยาและวัฒนธรรม และการกำหนดยุทธศาสตร์ ดังนั้นความสำเร็จของการเผยแพร่วิทยาศาสตร์ ที่สำคัญอยู่ที่การจัดตั้งและควมมีประสิทธิภาพในการเผยแพร่นอกเหนือจากความจริงแท้ในศาสนา กล่าวกันว่าริเดะมีอิทธิพลอย่างสูงต่ออัล-บันนี

(4) ฮัสซัน อัล-บันนี (Hassan al-Banni 1906-1949) เกิดที่เมืองมาห์มูดียะบริเวณเดลตาแม่น้ำไนล์ บิดาจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัย เอล-อัซฮาร์ เป็นศิษย์ของอับดุลหะดี เป็นผู้นำสวดและครูสอนศาสนา และเป็นช่างนาฬิกา ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ลูกด้วย อัล-บันนี อยู่ในครอบครัวที่เคร่งศาสนา เมื่อเข้าศึกษาในระดับประถม ก็ได้ร่วมกับกลุ่มอิสลาม เข้าเป็นสมาชิกสมาคมเพื่อจริยธรรมอิสลาม เมื่ออายุ 16 ปีได้เข้าเรียนที่โรงเรียนฝึกหัดครูที่กรุงไคโร สำเร็จการศึกษาในปี 1927 ทางด้านภาษาอาหรับ ได้เข้าสอนวิชาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในบริเวณเขตคลองสุเอซ เขาได้เห็นความไม่เป็นธรรมที่คนงานอียิปต์ได้รับจากนายคนอังกฤษ ประกาศว่าความยากจนของอียิปต์ ความหมดอำนาจและศักดิ์ศรีเกิดจากการที่อียิปต์ละทิ้งอิสลาม และไปยอมรับค่านิยมและวัฒนธรรมตะวันตก และเห็นว่าอิสลามคือคำตอบของปัญหาต่างๆ ของชาวอียิปต์และของโลก เขาได้จัดตั้งสมาคมพี่น้องมุสลิม (Society of the Muslim Brothers) ซึ่งรู้จักกันดีภายหลังว่าภราดรภาพมุสลิม สมาคมนี้นั้นในช่วงแรกเน้นหนักในด้านจิตวิญญาณ

ความโดดเด่นของอัล-บันนีมีอยู่ 2 ประการใหญ่ได้แก่

ก) การรับรู้เรื่องต่างๆ อย่างกว้างขวาง มีความทรงจำดีมาก สิ่งที่เขาสื่อสารเพื่อการประกาศวิสัยทัศน์และทำที่มีตั้งแต่เรื่องลัทธิอาณานิคม การแพทย์และการสาธารณสุข นโยบายการศึกษา การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ลัทธิมาร์กซ์ ความไม่เท่าเทียมทางสังคม ชาตินิยมอาหรับ และความอ่อนแอของโลกอิสลามในเวทีสากล และความขัดแย้งที่เพิ่มขึ้นในปาเลสไตน์ และที่สำคัญกว่าได้แก่

ข) ความสามารถในการจัดตั้ง ทำให้สิ่งที่เป็วิสัยทัศน์ปรากฏเป็นจริงได้ ในช่วงเวลาสั้นๆ จากการก่อตั้งในปี 1928 ที่มีสมาชิกเพียง 7 คน ในทศวรรษ 1930 ได้เกิดสาขาของภราดรภาพมุสลิมไปทั่วประเทศ และเปลี่ยนจากการเน้นเรื่องจิตวิญญาณไปสู่เวทีทางการเมืองและกลายเป็นขบวนการที่ทรงอิทธิพลทางการเมืองมากในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง

จากการศึกษาประวัติผู้นำทางความคิดและการจัดตั้งอาจสรุปได้ว่า

ก) ภาวดรภาพมุสลิมเป็นขบวนการสมัยใหม่ เกิดขึ้นเพื่อต่อต้านการครอบงำของตะวันตกที่เป็นแบบทุนนิยมและโลกวิสัย เป็นขบวนการที่ต้องการชนะตะวันตกทั้งทางอุดมการณ์ ทางเศรษฐกิจ-สังคม และทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ไม่ใช่ขบวนการที่ย้อนยุค แสวงหาอดีตอย่างที่วาดภาพกัน การกล่าวถึงระบอบกาหลิบนั้นเป็นระบอบกาหลิบในสมัยใหม่ ไม่ใช่ระบอบกาหลิบสมัยกลาง

ข) ภาวดรภาพมุสลิมมีลักษณะเป็นสากลหรือข้ามชาติ เริ่มตั้งแต่รวมชาติอาหรับไปจนถึงรวมโลกมุสลิม แม้จะพูดถึงจีฮัด แต่ก็มีรูปแบบการต่อสู้ที่หลากหลาย ภาวดรภาพมุสลิมไม่ใช่ขบวนการในลัทธิชนเผ่า (Tribalism) อย่างที่ตีความกันว่า จีฮัดเป็นลัทธิชนเผ่า เช่นในหนังสือ “จีฮัดปะทะโลกของแม็ก”

4) การจัดตั้ง ภาวดรภาพมุสลิม

ภาวดรภาพมุสลิม มีความคิดชั้นนำ ได้แก่ การเป็นอิสลามและการเสียสละเพื่อวิถีแห่งอัลเลาะห์ เป็นองค์กรที่มีลำดับชั้น สมาชิกจัดเป็น 3 อันดับด้วยกัน เริ่มต้นด้วยสมาชิกทั่วไปซึ่งยังไม่มีอันดับ เป็นสมาชิกที่รับโดยหน่วยท้องถิ่น เป็นผู้ที่มีความประพฤติดี ยินดีที่จะลงนามในแบบฟอร์มสมาชิก และจ่ายเงินอาสาสมัครสมาชิก สมาชิกนี้จะเป็นมุสลิมหรือไม่ก็ได้ สำหรับสมาชิกที่จัดอันดับประกอบด้วย อันดับแรกสมาชิกระดับภราดร หรือ สมาชิกเตรียม (Nasir) เป็นชาวมุสลิมที่หน่วยท้องถิ่นรับ ผ่านการทดสอบว่ามีศรัทธา ความภักดี รวมทั้งการฝึกอบรม (Tarbiah) ระดับสอง แบ่งเป็น 2 ระดับย่อย ระดับต้นเป็นสมาชิกปฏิบัติงาน (Mil) เป็นมุสลิมที่รับเป็นสมาชิกและพร้อมจะปฏิบัติหน้าที่ มีศรัทธา แก่กล้าและเชื่อฟัง ระดับต่อมาได้แก่สมาชิกนักรบ (Jihad) คัดจากสมาชิกปฏิบัติงานที่สำนักงานกลางเห็นว่ามีความใส่ใจและแบกภาระหน้าที่เต็มกำลัง ระดับที่สาม ได้แก่ สมาชิกระดับนำ (Naqib) เป็นสมาชิกที่มีอำนาจในการให้การศึกษาและฝึกอบรม มีความจงรักภักดี เข้าร่วมในการตัดสินใจ และรู้ความลับขององค์กร นอกจากนี้ยังมีสิทธิในการนำ ซึ่งหมายถึงต้องได้รับการฝึกอบรมอย่างสูง มีความเชื่อมั่นเต็มที่และคุณสมบัติอื่น สมาชิกระดับนี้มีน้อยคน สมาชิกทั้งหมดมีหน้าที่ขยายตัวในหมู่มวลชนอย่างรวดเร็ว

5) การเคลื่อนไหวต่อสู้: แนวทางและทฤษฎี

แยกกล่าวเป็น 4 ประเด็นใหญ่ดังนี้

ก) ทฤษฎีหรือความคิดชั้นนำ ขบวนการภาวดรภาพมุสลิม ถือคัมภีร์กูรอ่านและซุนนาห์ (Sunnah) ได้แก่ วัตรหรือวิถีของท่านศาสดามุฮัมมัดเป็นรากฐานทางความคิด ความคิดชั้นนำโดยรวม ได้แก่ การเป็นอิสลาม และการต่อสู้เพื่อวิถีแห่งพระอัลเลาะห์ มีคำขวัญที่สื่อตะวันตกได้นำมาเผยแพร่ มาก ได้แก่ “พระอัลเลาะห์คือจุดมุ่งหมายของเรา ท่านศาสดาเป็นผู้นำของเรา พระอัลกุรอ่านเป็นกฎหมายของเรา จีฮัดคือทางของเรา การตายในวิถีแห่งอัลเลาะห์เป็นความหวังสูงสุดของเรา” ในท่ามกลางการต่อสู้ ปรากฏความพยายาม โดยเฉพาะในสื่อตะวันตกที่มีอิทธิพล ในการเชื่อมโยงขบวนการเข้ากับกลุ่มหัวรุนแรง สัมพันธ์กับพวกก่อการร้าย หรือมีความคิดคับแคบเป็นแบบลัทธิชนเผ่า ปัจจุบันขบวนการจึงดูเหมือนจะไม่ได้ชูคำขวัญนี้มากในสาธารณะ แต่ใช้การอธิบายความ เช่น เน้น

ความเป็นอิสลาม แต่วิญญูณของการต่อสู้เพื่อวิถีแห่งอิสลามยังคงดำรงอยู่ โดยเฉพาะตราบเท่าที่อิทธิพลตะวันตกยังคงครอบงำรัฐบาลและดินแดนของชาวอาหรับ อัล-บันนี ผู้ก่อตั้งขบวนการ ได้อำนาจในความในพระคัมภีร์ที่สะท้อนถึงความคิดชั้นนำของขบวนการว่า “พวกเจ้าทั้งหลายจงก้าวออกไปเถิด ทั้งเบาและหนัก และพวกเจ้าจงพลีทรัพย์สินและชีวิตของพวกเจ้าไปในแนวทางของอัลเลาะห์”³

ความต่อนี้มีที่ควรอธิบายคือ “ทั้งเบาและหนัก” หมายความว่า “เบา” หมายถึงการรบที่สะดวกสบาย หรือไม่ต้องหลังหยาดเหงื่อเลือดเนื้อมาก “หนัก” หมายถึงการรบที่ยากลำบาก ต้องมีการเสียสละสูง และควรสังเกตว่าการต่อสู้ต้องอุทิศทั้งชีวิตและทรัพย์สิน หรือต้องมีการจัดตั้งทางการเงินอย่างพร้อมพรั่ง เพื่อให้การต่อสู้ประสบผล มีนักติดตามการเคลื่อนไหวองค์กรมุสลิมในตะวันตกจำนวนหนึ่งได้ศึกษาติดตามการเงินขององค์กรเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง มีข้อเสนอบางประการที่ควรพิจารณา เช่น การจัดตั้งการเงินหรือการธนาคารอิสลามนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการต่อสู้ทางด้านทรัพย์สิน เป็นที่สังเกตว่าธนาคารอิสลามเริ่มตั้งที่อินเดียแต่ไม่สำเร็จ ต่อมา มีการจัดตั้งที่อียิปต์ ซึ่งได้ผล แต่ถูกนัสนเซอร์สั่งปิด เมื่อสมาชิกของขบวนการถูกกวาดล้าง ทางทหารซาอุดีฯได้เปิดรับผู้ลี้ภัยเหล่านี้ และได้ตั้งธนาคารพัฒนาอิสลามในปี 1973 ที่จะปฏิบัติตามกฎหมายอิสลาม⁴

ข) การสร้างจิตสำนึกอิสลาม การเคลื่อนไหวของขบวนการ อาจกล่าวได้ว่า มีจุดประสงค์แกนกลางอยู่ที่การสร้างจิตสำนึกอิสลามแก่ชาวมุสลิมทั่วโลกโดยเฉพาะในนิยายชุดหนึ่ง จิตสำนึกอิสลามนี้ประกอบด้วยเนื้อหา 2 ด้านด้วยกัน ด้านหนึ่งเป็นการสร้างจิตวิญญาณแห่งการต่อสู้และศักดิ์ศรีของความเป็นมุสลิมคืนมา ว่าไม่ได้ต่ำต้อยแต่เหนือกว่าวัฒนธรรมตะวันตก อีกด้านหนึ่งเป็นการสร้างความสำนึกว่าอิสลามไม่ใช่เพียงศาสนาธรรมดา หรือศาสนาอิสลามไม่ได้จำกัดอยู่ในกำแพงของสุเหร่า แต่เป็นการปฏิบัติที่ครอบคลุมวิถีดำเนินชีวิตทั้งหมด ทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ศาสนาอิสลามไม่แยกออกจากอำนาจรัฐ ซึ่งนับว่าประสบความสำเร็จสูงมาก

การสร้างจิตสำนึกอิสลามนี้กระทำโดยการปฏิบัติ 2 ด้านได้แก่

(1) **ดะวะห์ (Dawah)** หรือการเชื้อเชิญสู่วิถีอิสลาม ซึ่งมีอยู่ 2 ด้านได้แก่ ด้านภายนอกเป็นการเชื้อเชิญผู้ที่ไม่ถืออิสลามมานับถืออิสลาม ด้านภายในเป็นการสอนแก่นมของศาสนาอิสลามให้แก่ชาวมุสลิม สำหรับภวธรรมมุสลิมนั้น เพื่อให้เกิดจิตสำนึกอิสลาม และต่อสู้เพื่อวิถีของพระอัลเลาะห์ ซึ่งจำแนกได้ว่า ก) สร้างชาวมุสลิมที่เข้มแข็ง ข) สร้างครอบครัวมุสลิมที่ถูกต้องทั้งในการเลือกคู่ครองและการเลี้ยงดูบุตร ค) สร้างสังคมมุสลิม ที่ทั้งบุคคลและครอบครัวมุสลิม ต่างพยายามแก้ปัญหาสังคมอย่างซื่อสัตย์ สุจริต ง) สร้างรัฐมุสลิม มีรัฐบาลมุสลิม เผยแพร่วัฒนธรรม, อุดมการณ์และนโยบายอิสลาม ผ่านสื่อสุเหร่า และงานการกุศล รวมทั้งผ่านสมาชิก จ) สร้างระบบกาหลิบ ที่รวมโลกมุสลิมเข้าด้วยกัน ฉ) ปกครองโลกอิสลาม ชาวมุสลิมสามารถกำหนดชะตากรรมของตนได้ เพื่อบรรลุผลดังกล่าว มีการจัด

³ อัลกุรอาน 9:41 คำแปลจากอัลกุรอาน ฉบับแปลภาษาไทยโดย มัรวาน สะมะอูน

⁴ ดูบทความชื่อ The Muslim Brotherhood New International Economic Order ใน terrorfinance.org

การศึกษาอย่างเป็นระบบเช่น จัดหน่วยศึกษารายสัปดาห์และรายเดือน การทัศนศึกษา การจัดเข้าค่าย การเข้าชั้นเรียน การปฏิบัติการเวิร์กชอป และการประชุม

(2) **การจัดตั้งทางเศรษฐกิจ-การเมืองเป็นกลุ่มองค์กร** ไปจนถึงพรรคการเมือง ที่สำคัญทำให้สมาชิกเกิดความรู้สึกเป็นชุมชน ที่จะได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ-การเมืองอย่างเต็มที่ หนึ่งประการภาพมุสลิมมองการเคลื่อนไหวแบบยาวไกล เป็นการต่อสู้ที่ต้องใช้เวลาหลายรุ่น และมองกว้างข้ามประชาชาติ หามองถึงการรวมโลกอาหรับและมุสลิม⁵

ค) ผลได้ที่จับต้องได้⁶

(1) องค์กรที่เพิ่มขึ้น ซึ่งหมายถึงมีสมาชิกที่เพิ่มขึ้นด้วย ประสบความสำเร็จสูง ปัจจุบันภราดรภาพมุสลิม มีสาขาทั่วประเทศอียิปต์ และมีสาขาภราดรภาพมุสลิมใน 70 ประเทศทั่วโลก แต่ไม่มีการสร้างศูนย์กลางบัญชาการ อย่างมากเพียงยึดถือว่า ผู้นำภราดรภาพมุสลิมในอียิปต์เป็นเสมือนผู้นำสูงสุด และแต่ละประเทศเคลื่อนไหวตามความเหมาะสม

(2) ดินแดนที่ได้รับการปลดปล่อยจากการเป็นอาณานิคมหรือการยึดครอง ประสบความสำเร็จพอสมควร ขบวนการภราดรภาพมุสลิมอยู่ในแถวหน้าในการสู้รบกับอิสราเอลในสงครามปี 1948 ที่ประกาศตั้งรัฐอิสราเอล และมีส่วนในการปลดปล่อยดินแดนมุสลิมจากอาณานิคมตะวันตกในประเทศมุสลิมเกือบทุกประเทศ

(3) การสร้างรัฐอิสลาม ยังไม่ประสบความสำเร็จ แม้แต่ในประเทศอียิปต์ที่เป็นแดนกำเนิด

(4) การฟื้นฟูระบบกาหลิบ สร้างเครือข่ายรัฐอิสลามทั่วโลก ยังห่างไกลจากความเป็นจริง มีความขัดแย้งระหว่างนิกายซุนหนี่และชีอะห์ และแม้แต่ในขบวนการมุสลิมนิกายซุนหนี่เอง ก็ยังมีความขัดแย้งกัน เช่นกลุ่มอัลกออิดะห์โจมตีภราดรภาพมุสลิมว่าเดินหนทางรัฐสภา

ง) **การต่อสู้ 2 แนวทางภายในขบวนการ** กล่าวกันว่าภายในภราดรภาพมีการถกเถียงกันมาตั้งแต่เริ่มตั้งองค์กรเกี่ยวกับแนวทางการต่อสู้ นั่นคือ จะต่อสู้ในระบบหรือการต่อสู้ล้มระบบ จะเดินแนวทางการต่อสู้ด้วยอาวุธการปฏิวัติด้วยความรุนแรงรวมทั้งการก่อการร้าย หรือจะเดินหนทางรัฐสภาอาศัยเสียงข้างมากของมวลชนเป็นสิ่งที่ตัดสินใจ ทุกวันนี้ก็ยังมี การต่อสู้อยู่ แต่กระแสหลักเป็นด้านเดินหนทางประชาธิปไตย แสวงหาพันธมิตร มีผู้นำ 2 คนที่อาจถือเป็นตัวแทนของความคิด 2 แนวทาง ได้แก่ ฮัสซัน อัล-ฮูเดบี (Hassan al-Hudaybi) ถิ่นหนทางรัฐสภาไม่เห็นด้วยกับการก่อการร้าย เช่นฆ่าชาวมุสลิมด้วย กัน และเซยิด กุตาบ (Sayyid Qutb) ที่เห็นด้วยกับการต่อสู้ด้วยความรุนแรง

3. ในท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง

⁵ ดูเอกสารชื่อ Muslim Brotherhood Movement Homepage ใน ummah.net และบทความชื่อ The Muslim Brotherhood ใน Military Review เดือนกรกฎาคม-สิงหาคม 2003 ประกอบ

⁶ อ้างแล้วในเอกสารอ้างอิงที่ 5

ภราดรภาพมุสลิมเป็นขบวนการที่มีอายุยาวนานเกือบร้อยปี ผ่านเหตุการณ์ใหญ่ของโลกและของภูมิภาคมากมาย มีทั้งขึ้นสู่กระแสสูง และเข้าสู่กระแสต่ำ แต่ก็สามารถเอาตัวรอดและขยายตัวเติบโตใหญ่ขึ้นในท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง

พัฒนาการของภราดรภาพมุสลิมใน 3 ยุค

1) ยุคแรก ตั้งแต่การก่อตั้งในปี 1928 จนถึงปี 1953

ขบวนการภราดรภาพมุสลิมในยุคนี้ อยู่ในยุคราชาธิปไตยและการปกครองของอังกฤษ ประเทศถูกยึดครองและขาดประชาธิปไตย เป็นเงื่อนไขที่ทำให้ขบวนการภราดรภาพขยายตัวอย่างรวดเร็วและมีแนวโน้มที่จะเคลื่อนไหวด้วยความรุนแรง มีการจัดตั้งกองกำลังพิเศษ (Special Apparatus) คล้ายกับยุวชนเสื้อเขียวอียิปต์ (Young Egypt's Greenshirts) กองเสื้อน้ำเงินวอฟด์ (Wafd's Blueshirts) และกองกำลังกึ่งทหารอื่นที่เฟื่องฟูในตะวันออกกลางช่วงนั้น ในช่วงปลายยุคนี้ ภราดรภาพได้ร่วมกับขบวนการของนัสนเซอร์ ได้แก่ ขบวนการข้าราชการเสรี (Free Officer Movement) เพื่อโค่นระบอบราชาธิปไตย จนเป็นผลสำเร็จ สามารถก่อตั้งระบอบสาธารณรัฐในปี 1953

2) ยุคที่สอง ปี 1953-1970

เป็นช่วงเฟื่องฟูของลัทธิชาตินิยมอาหรับแบบโลกวิสัยในสมัยนัสนเซอร์ อังกฤษถอนทหารสองฝั่งคลองสุเอซไปหมดในปี 1954 ช่วงนี้เต็มไปด้วยเหตุการณ์ที่น่าตื่นเต้น ได้แก่ การหันไปทำสัญญามิตรภาพกับสหภาพโซเวียต การยึดบริษัทคลองสุเอซเป็นของรัฐ การสร้างเขื่อนอัสวานโดยเงินและการช่วยเหลือจากสหภาพโซเวียตในช่วงนี้กล่าวได้ว่า เป็นยุคตกต่ำของขบวนการภราดรภาพมุสลิมในอียิปต์ ต้องเผชิญกับการกวาดล้างอย่างหนัก ผู้นำและนักเคลื่อนไหวของขบวนการถูกจับกุมและถูกทรมาน แต่ภราดรภาพมุสลิมไม่ตาย บรรดาสมาชิกที่หลบหนีการจับกุมได้ลี้ภัยไปต่างแดน ภราดรภาพกลับไปเฟื่องฟูในรัฐอาหรับอื่น และประเทศตะวันตก โดยเฉพาะสหรัฐ ฝรั่งเศสและเยอรมนี และเมื่ออียิปต์พ่ายแพ้ในสงครามหกวันปี 1967 อิทธิพลแนวคิดชาตินิยมอาหรับนัสนเซอร์เริ่มลดลง

3) ยุคที่สาม 1970- ปัจจุบัน

อันวาร์ ซาดัต ขึ้นครองอำนาจ (1970-1981) ในอียิปต์ หลังจากอนิจกรรมของนัสนเซอร์ ซาดัตมีแนวคิดแบบเสรีประชาธิปไตยกว่า และค่อยๆ เอียงข้างเข้าหาสหรัฐ ในปี 1973 อียิปต์และพันธมิตรทำสงครามโจมตีอิสราเอลซึ่งได้ผลในช่วงต้น ในปี 1976 อียิปต์เลิกสนธิสัญญามิตรภาพกับสหภาพโซเวียต และในปี 1979 ซาดัตลงนามสัญญาสงบศึกกับอิสราเอล ได้รับดินแดนที่อิสราเอลยึดครองไปกลับคืน และปี 1981 ซาดัตถูกสังหารโดยสมาชิกกลุ่มญีฮัดในปาเลสไตน์ ในช่วงเวลานี้ขบวนการภราดรภาพมุสลิมโน้มเอียงไปในทางต่อสู้ภายในระบบ ใช้การเลือกตั้ง ซึ่งชัดเจนขึ้นตั้งแต่ปี 1980

มูบารัคขึ้นครองอำนาจปี 1981 จนถึงปัจจุบัน รวม 27 ปี กวาดล้างปราบปรามสมาชิกขบวนการเป็นระยะ ทำให้ขบวนการเป็นสิ่งที่อยู่นอกกฎหมาย แต่ก็ไม่ได้สามารถกวาดล้างจนสิ้นซากเหมือนสมัยนัสนเซอร์ สะท้อนความเข้มแข็งขึ้นของกลุ่มฟื้นฟูมุสลิมโดยรวมและขบวนการภราดรภาพมุสลิม

โดยเฉพาะ นโยบายของมูบารัคที่อิงแอบกับสหรัฐที่ไม่เป็นที่ยอมรับของชาวอาหรับ โดยเฉพาะหลัง สงครามอิรักปี 2003 และใช้ระบอบเผด็จการลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน ทำให้ระบอบมูบารัคไม่ เป็นที่นิยมนัก ตัวมูบารัคเองก็ชราลงสุขภาพไม่สู้ดี เหล่านี้เปิดโอกาสให้ภราดรภาพมุสลิมสามารถ ขยายตัวได้อีกครั้ง

หลักคิด ท่าที และการปฏิบัติทางการเมืองในปัจจุบัน

หลักคิด ท่าที และการปฏิบัติทางการเมืองปัจจุบัน อาจสรุปได้ดังนี้

- 1) ยึดมั่นในประชาธิปไตยแบบอิสลาม และเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองตามกฎอิสลาม ที่ กำหนดการปฏิบัติทั้งปวงของชีวิต และต้องพัฒนาท่าทีต่อประชาธิปไตยในทุกมิติ ทั้งด้านการเมือง วัฒนธรรมและการปฏิบัติ ทั้งให้ปรับปรุงความสัมพันธ์กับพรรคการเมืองอื่น ภราดรภาพมุสลิมเห็นด้วย กับลัทธิชาตินิยมที่ส่งเสริมการรักบ้านเกิด เสรีภาพ ศักดิ์ศรี ความเป็นเอกภาพทางสังคม และการสื่อสาร อันดีภายในสังคม ไม่ใช่ก่อความแตกแยก การกวาดล้างกันเองภายในชาติ
- 2) ยอมรับระบอบปกครองตามรัฐธรรมนูญในระบอบรัฐสภา นั่นคือ ต่อสู้ในระบบและยึดถือ แนวทางประชาธิปไตย
- 3) เน้นว่าประชาชาติเป็นที่มาของอำนาจอธิปไตยทั้งปวง
- 4) ยอมรับความหลากหลายของพรรคการเมืองตามกรอบของรัฐธรรมนูญและกฎหมาย
- 5) เน้นความสำคัญความเป็นอิสระของศาล ปลอดจากการแทรกแซงของอำนาจฝ่ายบริหาร
- 6) ความเท่าเทียมกันอย่างเต็มที่ระหว่างชาย-หญิง โดยไม่ขัดกับกฎหมายอิสลาม
- 7) การอยู่ร่วมกันกับชาวคริสต์
- 8) การเคลื่อนไหวทางการเมืองที่สำคัญ ได้แก่ ก) การเข้าร่วมการเลือกตั้งในปี 1984, 1987 และปี 2000 ข) การร่วมกับพรรคการเมืองยื่นต่อสู้อย่างต่อเนื่องกับระบอบปกครอง (ที่เป็นเผด็จการ) เช่น เรียกร้องให้ ยกเลิกประกาศภาวะฉุกเฉิน ปลดปล่อยนักโทษการเมือง เปิดเสรีภาพทางการเมือง มีการเลือกตั้งอย่าง บริสุทธิ์ ยุติธรรม ค) พยายามจัดตั้งพรรคการเมืองให้สำเร็จ ง) ต่อสู้เพื่อให้ใบอนุญาตออกหนังสือพิมพ์
- 9) ดำเนินนโยบายต่างประเทศ คัดค้านการแทรกแซงและครอบงำของต่างชาติทั้งปวง⁷

4. สถานการณ์ปัจจุบันของภราดรภาพมุสลิม

จำแนกกล่าวเป็น 2 หัวข้อได้แก่

1) ภราดรภาพมุสลิมในอียิปต์และโลกอาหรับโดยทั่วไป

ภราดรภาพมุสลิมยังไม่ใช่ที่ยอมรับในหมู่มชนชั้นสูงของโลกอาหรับ รวมทั้งในอียิปต์ที่เป็นถิ่น กำเนิด ผู้นำยังคงถูกกวาดล้างจับกุมอย่างต่อเนื่อง ยังไม่สามารถสร้างขบวนการภราดรภาพมุสลิมที่ เข้มแข็งขึ้นได้ มีการสังเกตว่ากลุ่มผู้ปกครองหรือชนชั้นสูงมุสลิมที่สหรัฐสนับสนุนมักเป็นผู้ร้ายว้ย ส่วน

⁷ ดูเอกสารชื่อ Muslim Brotherhood And Democracy in Egypt ใน ikhwanweb.com ตุลาคม 2007

ฐานของขบวนการมุสลิมมักเป็นคนจนมวลชนระดับล่าง อย่างไรก็ตาม ในระยะหลัง สหรัฐได้มีนโยบายสนับสนุนมุสลิมสายกลาง กดดันให้รัฐบาลอียิปต์เปิดประชาธิปไตยมากขึ้น ภาวการณ์มุสลิมสามารถส่งผู้สมัครแบบอิสระ เป็นฝ่ายค้านที่ใหญ่ที่สุดของอียิปต์

2) ภาวการณ์มุสลิมในยุโรปตะวันตกและสหรัฐ

สำหรับยุโรปตะวันตกนั้น จะยกการเคลื่อนไหวของกลุ่มภาวการณ์มุสลิมในเยอรมนีเป็นตัวอย่ง ทั้งนี้โดยยึดตามบทความของลอเรนโซ วิดีโน ซึ่งเป็นรองผู้อำนวยการโครงการสืบสวนเกี่ยวกับการก่อการร้าย และนักวิเคราะห์ว่าด้วยลัทธิก่อการร้าย ชื่อ “การพิชิตยุโรปของขบวนการภาวการณ์มุสลิม”⁸ ดังนี้

ขบวนการภาวการณ์มุสลิมในเยอรมนี

เยอรมนี ในช่วงทศวรรษ 1950 และ 1960 มีนักศึกษามุสลิมจำนวนนับพันจากตะวันออกกลาง เดินทางมาศึกษาตามมหาวิทยาลัยในเยอรมนีตะวันตก ส่วนหนึ่งก็มาจากชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยทางด้านเทคนิค อีกส่วนหนึ่งมาจากการหลบหนีการกดขี่ โดยเฉพาะในอียิปต์สมัยประธานาธิบดีนัสเซอร์ เยอรมนีตะวันตกได้เปิดกว้างให้ที่พักพิง ที่สำคัญเนื่องจากในขณะนั้นเยอรมนีมีนโยบายต่างประเทศที่จะตัดสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศที่ยอมรับรับรองรัฐบาลเยอรมนีตะวันออก ซึ่งขณะนั้นอียิปต์และซีเรียรับรองอยู่ รัฐบาลกรุงบอนน์ต้อนรับผู้ลี้ภัยจากอียิปต์และซีเรีย เปิดทางให้แก่สมาชิกในขบวนการเข้ามาจัดตั้งองค์กรมุสลิม พร้อมกับสร้างเครือข่ายมุสลิมทั่วโลก ผู้บุกเบิกในการจัดตั้งกลุ่มมุสลิมในเยอรมนี ได้แก่ *ซาอิด รอมะดอน* (Said Ramadan) ชาวอียิปต์ที่เป็นเลขาส่วนตัวของอัล-บันนี ได้ก่อตั้ง **สมาคมอิสลามแห่งเยอรมนี** (Islamic Society of Germany ชื่อภาษาเยอรมนีว่า Islamische Gemeinschaft Deutschland - IGD) ซึ่งเป็นองค์กรมุสลิมที่สำคัญ 1 ใน 3 ของเยอรมนี ขึ้นในปี 1958 และดำรงตำแหน่งประธานสมาคมจนถึงปี 1968⁹

เมื่อถึงปี 1973-2002 การนำตกไปอยู่กับ *คาเลบ ฮิมมัต* (Ghaleb Himmat) ชาวซีเรียที่ถือสัญชาติอิตาลี ฮิมมัต เดินทางไปมาระหว่างอิตาลี ออสเตรีย เยอรมนี สวิตเซอร์แลนด์และสหรัฐอเมริกา เขาเป็นผู้ร่วมก่อตั้งธนาคารอัล-ตักวา (Bank al-Taqwa) ซึ่งทางงานข่าวกรองของอิตาลีมีความเห็นว่าเป็น “ธนาคารของขบวนการภาวการณ์มุสลิม” และสนับสนุนทางการเงินแก่กลุ่ม อย่างเช่น กลุ่มฮามาส และแนวร่วมปลดปล่อยอิสลามในแอลจีเรีย ในปี 2001 กระทรวงการคลังสหรัฐระบุว่า ฮิมมัตและผู้ช่วยคือ ยูเซฟ นาดา ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่การเงินคนสำคัญของขบวนการภาวการณ์มุสลิม เกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย สมาคมอิสลามแห่งเยอรมนีในปัจจุบันเป็นเหมือนร่มเงาให้แก่ศูนย์กลางอิสลามในมากกว่า 13 เมือง และสนับสนุนองค์กรเยาวชนอิสลามและสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ ประธานสมาคมอิสลามแห่งเยอรมนีต่อจากฮิมมัต ได้แก่ *อิบราฮิม เอล-ซายัต* (Ibrahim el-Zayat) อายุ 36 ปี เชื้อสายอียิปต์ เป็นผู้นำ

⁸ เผยแพร่ใน Middle East Quarterly ปี 2005

⁹ รอมะดอนยังได้ร่วมกับบุคคลอื่นจัดตั้งสันนิบาตมุสลิมโลก (Muslim World League) ในปี 1962 ที่เมืองเมกกะ ประเทศซาอุดี เป็นองค์กรมุสลิมเอกชนที่ใหญ่ที่สุด กล่าวกันว่าได้รับการสนับสนุนจากทางการซาอุดี เพื่อเผยแพร่แนวคิดลัทธิวาหะบี

องค์กรเยาวชนจำนวนมาก และได้สร้างสายสัมพันธ์กับสมัชชาเยาวชนมุสลิมโลก (World Assembly of Muslim Youth)

ในปี 1960 ภาวตรภาพมุสลิมนำโดย รามะดอน และฮิมมัด ยังได้ตั้ง**ศูนย์กลางอิสลามแห่งมิวนิค** (Islamic Center of Munich) ซึ่งกล่าวกันว่าเป็นศูนย์กลางสำคัญหนึ่งของภาวตรภาพมุสลิมในยุโรป และได้พิมพ์เผยแพร่นิตยสารชื่อ “อัล-อิสลาม” ที่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากธนาคารอัล-ดักวา

ชุมชนอิสลามวิสัยทัศน์แห่งชาติ (Islamic Community Milli Gorus) ผู้ที่เป็นผู้นำทางความคิดขององค์กรนี้ ได้แก่ นักเคลื่อนไหวทางศาสนาคนสำคัญของตุรกี นั่นคือ เนจเมตติน เอร์บาแกน (Necmettin Erbakan) ผู้ได้เป็นนายกรัฐมนตรีของตุรกีในช่วงหนึ่ง ในปี 1975 เขาได้เผยแพร่แถลงการณ์ฉบับหนึ่งชื่อ “วิสัยทัศน์แห่งชาติ” ¹⁰ ในแถลงการณ์นี้เขาได้กล่าวถึงจริยธรรมและการศึกษาทางศาสนาพร้อมกับให้ความสำคัญเรื่องการพัฒนา การพัฒนาอุตสาหกรรม และการเป็นอิสระทางเศรษฐกิจ หลานชายของท่านผู้นี้ได้เป็นประธานขององค์กรนี้ ซึ่งมีสมาชิกราว 30,000 คน ผู้สนับสนุนอีกราว 1 แสนคน ตั้งขึ้นเพื่อพิทักษ์สิทธิชาวตุรกีผู้อพยพมาอยู่ในเยอรมนี ทางเยอรมนีจับตาดูว่าองค์กรนี้อาจมีวาระซ่อนเร้น เพื่อสร้างชุมชนอิสลามที่เป็นต่างหาก และว่าสมาคมอิสลามแห่งเยอรมนีกับชุมชนอิสลามวิสัยทัศน์แห่งชาตินี้ทำงานร่วมกัน

อนึ่ง บทความที่ชื่อ “การพิชิตยุโรปของขบวนการภาวตรภาพมุสลิม” ¹¹ นี้ มีสีสันไปในการสร้างความรู้สึกลัวอิสลามหรือ Islamophobia เพราะแม้ข้อเท็จจริงที่ระบุไว้ทั้งหมดจะเป็นจริง ขบวนการภาวตรภาพมุสลิมยังห่างไกลต่อการเป็นผู้พิชิตตะวันตกมาก ปัจจุบันตะวันตกเป็นผู้ยึดครองดินแดนของอาหรับและมุสลิม ไม่ใช่ในทางกลับกัน มีนักวิชาการชาวเยอรมนีบางคน เช่น เวอร์เนอร์ ชิฟเฟออร์ (Werner Schiffauer) ชี้ว่าชุมชนวิสัยทัศน์แห่งชาตินี้ยอมรับที่จะปฏิบัติตามกฎหมายและไม่เห็นด้วยกับการก่อการร้าย เป็นการบูรณาการเข้ากับสังคมเยอรมนีแล้ว แต่ที่ชุมชนเหล่านี้ต้องการรักษาความเป็นอิสลามไว้ เป็นการรักษาสีที่แตกต่างออกไป ไม่มีอะไรขัดกับรัฐธรรมนูญ ¹² รัฐบาลยุโรปบางแห่ง เช่น อังกฤษ ยังมองเห็นว่าภาวตรภาพมุสลิมเป็นองค์กรสายกลาง

ขบวนการภาวตรภาพมุสลิมในสหรัฐ

สำหรับในสหรัฐนั้น ภาวตรภาพมุสลิมได้เริ่มเคลื่อนไหวตั้งแต่ทศวรรษ 1960 กล่าวกันว่านักเคลื่อนไหวอิสลามและภาวตรภาพมุสลิม ได้ตั้งองค์กรมุสลิมที่สำคัญ ได้แก่ **สมาคมนักศึกษามุสลิม** (Muslim Students Association) ในปี 1963 **กองทุนอิสลามอเมริกาเหนือ** (North American Islamic Trust) ในปี 1971 **สมาคมอิสลามแห่งอเมริกาเหนือ** (Islamic Society of North America) ในปี 1981

¹⁰ National Vision ชื่อภาษาตุรกีว่า Milli Gorus อ่านเป็นภาษาไทยใกล้เคียงว่า มิลลิ กอรูส

¹¹ อ้างแล้วในเอกสารลำดับที่ 8

¹² บทความของผู้เขียนคนเดียวกันชื่อ The Right to Be Different ใน qantara.de, 2004

สมาคมมุสลิมอเมริกา (American Muslim Council) ในปี 1990 **สมาคมมุสลิมอเมริกา** (Muslim America Society) ในปี 1992 นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้ง **สถาบันความคิดอิสลามระหว่างประเทศ** (International Institute of Islamic Thought) ในปี 1981 ซึ่งเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร มีศูนย์อำนวยความสะดวกอยู่ที่รัฐเพนซิลเวเนีย และมีสาขาในเมืองสำคัญทั่วโลกหลายแห่ง¹³

อนึ่ง หลังการก่อวินาศกรรม 2001 กระแสหวาดระแวงมุสลิมในสหรัฐสูง มีการวาดภาพว่าศาสนาอิสลามเป็นศาสนาแห่งความรุนแรงหรือไม่เป็นประชาธิปไตย มีลักษณะเป็นลัทธิฟาสซิสต์ และชาวมุสลิมเกี่ยวพันหรือเห็นด้วยกับการก่อการร้าย เช่น ในปลายเดือนตุลาคม 2007 มีการจัดสัปดาห์รับรู้ฟาสซิสต์อิสลาม (Islamofascist Awareness Week) ตามมหาวิทยาลัยหลายแห่งในสหรัฐ มีจุดประสงค์เพื่อต่อต้านลัทธิญิฮาดในหมู่อาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษา โดยเฉพาะนักวิชาการสตรีที่ก้าวหน้า อย่างไรก็ตาม ได้มีนักวิชาการและสื่ออีกจำนวนหนึ่ง ที่เห็นว่าภาพวาดมุสลิมเป็นองค์กรสายกลาง เช่น บทความชื่อ In Search of Friends Among the Foes ใน วอชิงตันโพสต์ 110904 และบทความชื่อ The Moderate Muslim Brotherhood ในวารสาร Foreign Affairs ที่ทรงอิทธิพลฉบับมีนาคม-เมษายน 2007

ขบวนการวาดภาพมุสลิมในสายตานักวิชาการและสื่อในสหรัฐ

ผู้เขียนบทความใน ฟอเรน แอฟแฟร์ ได้เดินทางไปพบปะสนทนากับผู้นำและนักเคลื่อนไหวของขบวนการหลายสิบคน ในหลายประเทศคือ อียิปต์ ฝรั่งเศส จอร์แดน สเปน ซีเรีย ตุรกี และอังกฤษ ตลอดช่วงปี 2006 ได้สรุปความเกี่ยวกับภาพวาดมุสลิมไว้ดังนี้

- 1) ผู้ก่อการนิยตขบวนการอยู่ในชนชั้นกลางล่าง และขยายไปสู่ชนชั้นกลางในท้องถิ่น และต่อราชสำนัก
- 2) ผู้นำคนแรกคืออัล-บันนา ปฏิเสธลัทธิก่อการร้ายและการปฏิวัติด้วยความรุนแรง และชัดเจนขึ้นเมื่อถึงผู้นำคนที่สอง คือฮุเดบิ ที่ไม่เห็นด้วยกับการก่อการร้ายและสงครามญิฮาดในหมู่ชาวมุสลิมด้วยกัน ตามที่เซยิด คุดบ์เสนอ ข้อขัดแย้งนี้ทำให้กลุ่มนิยมญิฮาดปลีกตัวไปจากขบวนการ และสร้างกลุ่มอัลกออิดะห์ ที่ยึดตามแนวคิดคุดบ์
- 3) ผู้เขียนบทความนี้เชื่อว่า ภาพวาดมุสลิมเลือกเดินทางรัฐสภา และระบอบปกครองเปิดให้แสดงความไม่พอใจ และอ้างคำพูดสมาชิกอาวุโสคนหนึ่งในขบวนการว่า “มันเป็นการไม่ยุติธรรมที่ภาพวาดมุสลิมจะขึ้นสู่อำนาจ ก่อนที่ส่วนใหญ่ของสังคมพร้อมที่จะสนับสนุนขบวนการ”
- 4) ผู้เขียนเชื่อว่าภาพวาดมุสลิมชักจูงชาวมุสลิมออกจากความรุนแรง และนำไปสู่หนทางการเมืองและกิจกรรมการกุศล โดยได้ยกตัวอย่างในอียิปต์และจอร์แดน เป็นต้น

¹³ ดู The New Media Journal.us 051007

5) ตั้งแต่ทศวรรษ 1980 กลุ่มวิชาชีพชนชั้นกลาง ได้เข้าเป็นสมาชิกมากขึ้น กดดันให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างโปร่งใสและยืดหยุ่นเพิ่มขึ้น และพร้อมทำงานกับกลุ่มอื่นที่เป็นแบบโลกวิสัย เช่น สังคมนิยม และพวกเสรีนิยม

6) มีความหลากหลายกระทั่งขัดแย้งกันในการปฏิบัติทางการเมืองในขบวนการเอง เช่น ฆราวาสภาพในอียิปต์และจอร์แดน ต่อต้านอัตตาธิปไตยและการก่อการร้าย ดังนั้น จึงมีส่วนเป็นพันธมิตรกับสหรัฐ แต่เนื่องจากต้องลงเลือกตั้ง ก็ได้โจมตีสหรัฐอย่างรุนแรง ส่วนฆราวาสภาพในซีเรียค่อนข้างสนับสนุนนโยบายของประธานาธิบดีบุชในการโค่นล้มประธานาธิบดีอัสซาด และไม่ได้โจมตีสหรัฐรุนแรง

ขบวนการฆราวาสภาพมุสลิมในยุโรป

สำหรับขบวนการฆราวาสภาพในยุโรป นั้นยังเป็นส่วนน้อยของสังคม กลุ่มที่สำคัญได้แก่ สหพันธ์องค์การมุสลิมแห่งยุโรป (The Federation of Islamic Organizations in Europe) ซึ่งเคลื่อนไหวด้วยความระมัดระวังในกรณีต่างๆ เช่น กรณีภาพล้อท่านมุฮัมมัด กรณีฝรั่งเศสห้ามสตรีสวมผ้าคลุมศีรษะ ไม่ได้เข้าร่วมเดินขบวนคัดค้านสงครามอิรักในปี 2003 ผู้เขียนทั้งสองสรุปว่า ทางสหรัฐควรจำแนกฆราวาสภาพออกจากกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรง และควรจะได้เจรจากับกลุ่มนี้

5. บทลงท้าย: ขบวนการนี้จะรวมชาติอาหรับได้หรือไม่

มีการสร้างความหวาดกลัวอิสลามผ่านสื่อต่างๆ โดยเฉพาะของตะวันตก เช่นว่าขบวนการฆราวาสภาพมุสลิมและขบวนการฟื้นฟูอิสลามอื่น มีเป้าหมายตรงกันในการสร้างรัฐอิสลาม และการสร้างระบบกาหลิบขึ้นเพื่อปกครองชาวมุสลิมทั่วโลก 1.3 พันล้านคน กระทั่งมีความต้องการที่จะครองโลก นั่นดูเป็นการขยายภาพและกล่าวเกินจริงไป ในที่นี้จะเสนอประเด็นที่มีขอบเขตเล็กลงมาว่า ขบวนการนี้จะรวมชาติอาหรับได้หรือไม่ ซึ่งก็พบว่าไม่ใช่เรื่องง่าย ทั้งในสถานการณ์ความเป็นจริง และความเข้มแข็งของขบวนการเอง เราอาจสรุปความเบื้องต้นได้ดังนี้

1) การรวมชาติอาหรับทางโลกวิสัยหรือลัทธิชาตินิยมอาหรับที่ผ่านมามีผลเหลว จนถึงปัจจุบันชาติอาหรับก็ยังไม่ปรองดองเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน การรวมชาติอาหรับโดยผ่านทางศาสนาก็อุปสรรคมากไม่แพ้กัน

2) มีเหตุปัจจัยหลายประการที่ทำให้การรวมชาติอาหรับประสบผลสำเร็จได้ยาก ได้แก่

- ก) ประเทศอาหรับเอง ประกอบด้วยชนชาติอื่นจำนวนไม่น้อย ทั้งยังประกอบด้วย นิคมอิสลามที่ต่างกัน เป็นอุปสรรคต่อการรวมชาติทั้งทางเชื้อชาติและศาสนา
- ข) ผู้นำประเทศอาหรับจำนวนหนึ่งมีแนวโน้มที่จะอิงอำนาจภายนอก เช่นอำนาจสหรัฐและตะวันตก เพื่อรักษาอำนาจปกครองของตน
- ค) การปกครองแบบอัตตาธิปไตยและรวบอำนาจ เป็นอุปสรรคในตัวสำหรับการรวมประเทศต่างๆ เข้าด้วยกัน เนื่องจากมีอำนาจและผลประโยชน์ส่วนตัวสูง การรวมประเทศยุโรปเข้าเป็นสหภาพยุโรปนั้น เกิดขึ้นในหมู่ประเทศที่ใช้ระบอบประชาธิปไตย

- ง) มีความแตกต่างกันทางอุดมการณ์และการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เช่นประเทศอาหรับส่วนหนึ่ง ได้แก่ กลุ่มอ่าวมั่งคั่งจากน้ำมัน ขณะที่ประเทศอื่นมีน้ำมันน้อยและขาดแคลนพลังงาน
- จ) ทุกวันนี้ผู้นำประเทศอาหรับส่วนใหญ่ ก็ไม่ได้สนับสนุนภราดรภาพมุสลิม อย่างสูงก็เพียงแต่ยอมอนุญาตให้ดำรงอยู่ได้ ในประเทศอียิปต์ที่เป็นต้นกำเนิด กลับถูกกวาดล้างอย่างรุนแรงเป็นระยะจนถึงปัจจุบัน
- ฉ) แม้อำนาจรัฐอาหรับหลายแห่งเริ่มคลอนแคลน เนื่องจากเหตุปัจจัยหลายประการ เช่น การเป็นพันธมิตรหรือใกล้ชิดกับสหรัฐมากเกินไป มีความยากจนและช่องว่างในสังคมสูง มีการว่างงานสูง การปกครองแบบเผด็จการทำให้เกิดปัญหาการสืบทอดอำนาจ เช่นในอียิปต์ที่ประธานาธิบดีมูบารัคสุขภาพไม่ค่อยดี อำนาจภายนอกที่เคยค้าจุนอำนาจปกครองรัฐอาหรับอ่อนแอ แต่ก็เกิดมีกลุ่มศาสนาจำนวนมากที่แข่งขันกันเข้ามามีอำนาจทางการเมือง

ประเด็นจึงไม่ได้อยู่ที่ว่าขบวนการภราดรภาพหรือขบวนการศาสนาอิสลามจะขึ้นมาครองโลกอิสลามหรือครองโลก หากแต่อยู่ที่ว่าประเทศอาหรับหรือในโลกมุสลิมจะสามารถปฏิรูปการปกครอง ให้ประชาชนส่วนข้างมากที่สุดเข้ามีส่วนร่วมอย่างไร และแก้ไขปัญหาดังกล่าวจำนวนมากในที่นั้นอย่างไร และประเทศมหาอำนาจจะมีบทบาทอย่างสร้างสรรค์ต่อการปฏิรูปเหล่านี้หรือไม่ที่จะทำให้ภูมิภาคตะวันออกกลางเกิดสันติภาพและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

1960 Turkish coup d'etat- wikipedia, the free encyclopedia <http://en.wikipedia.org/wiki/Military_coup_in_Turkey%2C_1960>

Retrieved 30 Aug 2007.

1980 Turkish coup d'etat – wikipedia, the free encyclopedia <[http://en.wikipedia.org/wiki/1980-](http://en.wikipedia.org/wiki/1980-Turkish_coup_d%27%C3%A9tat)

[Turkish_coup_d%27%C3%A9tat](http://en.wikipedia.org/wiki/1980-Turkish_coup_d%27%C3%A9tat)> Retrieved 30 Aug 2007.

“A new turkish identity is emerging” Today’s Zaman (Aug 9, 2007) <<http://www.todayszaman.com/tz-web/detaylar.do?load=detay&link=118870>> Retrieved 24 Aug 2007.

Acar, Mustafa. Gul’s presidency is a great chance: Now it is time to take off! (Aug 30, 2007)

<<http://www.todayszaman.com/tzweb/detaylar.do?load=detay&link=120751>> Retrieved 30 Aug 2007.

Adnan Mederes – wikipedia, the free encyclopedia <http://en.wikipedia.org/wiki/Adnan_Mederes> Retrieved 25 Sep 2007.

Agai, Bekim. Islam and Kemalism in Turkey <http://www.qantara.de/webcom/show_article.php/_c-301/_nr-45/_p-1/i.html>

Retrieved 4 Sep 2007.

Allison, Graham. Sunday’s elections give a fresh opportunity to fix a terrible in bilateral ties.

<<http://www.csmonitor.com/2007/0724/p09s01-coop.html>> Retrieved 19 Aug 2007.

Ankara, Suleyman Kurt. “Toady’s Zaman” Gull, Roots in East, Face turned to West (Aug 30, 2007)

<<http://www.todayszaman.com/tz-web/detaylar.do?load=detay&link=120791>> Retrieved 30 Aug 2007.

Ankara. Gul receives congratulations from world leaders <<http://www.turkishweekly.net/news.php?id=5962>> Retrieved 30

Aug 2007.

“Army ‘concerned’ by Turkey vote” BBC NEWS <<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/6602375.stm>> Retrieved 30 Aug 2007.

“Ataturk’s reforms” All About turkey <<http://www.allaboutturkey.com/reform.htm>> Retrieved 4 Sep 2007.

Ataturk’s reforms <<http://www.allaboutturkey.com/reform.html>> Retrieved 4 Sep 2007.

Bal, Ihsan. DTP-pro Kurdish Party-Succeed in Turkey? (Aug 9, 2007) <

<http://www.turkishweekly.net/comments.php?id=2692>> Retrieved 30 Aug 2007.

Berman, Yaniv. Turkish army at crossroads (Aug 13, 2007) <http://www.themedialine.org/news/print_news_detail.asp?newsID=18621> Retrieved 19 Aug 2007.

Bet-EL, Ilana. Fears for the future <http://commentisfree.guardian.co.uk/ilana_betel/2007/08/fears_for_the_future.html>

Retrieved 3 Sep 2007.

Birand, Mehmet all. “We meant to stop the AKP, ended up swelling it” Turkish Daily News (July 24, 2007)

<<http://www.turkishdailynews.com.tr/article.php?enewsid=79141>> Retrieved 25 July 2007.

Bostanci, M.Naci. DTP’s historic chance on bridge between hell and paradise (Aug 29, 2007)

<<http://www.todayszaman.com/tz-web/detaylar.do?load=print&link=120603>> Retrieved 30 Aug 2007.

Carroll, Thomas Patrick. Turkey’s Justice and Development Party: A Model for Democratic Islam? (July 2004)

<http://www.meib.org/articles/0407_t1.htm> Retrieved 26 Aug 2007.

Cavdar, Gamze. Behind Turkey’s Presidential Battle (Aug 7, 2007) <<http://www.merip.org/mero/mero050707.html>> Retrieved

20 Aug 2007.

Chronology of the Turkish war of Independence- wikipedia, the free encyclopedia <http://en.wikipedia.org/wiki/Chronology_of_the_Turkish_war_of_Independence> Retrieved 22 Sep 2007.

Cizre, Umit and Cinar, Menderes. Turkey between secularism and Islam: The justice and development party experience

<http://www.ispionline.it/it/documents/wp_12_2007.pdf> Retrieved 22 Sep 2007

Constitution of Turkey – wikipedia, the free encyclopedia <http://en.wikipedia.org/wiki/Constitution_of_Turkey> Retrieved 2 Sep 2007.

“CPH at crossroads, day of reckoning arrives ‘Baykal did leave in 1999 so why not now? Asks a CHP official. His” **Turkish Daily News** (July 24, 2007) <<http://www.turkishdailynews.com.tr/article.php?enewsid=79096>> Retrieved 25 July 2007.

Cristiani, Dario. **The A.K.P.'s Complex Victory in Turkey** (Aug 16, 2007) <http://www.pinr.com/report.php?ac=view_printable&report_id=674&language_id=1> Retrieved 19 Aug 2007.

Dagi, Ihsan. **A constitution without Kemalism** <<http://64.233.169.104/search?q=cache:XVxJc8jNb44J:www.todayszaman.com/tz-web/yazarDetay.do%3Fhaberno%3D119200+A+constitution+without+kemalism&hl=th&ct=clnk&cd=1&gl=th>> Retrieved 4 Sep 2007.

Daloglu, Tulin. **Turk or Muslim?** (Aug 21, 2007) <<http://washingtontimes.com/article/20070821/EDITORIAL/108210010/1013>> Retrieved 24 Aug 2007.

Demirtas, Serkan. **Sezer: The most criticized president ever** (Aug 29, 2007) <<http://www.turkishdailynews.com.tr/article.php?enewsid=82032>> Retrieved 30 Aug 2007.

Democratic Society Party – wikipedia, the free encyclopedia <http://en.wikipedia.org/wiki/Democratic_Society_Party> Retrieved 30 Aug 2007

Diehl, Jackson. **Muslim Democracy in Action** (August 27, 2007) <<http://www.washingtonpost.com/wpdyn/content/article/2007/08/26/AR2007082600906.html>> Retrieved 30 Aug 2007.

Economist.com. **Ready to take office: Abdullah Gul will soon be president** (Aug 21, 2007) <http://www.economist.com/daily/news/displaystory.cfm?story_id=9677508&top_story=1> Retrieved 24 Aug 2007.

Emin, Linda Michaud and Bahar, Heymi. **Turkish election analysis-implications for the west** <<http://www.sirapundit.com/2006/?p=5378>> Retrieved 19 Aug 2007.

Erzern, Omer. **Beyond kemalism** <http://www.qantara.de/webcom/show_article.php/_c-476/_nr-825/i.html?PHPSESSID=5> Retrieved 4 Sep 2007.

“Foreign Press see victory as slap against military” **Turkish Daily News** (July 24, 2007) <<http://www.turkishdailynews.com.tr/article.php?enewsid=79113&mailtofriend=1>> Retrieved 25 July 2007.

Freeman, Laurie and Genc, Ozge. **A new Turkish Parliament, a new security agenda** <<http://www.todayszaman.com/tzweb/detaylar.do?load=detay&link=120750>> Retrieved 30 Aug 2007.

“Go ahead, next stop is Cankaya” **Turkish Daily News** (July 24, 2007) <<http://www.turkishdailynews.com.tr/article.php?enewsid=79134>> Retrieved 25 July 2007.

Government & Politics <<http://turizam.net/turkey/info/government.html>> Retrieved 30 Aug 2007.

Gowland, Rob. **Oil and march to war** (Aug 15, 2007) <<http://www.israpundit.com/2006/?p=5551>> Retrieved 19 Aug 2007.

Greenway, H.D.S **The Associated Press** (May 22, 2007) <<http://www.int.com/bin/print.php?id=5253717>> Retrieved 30 Aug 2007.

Gul, Abdullah. **The man who would be Turkey's president** <http://www.dwworld.de/popups/popup_printcontent/0,,2745136,00.html> Retrieved 24 Aug 2007.

Guler, Habib. **Recalling Sezer's term and his not impartial reign** <<http://www.todayszaman.com/tz-web/detaylar.do?load=print&link=120530>> Retrieved 30 Aug 2007.

Gulerce, Huseyin. **The winners and losers of maturity test** <<http://www.todayszaman.com/tz-web/detaylar.do?load=detay&link=120787>> Retrieved 30 Aug 2007.

Haqqani, Husain. **Why the world must look at turkey** (Aug 22, 2007)

<<http://www.indianexpress.com/printerFriendly/211889.html>> Retrieved 24 Aug 2007.

"Here come the independents" **Turkish Daily News** (July 24, 2007)

<<http://www.turkishdailynews.com.tr/article.php?enewsid=79120>> Retrieved 25 July 2007.

Historical background of turkey <<http://etext.org/Politics/MIM/countries/turkishhistory.html>> Retrieved 4 Sep 2007.

Holland, Ben. **Erdogan, gul widen army rift, Gain freer hand on Turkish sales**

<http://www.bloomberg.com/apps/news?pid=20601109&refer=exclusive&sid=a_qlwstSYXy8> Retrieved 30 Aug 2007.

"Huge rally for Turkish secularism" **BBC NEWS** (April 29, 2007) < <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/6604643.stm> > Retrieved 30 Aug 2007.

Ibrahim, Saad Eddin and Akgun, Mensur. **Turkish elections bring Arab silence** (Aug 30, 2007) <

<http://www.haaretz.com/hasen/spages/899098.html>> Retrieved 30 Aug 2007.

"Iran, Turkey cement commerce, energy ties" **Today's Zaman** (Aug 13, 2007) <[http://www.todayszaman.com/tz-](http://www.todayszaman.com/tz-web/detaylar.do?load=detay&link=119244)

[web/detaylar.do?load=detay&link=119244](http://www.todayszaman.com/tz-web/detaylar.do?load=detay&link=119244)> Retrieved 19 Aug 2007.

Kemalism. On the Question of Turkey-EU Membership: Yes, No, and Everything in Between [full post]

<<http://gentlyused.wordpress.com/tag/kemalism/>> Retrieved 4 Sep 2007.

Kemalist ideology – wikipedia, the free encyclopedia <http://en.wikipedia.org/wiki/Kemalist_ideology> Retrieved 4 Sep 2007.

Kseibati, Zouheir. **The Shock of the Generals** <<http://www.daralhayat.net/actions/print2.php>> Retrieved 2 Sep 2007.

"Kurds target issues of violence and threshold" **Turkish Daily News** (July 24, 2007)

<<http://www.turkishdailynews.com.tr/article.php?enewsid=79140>> Retrieved 25 July 2007.

Laicite – wikipedia, the free encyclopedia <<http://en.wikipedia.org/wiki/La%C3%A9>> Retrieved 30 Aug 2007.

"Leaders form East to West queue up to congratulate Gul" **Toady's Zaman** <[http://www.todayszaman.com/tz-](http://www.todayszaman.com/tz-web/detaylar.do?load=detay&link=120712)

[web/detaylar.do?load=detay&link=120712](http://www.todayszaman.com/tz-web/detaylar.do?load=detay&link=120712)> Retrieved 30 Aug 2007.

MacAskill, Ewen. **US aids Turkish drive against Kurdish fighters** (July 31, 2007)

<<http://www.guardian.co.uk/print/0,,330300648-110818,00.html>> Retrieved 19 Aug 2007.

Mcgregor, Andrew. **Turkey at the intersection of and kemalism** (Aug 15, 2007)

<http://jamestown.org/edm/article.php?article_id=2372378> Retrieved 19 Aug 2007.

Minister, Foreign. **Turkey-Pakistan: Sixty years of brotherhood** (Aug 15, 2007)

<<http://www.turkishdailynews.com.tr/article.php?enewsid=80807>> Retrieved 19 Aug 2007.

Multi-Party Period of Republic of Turkey-wikipedia, the free encyclopedia <[http://en.wikipedia.org/wiki/Multi-](http://en.wikipedia.org/wiki/Multi-Party_Period_of_Republic_of_Turkey)

[Party_Period_of_Republic_of_Turkey](http://en.wikipedia.org/wiki/Multi-Party_Period_of_Republic_of_Turkey)> Retrieved 30 Aug 2007.

Nationalist Movement Party- wikipedia, the free encyclopedia <http://en.wikipedia.org/wiki/Nationalist_Movement_Party>

Retrieved 30 Aug 2007.

"New Cabinet of the Turkish Government" **Turkish Weekly** (Aug 29, 2007)

<<http://www.turkishweekly.net/news.php?id=47893>> Retrieved 30 Aug 2007.

Ogutcu, Mehmet. "Some food for thought for the new government in a possible 2007-2012 era" **"Toady's Zaman"** (Aug 27,

2007) <<http://www.todayszaman.com/tz-web/detaylar.do?load=detay&link=120420>> Retrieved 30 Aug 2007.

Oktem, Kerem. **Harbingers of Turkey's second republic** (Aug 1, 2007) <<http://www.merip.org/mero/mero080107.html>>

Retrieved 20 Aug 2007.

Oktem, kerem. **Return of Turkish "State of Exception"** (June 3, 2007) <<http://www.merip.org/mero/mero060306.html>>

Retrieved 20 Aug 2007.

- Ozel, Soli. **Turkey's transformation** (Aug 29, 2007) < <http://www.todayszaman.com/tz-web/detaylar.do?load=detay&link=120604>> Retrieved 30 Aug 2007.
- Peters, Ralph. **Electing Allah** < http://www.nypost.com/seven/07242007/postopinion/opedcolumnists/electing_allah_opedcolumnists_ralph_peters.htm> Retrieved 30 Aug 2007.
- Political Parties and labor Organizations Turkey Table of Contents.** <<http://countrystudies.us/turkey/92.htm>> Retrieved 23 Sep 2007.
- Political parties in turkey** <<http://www.allaboutturkey.com/parti.htm>> Retrieved 30 Aug 2007.
- President, council of ministers, and prime minister** < <http://countrystudies.us/turkey/73.htm>> Retrieved 23 Sep 2007.
- Press, St' Martins's. **The practice of a century – kemalism** <<http://www.aihgs.com/kemal.htm>> Retrieved 4 Sep 2007.
- Qadir, Kamal Said. **Iraqi Kurdistan's Downward Spiral** <<http://www.meforum.org/pf.php?id=1703>> Retrieved 19 Aug 2007.
- Republican People's Party (Turkey)- wikipedia, the free encyclopedia** <http://en.wikipedia.org/wiki/Republican_people%27s_Party_%28Turkey%29> Retrieve 30 Aug 2007.
- Romano, David. **Rival camps position themselves over GUL presidential BID** (Aug 16, 2007) <http://www.jamestown.org/edm/article_id=2372381> Retrieved 19 Aug 2007.
- Rubin, Michael. **Green Money, Islamist Politics in Turkey** <<http://www.meforum.org/pf.php?id=684>> Retrieved 30 Aug 2007.
- Sands, David R. **Kurdish leader seeks U.S. help topple regime** (Aug 4, 2007) < <http://washingtontimes.com/apps/pbcs.dll/article?AID=/20070804/FOREIGN/108040031/1003>> Retrieved 24 Aug 2007.
- Sayyid, Bobby S. **A Fundamental fear- - Eurocentrism and the Emergence of Islamism** <<http://www.wakeup.org/anadolu/08/3/book.html>> Retrieved 4 Sep 2007.
- Smith, Helena. **Secular Turkey in turmoil as ex-Islamist runs for president** (Aug 15, 2007) <<http://www.guardian.co.uk/print/0,,330570613-111247,00.html>> Retrieved 19 Aug 2007.
- Spengler **It must be the end of secularism** <http://www.atime.com/atimes/front_page/IH21Aa02html> Retrieved 27 Aug 2007.
- SPIEGEL Online International. **INTERVIEW WITH TURKISH OPPOSITION POLITICIAN 'Nothing Stands in the Way of Gül's Election'** (Aug 20, 2007) <<http://www.spiegel.de/international/europe/0,1518,500805,00.html>> Retrieved 24 Aug 2007.
- Sterling, Harry. **Harry Sterling. Islamist democracy** (Aug 29, 2007) < <http://www.canada.com/ottawacitizen/news/opinion/story.html?id=7a95c0a2-c4b5-4ef2-8c62-e54931724925&p=1>> Retrieved 30 Aug 2007.
- Tavernise, Sabaina and Arsu, Sebnem. **The traps in Turkey's Shift** < <http://www.nytimes.com/2007/09/02/weekinreview/02tavernise.html?partner=rssnyt&emc=rss>> Retrieved 2 Sep 2007.
- Tavernise, Sabrina and Arsu, Sebnem. **"Turkish Presidential Pick Sets Up Clash, Again" The New York Time** (Aug 14, 2007) < <http://www.nytimes.com/2007/08/14/world/europe/14turkey.html>> Retrieved 19 Aug 2007.
- Teslik, Lee Hudson. **Turkey's Existential Election** (July 23, 2007) < http://www.cfr.org/publication/13841/turkeys_existential_election.html?breadcrumb=%2Findex> Retrieved 25 July 2007.
- Tezcur, Gunes Murat **The Armenian shadow over Turkey's democratization** (Oct 12, 2005) <<http://www.opendemocracy.net/node/2920/print>> Retrieved 30 Aug 2007.
- Tezcur, Gunes Murat **Turkey divided: politics, faith and democracy** (May 3, 2007) <<http://www.opendemocracy.net/node/4593/print>> Retrieved 30 Aug 2007.

Tezcur, Gunes Murat. **Turkey's political opening** (July 24, 2007) <<http://www.opendemocracy.net/node/34130/print>>

Retrieved 30 Aug 2007.

"The existential crisis of the Turkish Military" **Turkish Daily News** (June 15, 2007)

<<http://www.turkishdailynews.com.tr/article.php?enewsid=75728>> Retrieved 25 July 2007.

"The New President in Turkey: Abdullah Gul from AKP" **Turkish Weekly** (Aug 28, 2007)

<<http://www.turkishweekly.net/news.php?id=47866>> Retrieved 30 Aug 2007.

Timeline of the Republic of Turkey-wikipedia, the free encyclopedia <[http://en.wikipedia.org/wiki/Timeline_of](http://en.wikipedia.org/wiki/Timeline_of_the_Republic_of_Turkey)

[the_Republic_of_Turkey](http://en.wikipedia.org/wiki/Timeline_of_the_Republic_of_Turkey)> Retrieved 4 Sep 2007.

Turgut, Pelin. **Is Turkey facing an "Islamist" Future?** Time In Partnership with CNN (Aug. 28, 2007)

<<http://www.time.com/time/printout/0,8816,1656893,00.html>> Retrieved 3 Sep 2007.

Turkey – Kemalism: Outdated and Irrelevant < <http://www.hizb.org.uk/hizb/resources/issues-explained/turkey-kemalism-outdated-and-irrelevant.html>> Retrieved 4 Sep 2007.

Turkey party calls for early poll" **BBC NEWS** (May 2, 2007) < <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/6613805.stm>>

Retrieved 30 Aug 2007.

"Turkey Table of Contents" **Foreign Relations**. <<http://countrystudies.us/turkey/87.htm>> Retrieved 23 Sep 2007.

"Turkey's new Islamist president: Now, what kind of future?" **World Views** <[http://sfgate.com/cgi-](http://sfgate.com/cgi-bin/blogs/sfgate/detail?blogid=15&entry_id=19835)

[bin/blogs/sfgate/detail?blogid=15&entry_id=19835](http://sfgate.com/cgi-bin/blogs/sfgate/detail?blogid=15&entry_id=19835)> Retrieved 30 Aug 2007.

"Turkish left sees great fracture" **Today's Zaman** (Aug 21, 2007) <[http://www.todayszaman.com/tz-](http://www.todayszaman.com/tz-web/detaylar.do?load=detay&link=119952)

[web/detaylar.do?load=detay&link=119952](http://www.todayszaman.com/tz-web/detaylar.do?load=detay&link=119952)> Retrieved 24 Aug 2007.

"Turks elect ex-Islamist president" **BBC NEWS** (Aug 29, 2007)

<<http://newsvote.bbc.co.uk/mpapps/psgetools/print/news.bbc.co.uk/2/hi/euro>> Retrieved 30 Aug 2007.

Waslekar, Sundeep. **How little do we know?** Turkish weekly (Aug 6, 2007) <

<http://www.turkishweekly.net/comments.php?id=2689>> Retrieved 30 Aug 2007.

"Why AKP?" **Turkish Daily News** (July 24, 2007) <<http://www.turkishdailynews.com.tr/article.php?enewsid=79133>> Retrieved 25 July 2007.

Wittman, George H. **Turkey's New Chapter** (Aug 20, 2007) <http://www.spectator.org/util/print.asp?art_id=11899> Retrieved 24 Aug 2007.

Yegparian, Garen. **Turkey election** (Aug 24, 2007) <<http://www.hairenik.com/armenianweekly/com08110702p.htm>> Retrieved 24 Aug 2007.

ประมวลข่าวสถานการณ์และความเคลื่อนไหวตะวันออกกลาง

กันยายน 2550

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางการเมืองในตะวันออกกลาง

1. สรุปสถานการณ์และความเคลื่อนไหวทั่วไป

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางการเมืองในภูมิภาคตะวันออกกลางและบริเวณรอบๆ ในช่วงเดือน ก.ย. 2007 มีประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

สถานการณ์การเมืองของอิสราเอล ประเด็นการทุจริตของนายกรัฐมนตรี นับว่าเป็นประเด็นเด่น นอกจากนี้ มีประเด็นการทำทนายระหว่างอิหร่านกับอิสราเอลที่ต่างฝ่ายจะใช้แผนตอบโต้ด้วยการทิ้งระเบิดใส่กัน ในปัญหาที่อิสราเอลไม่พอใจที่อิหร่านเรื่องไม่ยุติการพัฒนานิวเคลียร์ ส่วน**สถานการณ์ความขัดแย้งอิสราเอลและปาเลสไตน์** พบว่าการตอบโต้ระหว่างปาเลสไตน์กับอิสราเอล ยังเกิดอยู่เนืองๆ โดยอิสราเอลพยายามวางแผนเผด็จศึก แต่ปาเลสไตน์ก็พยายามตอบโต้กลับ สหรัฐกำลังเล่นบทบาทหลัก ในการผลักดันให้มีการประชุมเพื่อหาทางแก้ไขการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างทั้งสองฝ่าย แม้ว่าวาระการประชุม และการกำหนดผู้เข้าร่วมประชุมยังไม่ประกาศออกมาชัดเจน นานาชาติจึงให้ความสนใจวาระการประชุมที่จะเกิดขึ้นในเร็วๆ นี้ ในด้าน **สถานการณ์ทางการเมืองในปาเลสไตน์** ปัญหาภายในประเทศ ระหว่างกลุ่มฮามาสและฟาตห์ยังไม่ได้ข้อสรุป ความขัดแย้งภายในยังคงอยู่ แต่ยังไม่มีความรุนแรงมากนัก **เหตุการณ์รุนแรงในเลบานอน** การเมืองในเลบานอนเพิ่มความรุนแรง เนื่องจากการเลือกตั้งประธานาธิบดีในเดือนตุลาคม ที่ต้องเลื่อนออกไป อีกทั้งการลอบสังหารรัฐมนตรีฝ่ายต่อต้านซีเรีย ทำให้แม้แต่สหรัฐต้องเตือนความปลอดภัยเจ้าหน้าที่ของตนที่อาศัยอยู่ในเลบานอน **ส่วนเหตุการณ์ในอิรัก** นโยบายของชาติตะวันตกต่อการถอนทหารออกจากอิรัก ที่ต้องจับตามองคือการเดินทางเยือนอิรักโดยไม่แจ้งล่วงหน้าของผู้นำสหรัฐพร้อมผู้บริหารระดับสูง นับเป็นการรวมตัวครั้งใหญ่สุดของที่ปรึกษาด้านความมั่นคง อาจส่งผลให้ประธานาธิบดีสหรัฐตัดสินใจเดินทางยุทธศาสตร์อิรักในขั้นต่อไป

สถานการณ์นิวเคลียร์ของอิหร่าน อิหร่านยืนยันกรานการพัฒนานิวเคลียร์และเพิกเฉยต่อมติของคณะมนตรีความมั่นคงของสหประชาชาติ ดังนั้นบทบาท 6 ชาติมหาอำนาจที่พยายามกดดันอิหร่านให้เลิกพัฒนานิวเคลียร์ และชี้ให้คณะมนตรีความมั่นคงยูเอ็น ประกาศคว่ำบาตรอิหร่านเป็นรอบที่สามหรือไม่ นั่น เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของนานาชาติ อีกทั้งบทบาทของอิหร่านต่อประเทศตะวันออกกลางอื่นๆ ก็ยังเป็นทีกลางเคลงสงสัยต่อชาติตะวันตก **สถานการณ์ประเทศอิสลามอื่นๆ** พบว่าสถานการณ์ในอัฟกานิสถาน ปัญหากลุ่มอำนาจเก่าตอลิบานและกลุ่มก่อการร้ายอัล-กออิดะห์ ที่เข้มแข็งขึ้นและก่อความรุนแรงทั้งภายในและนอกประเทศ นอกจากนี้ การเมืองของปากีสถานก็มีประเด็นที่น่าสนใจและเกี่ยวพันกับตะวันออกกลาง ในปัญหาของกลุ่มก่อการร้ายอัล-กออิดะห์

2. สรุปสถานการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงในตะวันออกกลาง

ในช่วงเดือนกันยายน 2007 ความรุนแรงของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง พบว่า การเมืองในประเทศอิหร่าน เป็นจุดเด่นทั้งด้านบทบาททางการเมืองกับนานาชาติ และการอาจถูกพิจารณาว่าบาตรจากคณะมนตรีความมั่นคงเป็นรอบที่สาม สถานการณ์ของอัฟกานิสถานก็มีประเด็นกลุ่มก่อการร้ายที่กลับมาสร้างความรุนแรงและต้องเผชิญกับการกลุ่มอำนาจเก่าตอลิบานที่หึกเหิมมากยิ่งขึ้น ส่วนสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างปาเลสไตน์และอิสราเอลที่ยังไม่สามารถคลี่คลายปัญหากันได้ และนานาชาติต่างเฝ้ามองแนวทางแก้ไขปัญหาของชาติตะวันตกโดยเฉพาะบทบาทของสหรัฐฯ ส่วนสถานการณ์การเมืองของเลบานอน นับว่าร้อนแรงเพิ่มขีดสูงเพราะปัญหาการแย่งที่นั่งตำแหน่งประธานาธิบดีที่กำลังจะมีการเลือกตั้งใหม่ ส่วนประเทศอิรัก พบว่าในรอบเดือนกันยายน ประเด็นที่น่าสนใจคือการกำหนดถอนทหารนาซาติออกจากอิรัก และการต้องติดตามนโยบายที่ชัดเจนของสหรัฐฯ ว่านโยบายใหม่ต่ออิรักจะออกมาในรูปแบบใด

1) สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศปาเลสไตน์และอิสราเอล

ในช่วงเดือน ก.ย. 2007 ความขัดแย้งระหว่างปาเลสไตน์กับอิสราเอลกลับมาสู่จุดตึงเครียดอีกครั้ง มีเหตุการณ์น่าสนใจดังนี้

ปาเลสไตน์ตอบโต้อิสราเอล

เมื่อวันจันทร์ที่ 3 ก.ย 50 นักรบปาเลสไตน์ยิงระเบิดจากเขตกาซาประมาณ 7 ลูกเข้าไปในเขตอิสราเอล โดยการกระทำดังกล่าว เป็นการตอบโต้ที่อิสราเอลยิงเข้ามาในเขตปาเลสไตน์ โดนเด็กนักเรียนอนุบาลสามคนเสียชีวิต เมื่อวันอังคารที่ 4 ก.ย. นายกรัฐมนตรี Ehud Olmert พร้อมด้วยรัฐมนตรีความมั่นคงได้พิจารณาการยิงตอบโต้กับปาเลสไตน์ ซึ่งในเขตกาซามีชาวปาเลสไตน์อยู่หนาแน่นประมาณ 1.5 ล้านคนโดย **แผนการที่หนึ่งคือแผนเหยี่ยว** คือการบุกโจมตีกาซาอย่างหนักในเขต สดรอต ซึ่งนำไปสู่การเลือกข้างว่า ประเทศตะวันออกกลางใดบ้างเช่น อียิปต์, จอร์แดน หรืออาจรวม ซาอุดีอาระเบีย ที่จะอยู่ข้างสหรัฐฯ โดยมีรองนายกรัฐมนตรี Avigdor Lieberman และผู้นำทหารประมาณ 4-5 กองทัพ บุกทางตอนใต้กดดันทางกาซา เป้าหมายคือจับกุมผู้นำฮามาสและทำลายกองกำลังนักรบที่ต่อต้านประธานาธิบดีอับบาส โดยคาดการณ์ว่าจะทำให้เกิดการสูญเสียชาวปาเลสไตน์ร่วมพันคนและอิสราเอลอาจสูญเสียทหารร่วมร้อยคน แต่ข้อเสียคือจะทำลายแผนการสันติภาพตะวันออกกลางของประธานาธิบดีบุช **แผนการที่สองคืออิสราเอลบุกเข้าตีทางด้านเหนือของกาซา** ที่เต็มไปด้วยผู้พลัดถิ่นจากบาเลีย เพื่อผลักดันไม่ให้มีการยิงเข้าไปในเขต สดรอต และชุมชนอื่นๆ ของอิสราเอล โดยอิสราเอลจะตัดสาธารณูปโภค น้ำ ไฟ ซึ่งการโจมตีดังกล่าวทำลายบ้านเรือนชาวปาเลสไตน์ร่วมร้อยหลังคาเรือนและครอบครัวร่วมพันครอบครัว ซึ่งวิธีนี้ประธานาธิบดีอับบาสอาจเดินทางจากสหรัฐฯ และฮามาสอาจยิงบุกใส่อิสราเอลอย่างหนัก **แผนการที่สามซึ่งนายกรัฐมนตรีโอลเมิร์ตค่อนข้างชอบ คือการโจมตีภาคพื้นดินในกาซา การลอบสังหารผู้นำทางการเมืองและทางการเมืองของฝ่ายฮามาส** ฝ่ายฮามาสดูเหมือนไม่ได้เกรงกลัวต่อการที่อิสราเอลล้อมกาซาไว้ และกล่าวว่าอิสราเอลต้องได้จ่ายกลับในราคาที่แพง และกล่าวว่านักรบฮามาสได้เรียนเทคนิคจากเฮzbollah ที่โจมตีอิสราเอลเมื่อฤดูร้อนที่ผ่านมา และนักรบปาเลสไตน์ได้รับการสนับสนุนจากอิหร่านโดยเมื่อวันที่ 4 ก.ย.ประธานาธิบดี มะห์มูด อะห์มาดีเนjad แห่งอิหร่าน ได้ต้อนรับทูตฝ่ายฮามาส ซึ่งทางอิสราเอลกล่าวหาว่าอิหร่านให้การสนับสนุนกลุ่มนักรบทั้งด้านเงินทุนและการฝึกอบรม (Time.com005092007) ต่อมาเมื่อวันที่ 11 ก.ย. 2550 มีรายงานข่าวว่า ปาเลสไตน์ยิงใส่ฐานทัพของอิสราเอลทำให้ทหารบาดเจ็บราว 40 กว่านายและอีก 12 นายบาดเจ็บสาหัส (The Independent 11092007)

ต่อมาเมื่อวันที่ 18 ก.ย. 2550 คอนโด ริชา โรซ รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐ ซึ่งจะสนับสนุนให้มีการประชุมสันติภาพในตะวันออกกลางในช่วงฤดูใบไม้ร่วงปีนี้ แต่เผชิญกับการถูกวิจารณ์เรื่องความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลปาเลสไตน์ เพราะวาระในการประชุมยังไม่ชัดเจน ว่าจะเป็นเรื่องใดและประเทศไหน ใครบ้างที่จะเข้าร่วมการประชุม โดยโรซ กล่าวว่า “ไม่มีใครอยากเข้ามาประชุมเพื่อนั่ง และเอาแต่พูด พูด... เราต้องการความก้าวหน้าในเรื่องสันติภาพระหว่างฝ่ายขัดแย้ง” เพราะจากการที่ประธานาธิบดีบุชได้เคยเรียกร้องให้มีการประชุมเมื่อเดือนกรกฎาคม เพื่อยุติทางตันในตะวันออกกลาง แต่เนื่องจากการขาดวาระที่เป็นทางการ ดังนั้น การเตรียมการในสองเดือนนี้ที่คาดว่าจะประชุมในราวกลางเดือนพฤศจิกายนนี้ โดยหัวข้อการประชุมคงเป็นประเด็นแก้ไขความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์ รวมทั้งแนวชายแดนทั้งสองประเทศ และพิจารณาว่าประเทศตะวันออกกลางที่จะเป็นตัวกลาง เช่นซาอุดีอาระเบีย จะเข้าร่วมด้วยหรือไม่เพราะซาอุดีอาระเบียไม่มีความสัมพันธ์ทางการทูตกับอิสราเอล อีกทั้งรัฐมนตรีต่างประเทศนาย Saud al-Faisal กล่าวว่าซาอุดีอาระเบียอาจจะไม่เข้าร่วมประชุมดังกล่าว นอกจากนี้ นาย Hosni Mubarak ประธานาธิบดีอียิปต์ กังวลกับการไม่เตรียมการใดทำให้การประชุมอาจไม่ส่งผลใดๆ (Time.com 19092007)

2) สถานการณ์การเมืองในปาเลสไตน์

ในช่วงเดือน ก.ย. โดยมีเหตุการณ์ที่สำคัญดังนี้

ฮามาสจับกุมกลุ่มฟาตาค์ เมื่อวันที่ 7 ก.ย กลุ่มฮามาสได้จับกุมตัวนาย Ibrahim Abu Naja, Zakaria Agha, และ Ahmad Nasser ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ระดับสูงของฟาตาค์ไปสอบสวนที่สถานีดารวจ เพราะได้แสดงให้เห็นว่าจะเปิดการประท้วงต่อกลุ่มฮามาส ในขณะเดียวกันนักข่าว 5 คน ถูกควบคุมตัวโดยกลุ่มฮามาสในช่วงสั้นๆ และนักข่าวกล่าวว่าถูกยึดกล้องและเทปบันทึก ซึ่งต่อมาได้คืนกล้องที่ปราศจากเทปบันทึกมาให้ (The Independent 08092007)

3) สถานการณ์การเมืองในเลบานอน

ในช่วงเดือนกันยายน สถานการณ์ทางการเมืองของเลบานอนกลายเป็นประเด็นร้อนแรงมากขึ้น เนื่องจากใกล้ถึงกำหนดวาระการเลือกตั้งประธานาธิบดี โดยมีเหตุการณ์สำคัญ ดังนี้

รัฐมนตรีเลบานอนถูกลอบสังหาร เมื่อวันที่ 19 ก.ย. 2550 อังตวน กานเนม (Antoine Ghanem) ถูกลอบสังหาร การเสียชีวิตของ อังตวน กานเนม ส่งผลต่อการนัดประชุมรัฐสภาเพื่อการเลือกตั้งประธานาธิบดีของเลบานอนในวันอังคารที่ 25 ก.ย 2550 เพราะประธานาธิบดีอิมล ลาฮูด ที่เคยอ้างสิทธิ์ต้องพ้นวาระในวันที่ 24 พฤศจิกายน 2550 ในทางปฏิบัติการเสียชีวิตของนายอังตวน ทำให้ลดที่นั่งของฝ่ายรัฐบาลในกลุ่มต่อต้านซีเรีย แต่ได้รับการสนับสนุนจากประเทศตะวันตก จำนวนที่นั่งอยู่ก่อนข้างน้อยคือ 3 ที่นั่งโดยกลุ่ม The March 14 block มีสมาชิกอยู่ 128 ที่นั่งในรัฐสภาเลบานอน ซีเรียปฏิเสธการเกี่ยวข้องกับการลอบสังหารครั้งนี้ ขณะที่สหรัฐพยายามเชื่อมโยงการลอบสังหารครั้งนี้กับการลอบสังหารอดีตนายกรัฐมนตรี ฮาริรี เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2005 เพราะเป็นรูปแบบการลอบสังหารที่เหมือนกัน สถานการณ์การเมืองเลบานอนเริ่มร้อนแรงจากความแตกแยกทางชั่วคราวเมือง ขณะที่สหรัฐพยายามทำให้เกิดความเป็นกลางทางการเมือง ผลักดันให้เกิดการเลือกตั้งตามกำหนด ปราศจากการถูกแทรกแซงจากต่างประเทศโดยเฉพาะซีเรีย อย่างไรก็ตาม สหรัฐยังคงต้องการให้มีประธานาธิบดีที่ไม่ถูกครอบงำจากซีเรีย และปฏิบัติตามมติสหประชาชาติที่ต้องการปลดอาวุธกลุ่ม เฮซบอลเลาะห์ที่สหรัฐมองว่าเป็นกลุ่มก่อการร้าย (Time.com 19092007)

ความแตกแยกทางการเมืองที่ต่างฝ่ายต้องการตัวแทนในกลุ่มตนเป็นประธานาธิบดี โดยได้แก่กลุ่มรัฐบาลที่ประกอบด้วยมุสลิมซุนนีและคริสเตียนที่ได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐ ซึ่งต้องการจัดการแทรกแซงจากอิหร่านและซีเรีย และการลอบฆาตกรรม การลอบสังหารนักการเมือง ขณะที่กลุ่มเฮซบอลเลาะห์ต้องการประธานาธิบดีที่ไม่มาเกี่ยวข้องกับการกำลังติดอาวุธเฮซบอลเลาะห์ อีกทั้งระบบการเมืองของเลบานอนเป็นแบบถ่วงดุลอำนาจ (Checks

and balances) โดยใช้แบ่งส่วนตามศาสนาตามข้อตกลงร่วมกันกล่าวคือประธานาธิบดีต้องเป็นคริสเตียน นายกรัฐมนตรีต้องเป็นชนพื้นเมือง และโฆษกรัฐสภาต้องเป็นเชื้อชาติ ซึ่งทำให้รัฐบาลค่อนข้างอ่อนแอเพราะต่างฝ่ายต่างคุมอำนาจ ดังนั้น แม้ว่ากลุ่มเซบอบอลเลาะห์มีเสียงข้างน้อยในสภา แต่ก็สามารถถ่วงเวลาให้การเลือกตั้งประธานาธิบดีล่าช้าได้ (Time.com 250907)

เลื่อนกำหนดการเลือกตั้งประธานาธิบดี รัฐบาลเลบานอนต้องเลื่อนการลงคะแนนเลือกประธานาธิบดีในวันที่ 23 ต.ค. 2550 ออกไป 4 สัปดาห์เพราะองค์ประชุมไม่ครบแม้ว่า กลุ่ม The March 14 movement ซึ่งไม่ได้รับการยอมรับจากเซบอบอลเลาะห์จะมีเสียงมากถึงสามส่วนของที่นั่งรัฐสภา นอกจากนี้ปฏิเสธเสียงสองในสามที่นั่งในสภาที่จะมาเลือกตั้งประธานาธิบดีแล้ว กลุ่มเซบอบอลเลาะห์กำลังเตรียมจะโจมตีแนวกำลังของสหประชาชาติตามแนวชายแดนทางตอนใต้ของเลบานอน โดยเป้าหมายไม่เพียงแต่เพื่อหยุดฝรั่งเศสที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับเลบานอน แต่เป็นการตอบโต้ที่ฝรั่งเศสข่มขู่จะยิงระเบิดใส่อิหร่านหากอิหร่านไม่ยุติการพัฒนานิวเคลียร์

ความแตกแยกทางการเมืองมีอุณหภูมิร้อนแรงจนกระทั่งเมื่อวันที่ 24 ก.ย. 2550 **สหรัฐออกมาเตือนเจ้าหน้าที่ของสหรัฐ ที่อยู่ในเลบานอนให้ระวังความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้น เพราะสถานการณ์การเมืองเลบานอน มีแนวโน้มมีความรุนแรงเพิ่มขึ้น** (Time.com. 25092007) ต่อมาเมื่อวันที่ 27 ก.ย. 2550 The United Nations Security Council ได้เรียกร้องให้เลบานอนจัดการเลือกตั้งประธานาธิบดีตามที่กำหนดไว้ในวันที่ 23 ต.ค. ท่ามกลางความหวาดเกรงว่าจะเกิดทางตันของรัฐบาลและฝ่ายค้าน (Aljazeera.com 270907) ทำให้เมื่อวันที่ 28 ก.ย. 2550 นาย Nabih Berri โฆษกรัฐสภาเลบานอนวิจารณ์คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ที่เข้ามาแทรกแซงในการเรียกร้องให้มีการเลือกตั้งประธานาธิบดีอย่างอิสระในวันที่ 23 ต.ค. 2550 (Aljazeera.com 28092007)

ทหารเลบานอนปะทะกลุ่มฟาตห์อัล-อิสลาม เมื่อวันที่ 2 ก.ย. 2550 นักรบกลุ่มฟาตห์ อัล-อิสลามพยายามที่จะหลบหนีออกจากค่ายผู้ลี้ภัยนาห์ร อัล-บาเรด แต่ได้ปะทะกับทหารเลบานอน ทำให้กลุ่มหัวรุนแรงประมาณ 28 คนถูกสังหาร และถูกจับกุมอีกประมาณ 15 คน และมีทหารเสียชีวิตด้วย 2 นาย ในการยิงปะทะกันครั้งนี้ ทำให้ตัวเลขทหารที่เสียชีวิตเพิ่มเป็น 155 นาย ตั้งแต่เกิดความขัดแย้งระหว่างกองทัพและกลุ่มหัวรุนแรงฟาตห์ อัล-อิสลาม นับเริ่มต้นขึ้นเมื่อวันที่ 20 พ.ค.ที่ผ่านมารอบค่ายผู้ลี้ภัยชาวปาเลสไตน์ทางตอนเหนือของเลบานอน ในขณะเดียวกันสมาชิกของกองกำลังรักษาความมั่นคงภายใน หรือไอเอสเอฟ ยิ่งกราดเข้าใส่ทุ่งนารอบค่ายผู้ลี้ภัยด้วยปืนกลหนักเนื่องจากเกรงว่า กลุ่มหัวรุนแรงอาจกำลังซ่อนตัวอยู่ในบริเวณดังกล่าวเพื่อรอซุ่มโจมตี นอกจากนี้ ทหารยังบุกค้นบ้านในบริเวณใกล้เคียง ขึ้นไปบนหลังคาและค้นหาตามแท็งก์น้ำ.(เดลินิวส์ 03092007)

4) สถานการณ์การเมืองในอิสราเอล

ในช่วงเดือนกันยายน 2550 สถานการณ์ทางการเมืองภายในของอิสราเอลมีเหตุการณ์สำคัญๆ ดังนี้

นายกรัฐมนตรีอิสราเอลกล่าวหาทุจริต

เมื่อวันที่ 24 ก.ย.2550 อัยการสูงสุดของอิสราเอลออกคำสั่งให้ตำรวจเปิดการสอบสวนคดีกล่าวหา นายกรัฐมนตรีเอฮุด โอลเมิร์ต ในข้อหาคอร์รัปชันโดยการซื้อบ้านในกรุงเยรูซาเล็มต่ำกว่าราคาตลาดโดยโอลเมิร์ตซื้อในราคา \$1.2 million ซึ่งต่ำกว่าราคาตลาดในขณะนั้นอยู่ \$325,000 โดยการสอบสวนดำเนินจากหน่วยงานต่อต้านการทุจริตที่เป็นหน่วยเฝ้าระวังการทุจริตหรือ the state comptroller สงสัยว่าการให้ผลตอบแทนแก่นักพัฒนาที่ดินที่ขออนุญาตก่อสร้างจากเจ้าหน้าที่ในเยรูซาเล็ม ซึ่งขณะนั้นโอลเมิร์ตเคยดำรงตำแหน่งเป็นนายกเทศมนตรีแห่งกรุงเยรูซาเล็ม ซึ่งต้องมีการตรวจสอบหลักฐานว่าสามารถฟ้องร้องโอลเมิร์ตได้หรือไม่ อย่างไรก็ตาม นายกรัฐมนตรีโอลเมิร์ต นับว่าถูกกล่าวหาในคดีทุจริตมาตลอดสมัยที่ดำรงตำแหน่ง แต่ยังไม่สามารถลงโทษได้แม้แต่คดีเดียว เพราะนายโอลเมิร์ตปฏิเสธทุกข้อกล่าวหา (The Independent 25092007)

อิหร่านขู่บอมบ์อิสราเอลหากถูกรุกราน เมื่อวันที่ 19 ก.ย. 2550 สำนักข่าวฟาร์นิวส์ของเตหะราน รายงานว่า ผู้ช่วยผู้บัญชาการกองทัพอากาศอิหร่าน เตือนว่ามีแผนตอบโต้ด้วยการทิ้งระเบิดใส่อิสราเอล หากว่าถูกโจมตีจากประเทศอิสราเอล คำแถลงเกิดขึ้นเพราะเกิดความตึงเครียดเพิ่มขึ้นในภูมิภาค เช่นสหรัฐเรียกร้องให้สหประชาชาติมีมติคว่ำบาตรอิหร่านรอบใหม่ต่อกรณีไม่ยุติโครงการนิวเคลียร์ อีกทั้งชาวเครื่องของบินอิสราเอลทิ้งระเบิดลงในอาณาเขตของซีเรีย พันธมิตรของอิหร่าน (เอเอฟพี 24102007) ขณะที่อิสราเอลกล้าทำสามารถชนะสงคราม เมื่อวันที่ 20 ก.ย. 2550 เอยูด บาร์ค รัฐมนตรีกลาโหม กล่าวเตือนระหว่างประกอบพิธีรำลึกถึงทหารพลร่มผู้เสียชีวิตอิสราเอลว่าอิสราเอลไม่ต้องการสงครามแต่สามารถจัดการฝ่ายศัตรูได้ทุกเมื่อ (เอเอฟพี 21102007)

5) สถานการณ์ความรุนแรงในอิรัก

ประเด็นสถานการณ์ความรุนแรงในอิรักในช่วงเดือน ก.ย. 2550 มีเหตุการณ์ที่เป็นประเด็นสำคัญๆ หลายเหตุการณ์ โดยมีเหตุการณ์ที่น่าสนใจดังนี้

วุฒิสมาชิกสหรัฐหวิดดับขณะเครื่องบินออกจากอิรัก เมื่อคืนวันที่ 30 ส.ค. 2550 แหล่งข่าวในเพนตากอนกล่าวว่า เครื่องบินกองทัพอากาศสหรัฐ ถูกยิงสุมมาจากพื้นที่ระยะไกล และโดนเครื่องบินลำเลียงC-130 ถูกกลบยิงจนไฟลุกขณะเดินทางออกจากแบกแดด ประเทศอิรัก เครื่องบินดังกล่าวได้บรรทุกวุฒิสมาชิกวุฒิสภา 3 คน และสภาพที่ปรึกษาอเมริกา ประกอบด้วย ริชาร์ด เชลบี, เมล มาร์ตินเนซ, เจมส์ อินโฮเฟ และ บุค เครเมอร์ อย่างไรก็ตาม เครื่องบินสามารถบินสู่เมืองอัมมาน ประเทศจอร์แดน โดยปลอดภัย (CNN 01092007)

แกนนำขบวนการด้านอัล-กออิดะห์ ถูกสังหาร

เมื่อวันที่ 13 ก.ย.2550 นายอับดุล ชัตตาร์ อาบู ริชา ผู้นำกลุ่มมุสลิมิกายขบวนการในอิรัก แกนนำต่อต้านอัล-กออิดะห์ ถูกสังหารด้วยระเบิด โดยรถยนต์ของเขาถูกโจมตีที่บริเวณใกล้บ้านที่เมืองรามาดิ เมืองเอกของจังหวัดอันบาร์ ก่อนหน้าที่ประธานาธิบดีบุช จะประกาศลดจำนวนทหารในอิรักเพียงไม่กี่ชั่วโมง นายอับดุล ริชา ซึ่งเป็นหนึ่งในแกนนำร่วมกันผลักดันให้กลุ่มก่อการร้ายอัล-กออิดะห์ ออกไปจากจังหวัดอันบาร์ ส่วนกลุ่มอัล-กออิดะห์ในอิรัก จิวอนชาวอเมริกัน ไม่ให้ยอมรับนโยบายของประธานาธิบดีบุช พร้อมกันนั้นก็เผยแพร่บทโทรทัศน์ภาพศพของนักบินสหรัฐที่เสียชีวิตจากเครื่องบินตกเมื่อปีที่แล้ว (เดลินิวส์ 15092007)

6) สถานการณ์ทางการเมืองของอิรัก

สถานการณ์การเมืองอิรักในช่วงเดือน ก.ย พบว่า ประเด็นการถอนทหารนาชาติออกจากอิรัก กำลังเป็นประเด็นที่สำคัญสำหรับอิรัก โดยมีเหตุการณ์ที่น่าสนใจดังนี้

อังกฤษถอนทัพออกจากทางใต้ของอิรักอาจส่งผลกระทบต่อสหรัฐ

เมื่อวันที่ 3 ก.ย. 2550 นายกรัฐมนตรีจอร์จอน บราวน์ แถลงยืนยันว่ากองทัพอังกฤษถอนทหารออกจากเมืองบาสรา ทางตอนใต้ของอิรักราว 500 นาย ไปยังฐานทัพอากาศนอกบาสรา ทำให้สิ้นปี 2008 นี้ทหารอังกฤษในอิรักลดจำนวนเหลือราว 5,000 นาย ทั้งนี้ กองทัพอังกฤษได้ถ่ายโอนหน้าที่ดูแลรักษาความความมั่นคงให้กองกำลังอิรัก แต่ยังคงคอยฝึกและสนับสนุนทหารอิรัก นอกจากนี้ พลเอกแจ็ก คีน อดีตรองเสนาธิการทหารบก กล่าวว่ารัฐบาลวอชิงตันไม่พอใจที่สถานการณ์ความมั่นคงในพื้นที่อังกฤษดูแลอยู่นั้นเลวร้ายลง ซึ่ง พลตรีทิม ครอส เจ้าหน้าที่ระดับสูงของอังกฤษที่ร่วมวางแผนนโยบายอิรักในช่วงหลังสงคราม ได้กลับว่าเคยเตือนโดนัลด์ รัมสเฟลด์ รัฐมนตรีกลาโหมสหรัฐในขณะนั้น ว่าสถานการณ์ในอิรักอาจเลวร้ายจนวายไปทั่ว แต่รัมสเฟลด์ก็ไม่ใส่ใจคำเตือนนี้เลย นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 1 ก.ย. พลเอก เซอร์ ไมค์ แจ็กสัน ผู้บัญชาการกองทัพอังกฤษในสงครามบุกอิรักเมื่อปี 2003 ก็กล่าวโจมตีนโยบายของสหรัฐต่ออิรักยุคหลังขัดดัม ฮุสเซน ถูกโค่นอำนาจ ว่าเป็นความล้มเหลว (เอเอฟพี 04102007) นายพลไมฮัน ฟาฮัด ผู้บัญชาการ

กองกำลังทหารในบาตราของอิรักยืนยันว่ากองทัพอังกฤษจะถอนกำลังทหารออกจากเมืองบาตรา ทางตอนใต้ของอิรัก และคืนอำนาจความรับผิดชอบพระราชวังบาตราให้กับกองทัพอิรักตามที่กระทรวงกลาโหมอังกฤษได้ออกแถลงการณ์ไปแล้ว ดังนั้นกองทัพอิรักได้ครองความรับผิดชอบ และอำนาจในพื้นที่ดังกล่าวทั้งหมดแล้ว (เอเอฟพี03102007)

ผู้นำสหรัฐยอมถอนทหารบางส่วนออกจากอิรัก เมื่อวันที่ 13 ต.ค.2550 ประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู. บุช ของสหรัฐ ยอมรับคำแนะนำผู้บัญชาการทหารโดยถอนทหารชุดแรกจำนวน 5,700 นาย ออกจากอิรักในเดือนธันวาคมนี้ ซึ่งเป็นช่วงที่จะมีกำหนดหมุนเวียนเปลี่ยนให้ทหารกลับประเทศ สหรัฐจะถอนกองกำลังลงประมาณ 21,500 นาย ภายในกลางปี 2008 โดยจะยังคงให้มีทหาร 130,000 นาย ประจำการในอิรักต่อไป ซึ่งเป็นจำนวนใกล้เคียงกับที่สหรัฐมีอยู่ในเดือน ธ.ค.ปีที่แล้ว โดยไม่สนใจเสียงเรียกร้องให้ถอนทหารสหรัฐทั้งหมดออกจากอิรัก พร้อมกันนั้นก็ระบุว่า ผู้ที่จะก้าวขึ้นดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีสหรัฐต่อจากเขาในปี 2552 ก็จะต้องคงนโยบายให้คงกำลังทหารไว้ในอิรักต่อไป ซึ่งรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศของอิรัก เผยว่า เขาไม่ประหลาดใจเลยที่จะมีการถอนกำลังทหารอเมริกันบางส่วน ออกจากอิรักในปีหน้า (เอเอฟพี 18102007)

ฝ่ายเดโมแครตโจมตีแผนถอนทหารจากอิรักของบุช พรรคเดโมแครต โจมตีแผนการถอนทหารของ ปธน. จอร์จ ดับเบิลยู. บุช โดยแฮร์รี รีด ผู้นำเสียงข้างมากของวุฒิสภาจากพรรคเดโมแครต เรียกการตัดสินใจของผู้นำสหรัฐที่นำกำลังไปทดแทนทหาร 30,000 นาย เมื่อถูกหมุนเวียนออกมา ว่าไม่ใช่เป็นการถอนทหาร หรือเปลี่ยนภารกิจอย่างที่ควรเป็นและเห็นว่ายังกังขังนโยบายเพิ่มทหารซึ่งมีข้อบกพร่องไปจนถึงเดือนกรกฎาคมปีหน้าเป็นอย่างน้อย ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสหรัฐ ขณะที่จอห์น เคอร์รี ส.ว. เดโมแครต ซึ่งเคยลงชิงเก้าอี้ประธานาธิบดีเมื่อปี 2004 แต่พ่ายแพ้บุช กล่าวว่า ไม่มีสิ่งใดที่ชี้ว่านโยบายเพิ่มทหารของบุชทำให้การเมืองอิรักคืบหน้า (เดลินิวส์ 14092007)

อลัน กรีนสแปนชี้การบุกอิรักส่วนใหญ่เป็นเรื่องของน้ำมัน เมื่อวันที่ 17 ก.ย. 2550 ในการเปิดตัวหนังสือชื่อ *The Age of Turbulence: Adventures in a New World* นาย อลัน กรีนสแปน วัย 81 ปี สมาชิกพรรครีพับลิกัน และอดีตผู้ว่าการธนาคารกลางแห่งชาติสหรัฐอเมริกาต่อเนื่อง 20 ปี ได้กล่าวถึงการบุกอิรักเมื่อปี 2003 ของปธน.บุช ไว้ในหนังสือของเขาว่า “ข้าพเจ้ามีความรู้สึกสลดใจ ที่เห็นความรู้สึกไม่สะดวกทางการเมืองที่จะบอกถึงสิ่งที่ทุกคนรู้ดีอยู่แล้วว่า สงครามในอิรักส่วนใหญ่แล้วเป็นเรื่องของน้ำมัน” ทั้งยังตำหนิ บุช อีกว่า ไม่รับผิดชอบต่องบประมาณการใช้จ่ายของประเทศ จนสหรัฐต้องประสบภาวะขาดดุลงบประมาณในตอนนี้ ด้านปฏิกิริยาของฝั่งทำเนียบขาว ประกาศชัดเจนว่า ไม่อยากมีปากเสียงกับกรีนสแปนบนเวทีสาธารณะ (ออปเซิร์ฟเวอร์/ยูเค 160907, เอเอฟพี180907)

บุชแอบเยือนอิรักเพื่อเตรียมกำหนดนโยบายใหม่ เมื่อวันที่ 3 ก.ย. 2550 ประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู. บุช เดินทางไปอิรักโดยไม่แจ้งล่วงหน้าโดยถึงฐานทัพสหรัฐทางตะวันตกของอิรัก พร้อมคอนโดลิซซา ไรซ์ รัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศ และสตีเฟน แฮดลีย์ ที่ปรึกษาด้านความมั่นคง โดยลงพื้นที่ในจังหวัดอันบาร์ ซึ่งเคยเป็นบริเวณที่กลุ่มอัล กออิดะห์ ก่อเหตุโจมตีทหารอเมริกันบ่อยครั้ง แต่ปัจจุบันผู้นำชนเผ่าชาวซุนนีหันมาร่วมมือกับกองทัพอิรักปราบปรามกลุ่มอัลกออิดะห์ โดยมีเจ้าหน้าที่ระดับสูงของสหรัฐ รอดอนรับ ทั้งโรเบิร์ต เกตส์ รัฐมนตรีกระทรวงกลาโหม พลเอกปีเตอร์ เปช ประธานเสนาธิการทหารร่วม พลเรือเอกวิลเลียม ฟัลลอน ผู้บัญชาการกองกำลังทหารสหรัฐในตะวันออกกลาง และพลเอกเดวิด เปตราอุส ผู้บัญชาการทหารระดับสูงในอิรัก ซึ่งบุชกล่าวว่าสถานการณ์ในจังหวัดอันบาร์และพื้นที่อื่นๆ ในอิรักเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี การเยือนครั้งนี้อาจส่งผลต่อนโยบายใหม่ของประธานาธิบดีบุช ที่คาดว่าจะอาจมีการลดจำนวนทหารอเมริกันที่อิรักในอนาคต ซึ่งการที่บุชแสดงท่าทีว่าจะยอมถอนทหารบางส่วนออกจากอิรักอาจต้องการป้องกันไม่ให้ถูกพรรครีพับลิกันแปรพักตร์จากบุชอีก เนื่องจากที่ผ่านมา มี ส.ส. และ ส.ว. รีพับลิกันส่วนหนึ่งหันมาร่วมกับฝ่ายเดโมแครตเรียกร้องให้รัฐบาลสหรัฐ กำหนดเวลาถอนทหารออกจากอิรักอย่างชัดเจน (เอเอฟพี 04102007)

ผู้บัญชาการทหารสหรัฐแนะให้ถอนทหารออกจากอิรัก

เมื่อวันจันทร์ที่ 10 ต.ค. 2550 พลเอกเดวิด พิเทอรัส ผู้บัญชาการทหารสหรัฐในอิรัก แถลงให้ปากคำต่อคณะกรรมการการทหารและคณะกรรมการวิเทศสัมพันธ์ของสภาผู้แทนราษฎรว่า นาวิกโยธินราว 2,000 คน จะออกจากอิรักในช่วงปลายเดือนนี้และจะไม่มีทหารมาทดแทน ขณะที่ทหารหน่วยสู้รบราว 4,000 คน จะออกจากอิรักในเดือนธันวาคมนี้และรัฐบาลสามารถถอนทหารราว 30,000 นาย ภายในเดือนสิงหาคมปีหน้า ในปัจจุบันมีทหารสหรัฐอยู่ในอิรักราว 169,000 นาย เพิ่มขึ้นจาก 130,000 นาย หลังจากประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช ประกาศส่งกำลังเพิ่มเข้าไปในเดือนมกราคมที่ผ่านมา ซึ่งพิเทอรัสกล่าวว่านโยบายเพิ่มทหารอเมริกันในอิรัก 30,000 คน เมื่อต้นปีนี้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยเหตุการณ์ความมั่นคงนั้นลดลงใน 8 สัปดาห์ของช่วงสามเดือนที่ผ่านมา และยอดรวมพลเรือนที่เสียชีวิตจากเหตุความขัดแย้งนั้นลดลง 45% นับตั้งแต่ปลายปีที่แล้ว นอกจากนี้ พิเทอรัสเตือนว่าสหรัฐไม่ควรรีบถอนทัพออกจากอิรักโดยเร็ว เพราะอิหร่านกำลังใช้กองกำลังพิเศษทำ 'สงครามตัวแทน' โจมตีอิรักและกองกำลังพันธมิตรในอิรัก และนายไรอัน คร็อกเกอร์ ทูตสหรัฐประจำอิรักซึ่งขึ้นแถลงต่อคณะกรรมการในสภาผู้แทนฯเช่นกัน กล่าวเสริมว่า หากสหรัฐทอดทิ้งอิรัก อิหร่านจะกลายเป็นผู้ชนะในสงครามนี้ (เอเอฟพี 11102007)

7) สถานการณ์การเมืองประเทศอิหร่าน

ในช่วงเดือน กันยายน การพัฒนานิวเคลียร์ของอิหร่านกำลังนำไปสู่การเพิ่มมาตรการการคว่ำบาตรของสหประชาชาติ เนื่องจากรัฐบาลอิหร่านยังไม่สามารถทำตามข้อกำหนดของคณะมนตรีความมั่นคงได้ ทำให้ 6 ชาติมหาอำนาจกำลังหารือเพื่อพิจารณามาตรการทางทหารกับอิหร่าน อีกทั้งอิหร่านเองได้เปิดศึกทางการเมืองกับนานาชาติในกรณีการถูกกล่าวหาเข้าไปแทรกแซงการเมืองอิรักและเลบานอน โดยมีเหตุการณ์ที่สำคัญดังนี้

สถานการณ์ทางการเมืองอิหร่านกับบทบาทของนานาชาติ

บทเรียนของผู้นำอิหร่านในเวทีนานาชาติ เมื่อวันที่ 25 ก.ย.ประธานาธิบดี มะห์มูด อะห์มาดีเนjad ได้ไปบรรยายที่มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย และกล่าวสุนทรพจน์ ณ ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ โดยก่อนการกล่าวสุนทรพจน์ที่มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย ยูนิเวอร์ซิตี ผู้นำอิหร่าน ถูกแนะนำโดยนายลี โบลลิงเกอร์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยว่าเป็นเผด็จการที่ต่ำช้าและโหดร้าย พร้อมมีเสียงโห่อย่างยาวนานระหว่างการกล่าวสุนทรพจน์ของ มะห์มูด ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและสื่อมวลชนอิหร่าน ต่างออกมาร่วมกันประณามการหมิ่นประมาทผู้นำประเทศของตน โดยระบุว่าเป็นการหมิ่นประมาทประเทศอิหร่าน และประธานาธิบดีควรตอบโต้ต่อการหมิ่นประมาทโดยเดินออกนอกห้องประชุมไป นอกจากนี้ ในวันเดียวกัน ผู้นำอิหร่านกล่าวสุนทรพจน์ต่อที่ประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ ครั้งที่ 62 ที่นครนิวยอร์ก ตอบโต้ข้อกล่าวหาของสหรัฐและชาติตะวันตกที่มีต่ออิหร่านอย่างรุนแรง นายอะห์มาดีเนjad กล่าวโจมตีว่า ชาติมหาอำนาจละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง ทั้งในการจัดตั้งเรือนจำลับ จัดการเรื่องลักพาตัว ดำเนินคดีและลงโทษอย่างลับ ๆ ไปจนถึงการดักฟังโทรศัพท์ประชาชนในประเทศ นอกจากนี้ ผู้นำอิหร่านยังได้กล่าวโจมตีการใช้กำลังทหารบุกอิรักรวมไปถึงความทุกข์ยากของชาวปาเลสไตน์ โดยระบุว่ามาจากมหาอำนาจใช้ยุทธวิธีทุกวิถีทางเพื่อเข้าครอบครองและสันคลอนเสถียรภาพของชาติอื่น ขณะเดียวกันในการกล่าวสุนทรพจน์ที่เดียวกัน ประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู. บุช ผู้นำสหรัฐโจมตีว่าอิหร่านเป็นชาติที่มีความรุนแรงระดับเดียวกับซีเรีย เกาหลีเหนือและเบารุส ซึ่งชาติเหล่านี้ปฏิเสธสิทธิพื้นฐานของประชาชนในประเทศ (CNN 27082007)

อิหร่านประณาม CIA และทหารสหรัฐ เมื่อวันเสาร์ที่ 29 ก.ย. 2550 ไออาร์เอ็นเอรายงานว่ ส.ส. อิหร่านตอบโต้สหรัฐที่พิจารณาคว่ำบาตรกองกำลังพิทักษ์การปฏิบัติอิหร่าน แถลงการณ์ที่ลงนามโดย ส.ส. 215 คน อ่านผ่านที่ประชุมรัฐสภา วิจัยรณีกองทัพสหรัฐและหน่วยข่าวกรองกลางของสหรัฐ (CIA) มติของรัฐสภาอิหร่าน เรียกร้องให้รัฐบาล

ประธานาธิบดีมาห์มูด อะห์มาดินีjad ปฏิบัติต่อทั้งสององค์การดังกล่าวของสหรัฐเป็นองค์การก่อการร้าย มตินี้จะเลื่อนขึ้นเป็นกฎหมายถ้าได้รับการรับรองจากคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ส.ส. อิหร่าน ถ้อยแถลงออกมาหลังจากที่สภาผู้แทนสหรัฐผ่านร่างรัฐบัญญัติให้อำนาจลงโทษบริษัทพลังงานต่างชาติซึ่งทำธุรกิจกับอิหร่าน และหลังจากที่รัฐบาลสหรัฐตราหนังสือกำลังพิทักษ์การปฏิวัติอิหร่านว่าเป็น 'กลุ่มก่อการร้ายระดับโลก' อีกทั้งคอนโดลิซา ไรซ์ รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐ ก็กล่าวว่า กำลังพิจารณาขึ้นบัญชีกองกำลังพิทักษ์การปฏิวัติอิหร่านเป็นองค์การก่อการร้ายนานาชาติ โดยกล่าวหาว่าส่งเสริมความรุนแรงในอิรัก ซึ่งจะปิดหนทางการทำธุรกิจและช่องทางด้านการเงินของกองกำลังที่ว่านี้ (เอเจนซี30102007) **อิหร่านกล่าวหาสหรัฐสนับสนุนเคิร์ด** เมื่อวันที่ 6 ก.ย 2550 เจ้าหน้าที่ระดับสูงของอิหร่าน กล่าวหาว่าสหรัฐให้การสนับสนุนกลุ่มก่อการร้ายหัวรุนแรงชาวเคิร์ด ที่ปฏิบัติการอยู่ตามพรมแดนทางตะวันตกของประเทศ โดยนาย อาลี ลาริจานี เลขาธิการคณะกรรมการความมั่นคงสูงสุดเตหะราน กล่าวหาว่าสหรัฐพยายามสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ก่อการร้ายพีเจเอเค (เป็นกลุ่มที่แตกมาจากพีเคเค ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ก่อการร้ายชาวเคิร์ดที่เคลื่อนไหวต่อสู้กับรัฐบาลตุรกี ทั้งนี้ พีเจเอเค ต้องการแบ่งแยกดินแดนสำหรับชาวเคิร์ดในอิหร่าน ซึ่งเชื่อว่าหลบซ่อนตัวอยู่บริเวณทางตะวันออกเฉียงเหนือในอิรัก) ในปฏิบัติการทำลายท่อส่งน้ำมันของอิหร่าน (เอเจนซี07102007) **อิหร่านปิดชายแดนติดอิรัก** เมื่อวันที่ 24 ก.ย 2550 อิหร่านประกาศปิดชายแดนที่ติดกับอิรัก เพื่อประท้วงที่ทหารสหรัฐจับกุมตัว มาห์มดี ฟาร์ฮาดิ ชาวอิหร่านในอิรักเมื่อสัปดาห์ที่แล้ว ซึ่งผู้บัญชาการกองกำลังทหารสหรัฐ อ้างว่า ฟาร์ฮาดิ เป็นเจ้าหน้าที่ในกลุ่มติดอาวุธ เรโวลูชัน การ์ดส์ ของอิหร่านที่ให้ความช่วยเหลือกลุ่มหัวรุนแรงชีอะห์มีส่วนเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งนองเลือดภายในประเทศ ขณะที่รัฐมนตรีของอิรัก เผยว่า การที่อิหร่านปิดชายแดนที่ติดกับอิรักทำให้เขตปกครองตนเองของชาวเคิร์ดเสียหาย 1 ล้านดอลลาร์ต่อวัน รถบรรทุกจำนวนมากยังติดอยู่บริเวณชายแดนที่ถูกปิดดังกล่าว ต่อมาเมื่อวันที่ 25 ก.ย 2550 ประธานาธิบดี ญะลาล ตอบาลานี ซึ่งเป็นชาวเคิร์ด ออกมากล่าวว่าการจับกุมตัวชาวอิหร่านผู้นั้นเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย และเรียกร้องให้ปล่อยตัวโดยเร็ว (เอเอฟพี 26102007)

การเพิ่มมาตรการคว่ำบาตรอิหร่านของสหประชาชาติ

มหาอำนาจถกคว่ำบาตรอิหร่าน เมื่อวันที่ 26 ก.ย 2550 ผู้อำนวยการทางการเมืองของสหรัฐ จีน รัสเซีย ฝรั่งเศสและอังกฤษซึ่งเป็น 5 ชาติสมาชิกถาวรคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ และเยอรมนี ประชุมกันนอกกรอบสมัชชาใหญ่ยูเอ็น เริ่มต้นการเจรจารอบใหม่เพื่อพิจารณาการบังคับใช้มาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ 1 ใน 3 ฉบับต่ออิหร่าน กรณีล้มเหลวในการล้มเลิกโครงการพัฒนานิวเคลียร์ และในวันที่ 27 ก.ย 2550 เจ้าหน้าที่จากสหรัฐ จีน รัสเซีย ฝรั่งเศส อังกฤษ และเยอรมนีได้ประชุมกันอีกครั้ง นอกจากนี้ในวันที่ 28 ก.ย 2550 ดร.คอนโดลิซา ไรซ์ รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐจะประชุมร่วมกับ นายเซอร์เก ลาฟรอฟ รัฐมนตรีต่างประเทศรัสเซีย นายหยาง จี้จี้ รัฐมนตรีต่างประเทศจีน นายเดวิด มิลิแบนด์ รัฐมนตรีต่างประเทศอังกฤษ นายแบร์นาร์ด คูชเนอร์ รัฐมนตรีต่างประเทศฝรั่งเศส และนายแฟรงค์-วอลเตอร์ สไตน์ไมเออร์ รัฐมนตรีต่างประเทศเยอรมนี โดยสหรัฐกำลังผลักดันให้ยูเอ็นใช้มาตรการคว่ำบาตรเพิ่มเติมต่ออิหร่าน (เดลินิวส์ 28082007) ในขณะเดียวกัน **ประธานาธิบดีนิโกลาส์ ชาร์โกซี ของฝรั่งเศสเรียกร้องคว่ำบาตรอิหร่าน** โดยกล่าวว่าเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ที่จะปล่อยให้อิหร่านมีอาวุธนิวเคลียร์ไว้ในครอบครองและเตือนบริษัทน้ำมัน “โตตาล” และบริษัทกาซ เดอ ฟรอนซ์ ระวังการลงทุนในอิหร่าน จะต้องกดดันอิหร่านมากขึ้นเพื่อให้ประเทศนี้เลิกความพยายามครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ และเพิ่มการคว่ำบาตร ซึ่งในที่สุดก็จะเห็นผล ผู้นำฝรั่งเศสกล่าวด้วยว่า ถ้าหากคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติไม่สามารถตกลงกันได้ในการแก้ไขปัญหานิวเคลียร์อิหร่าน ฝรั่งเศสจะสนับสนุนสหภาพยุโรปให้ใช้มาตรการคว่ำบาตรเพิ่มเติม (เดลินิวส์ 25082007) **ฝรั่งเศสไม่ไว้วางใจอิหร่าน** เมื่อวันที่ 27 ก.ย. 2550 นายเดวิด มาร์ตินอน โฆษกรัฐบาลฝรั่งเศสแห่งสำนักงานของประธานาธิบดี นิโกลาส์ ชาร์โกซี แถลงว่า ฝรั่งเศสไม่เชื่อคำพูดประธานาธิบดี มะห์มูด อะห์มาดินีjad ของอิหร่าน ที่ว่าการดำเนินกิจกรรม

นิวเคลียร์ของสาธารณรัฐอิสลามเป็นไปเพื่อสันติ ฝรั่งเศสมีหลายเหตุผลที่เชื่อว่า สิ่งที่กำลังถูกพัฒนาในโรงงานที่นาธาน ทางตอนกลางของอิหร่าน ไม่ใช่เพื่อสันติ แต่โครงการดังกล่าวมีเป้าหมายทางทหาร อย่างไรก็ตาม ในการประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติที่นครนิวยอร์กในสหรัฐเมื่อวันอังคารที่ 25 กย. ประธานาธิบดีอิหร่านปฏิเสธข้อกล่าวหาของชาติตะวันตกที่พยายามแสวงหาอาวุธนิวเคลียร์ พร้อมกับระบุว่า โครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านโปร่งใสและเป็นไปเพื่อสันติ (เดลินิวส์ 28082007) **ฝรั่งเศสพร้อมทำสงครามอิหร่าน** นายเบอร์นาร์ด คุซเนอร์ รมว.ต่างประเทศฝรั่งเศส กล่าวว่า บรรดาผู้นำยุโรปกำลังพิจารณาการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่ออิหร่าน เนื่องจากไม่ยอมล้มเลิกโครงการนิวเคลียร์ และเนื่องจากการลงโทษของสหประชาชาติไม่ได้ผล นายคุซเนอร์ ซึ่งให้สัมภาษณ์วิทยุอาร์ทีแอล เตือนว่า ประชาคมโลกต้องเตรียมพร้อมเพื่อรับมือกับสงครามที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต เมื่ออิหร่านครอบครองอาวุธนิวเคลียร์แล้ว **dannaymar** **เรเกฟ โฆษกกระทรวงต่างประเทศอิสราเอล แถลงแสดงความยินดีต่อคำกล่าวของ รมว.ต่างประเทศฝรั่งเศส** และว่า เป็นการส่งสัญญาณอันแข็งแกร่งของประชาคมโลกต่ออิหร่าน ที่ไม่ยอมล้มเลิกโครงการนิวเคลียร์ ขณะเดียวกัน เนเธอร์แลนด์ประกาศจะสนับสนุนสหภาพยุโรป (อียู) คว่ำบาตรกรณีโครงการนิวเคลียร์อิหร่าน หากคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ล้มเหลวในการบรรลุข้อตกลงว่าด้วยมาตรการคว่ำบาตรครั้งใหม่ นายแม็กซิม เวอร์ฮาเกน รมว. ต่างประเทศเนเธอร์แลนด์ ระบุว่า ถ้าการประชุมของคณะมนตรีความมั่นคง ไม่เห็นด้วยในการคว่ำบาตรอิหร่านเพิ่มเติม เนเธอร์แลนด์ก็จะสนับสนุนอียูกับสหรัฐคว่ำบาตรอิหร่าน (เดลินิวส์ 18082007)

รัสเซียและยูเอ็นเตือนชาติตะวันตกไม่รุนแรงกับอิหร่าน เมื่อวันที่ 18 ก.ย. 2550 นายเซอร์เก ลาฟรอฟ รมว. ต่างประเทศรัสเซีย เตือนชาติตะวันตก กรณีใช้กำลังทหารจัดการและการคว่ำบาตรอิหร่าน เพื่อลงโทษสาธารณรัฐอิสลามที่ไม่ยอมล้มเลิกโครงการนิวเคลียร์ และว่า เรามีความห่วงใยอย่างยิ่งเกี่ยวกับกระแสข่าวที่ออกมาบ่อยครั้งว่า กำลังมีการพิจารณาอย่างจริงจังในการใช้กำลังทหารต่ออิหร่าน ขณะที่ โมฮัมหมัด เอลบาราเด ผู้อำนวยการทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (ไอเออีเอ) เตือนให้เรียนรู้บทเรียนจากอิรัก และไม่ควรดำเนินการโจมตีอิหร่าน พร้อมทั้งระบุว่า ทางเลือกทั้งหลายจะต้องได้รับการพิจารณา และต้องได้รับอนุญาตจากคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (ยูเอ็น) เสียก่อน นายเอลบาราเด ยังกล่าวถึงข้ออ้างของสหรัฐกรานอิรักเมื่อปี 2546 โดยไม่ได้รับอนุญาตจากคณะมนตรีความมั่นคง โดยสหรัฐอ้างว่า ชัดดัม ฮุสเซน อดีตผู้นำอิรักมีอาวุธทำลายล้างสูง รวมทั้งอาวุธนิวเคลียร์ แต่ 4 ปีต่อมา ก็ยังไม่พบอาวุธเหล่านั้นในอิรัก (เดลินิวส์ 19082007)

อิหร่านยังคงยืนยันกรณโครงการพัฒนาพลังงานนิวเคลียร์ ไม่สนใจมติสหประชาชาติ การประชุมที่กรุงเวียนนา ระหว่างอิหร่านกับทบวงการพลังงานปรมาณู หรือ ไอเออีเอ เกี่ยวกับโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน แม้ว่าคณะมนตรีความมั่นคงแห่งยูเอ็น ประกาศมติลงโทษเตหะรานแล้ว 2 ครั้ง ขณะที่อิหร่านหวังจะหลบเลี่ยงมาตรการเพิ่มเติมและอาลี ลาริจานี ตัวแทนการเจรจาของอิหร่าน ระบุว่าหากมีมติอันใหม่ จุดยืนของเราก็จะยังอยู่ที่เดิม หลังจากยินยอมกำหนดการที่จะตอบคำถามไอเออีเอให้กระจ่างชัด ทว่า ยูเอ็นกลับแสดงท่าทีจริงจังเกี่ยวกับข้อตกลงดังกล่าว ด้านโมฮัมหมัด เอลบาราเด ผู้อำนวยการไอเออีเอ จะต้องแก้ต่างเกี่ยวกับข้อตกลงนั้น เนื่องจากมีการวิพากษ์วิจารณ์จากสหรัฐ รวมถึงพันธมิตรชาติยุโรป อย่างอังกฤษ และฝรั่งเศส ได้เตือนไว้ถึงมาตรการลงโทษครั้งที่ 3 ในอีกไม่กี่เดือนที่จะถึงนี้ หากอิหร่านยังคงต่อต้านข้อเรียกร้องของคณะมนตรีความมั่นคงของยูเอ็นต่อไป (เอเอฟพี 10102007) **ปน. อิหร่าน ขอให้เลิกวิพากษ์โครงการนิวเคลียร์** เมื่อวันที่ 25 ก.ย 2550 ประธานาธิบดีมะห์มูด อะห์มาดีเนjad ของอิหร่านยืนยันว่า ประเด็นเรื่องความมุ่งมั่นเพื่อการผลิตนิวเคลียร์ในอิหร่านควรจะสิ้นสุดลงไปได้แล้ว เพราะอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของหน่วยงานเฝ้าระวังนิวเคลียร์แห่งสหประชาชาติด้วย โดยเมื่อเดือนสิงหาคม อิหร่านยอมอธิบายขอบเขตแผนการผลิตนิวเคลียร์ของประเทศต่อไอเออีเอ อะห์มาดีเนjad กล่าวว่าชาติมหาอำนาจตะวันตกพยายามทำให้เรื่องการผลิตนิวเคลียร์ของอิหร่านเป็นประเด็นทางการเมือง (เอเจนซี 26082007) **อิหร่านชี้ว่ายังชีพนาอาวุธพิสัยไกล** ประธานาธิบดีมะห์มูด

อะห์มาดีนิจัด กล่าวสุนทรพจน์ในงานครบรอบการทำกับสงครามอิรัก และกองกำลังติดอาวุธของอิหร่านเปิดตัวอย่างยิ่งใหญ่ในขบวนพาเหรดของกองทัพ พร้อมโชว์ศักยภาพขีปนาวุธพิสัยไกลลูกใหม่ ชื่อ “กาเดร์” อ้างอิงได้ไกลถึง 1,800 กิโลเมตร ท่ามกลางแรงกดดันจากนานาประเทศที่เพิ่มขึ้นในการต่อต้านโครงการนิวเคลียร์ (เอเอฟพี 22102007)

8) สถานการณ์ประเทศอัฟกานิสถาน

ในเดือนกันยายน 2550 มีเหตุการณ์ที่น่าสนใจดังนี้

ตอลิบานห้ามเกริมต่อการลักพาตัวชาวต่างชาติ ชาวเอเจนซีระบุว่า นายการี โมฮัมหมัด ยูซุฟ โฆษกกลุ่มตอลิบาน กล่าวขู่อลักพาตัวและสังหารชาวต่างชาติจากประเทศที่ส่งทหารเข้าร่วมรบกับกองกำลังของนาโต้และสหรัฐในอัฟกานิสถาน เพราะการลักพาตัวและการสังหารชาวต่างชาติจากประเทศที่ได้ส่งทหารเข้ามาร่วมรบในอัฟกานิสถานถือเป็นอาวุธของกลุ่มในการเอาชนะศัตรู โดยที่กลุ่มจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับชาวต่างชาติที่เดินทางมาจากประเทศที่ไม่มีกองกำลังในอัฟกานิสถานอย่างเด็ดขาด ในการปล่อยตัวประกันเกาหลีใต้ เพราะยอมที่จะถอนทหารออกจากอัฟกานิสถานภายในปลายปีนี้ ซึ่งข้อตกลงดังกล่าวทำให้รัฐบาลเกาหลีใต้ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนัก โดยเฉพาะเรื่องที่ยอมอ่อนข้อให้กับกลุ่มตอลิบาน ซึ่งหลายฝ่ายห่วงเกรงว่าอาจทำให้เกิดการลักพาตัวชาวต่างชาติมากขึ้น (เอเจนซี 03102007)

รัฐบาลเกาหลีใต้ถูกกล่าวหาซื้อขายแลกเปลี่ยนกับตอลิบาน เมื่อวันที่ 3 ก.ย. 2550 สื่อโคเรียไทม์ระบุว่า เกาหลีใต้ให้สัญญากับตอลิบานจะสร้างโรงพยาบาล 5 แห่งทางภาคตะวันตกเฉียงใต้ของอัฟกานิสถานติดกับชายแดนปากีสถาน โดยมีอินโดนีเซียเป็นผู้รับประกัน ในเงื่อนไขมอบอิสรภาพแก่ตัวประกันโสมขาว 19 คน รายงานนี้เกิดขึ้นท่ามกลางความสับสนจากสื่อมวลชนท้องถิ่นและต่างประเทศ ที่อ้างว่าเกาหลีใต้ยอมจ่ายเงินค่าไถ่จำนวนมหาศาลเพื่อแลกกับอาสาสมัครคริสเตียนที่ถูกลักพาตัวไป โดยตอลิบาน ได้รับเงินประกัน 2 ล้านดอลลาร์จากประเทศที่ 3 ขณะที่สำนักข่าวรอยเตอร์อ้างว่าเกาหลีใต้ ต้องจ่ายให้กับกลุ่มหัวรุนแรงกว่า 20 ล้านดอลลาร์ อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่รัฐบาลรายอื่นๆ ปฏิเสธรายงานข่าวนี้ แต่สื่อมวลชนท้องถิ่นและต่างชาติ เพิ่มความสงสัยว่าโซลอาจจ่ายเงินค่าไถ่จำนวนมหาศาลให้กับตอลิบาน (manager online.com 04102007)

อัฟกานิสถานกองทัพบุกสังหารผู้บัญชาการลักพาตัวชาวเกาหลีใต้ได้ เมื่อวันที่ 4 ก.ย 2550 เจ้าหน้าที่เปิดเผยว่ากองกำลังความมั่นคงได้สังหาร มุลเลาะห์ มาทีนผู้บัญชาการกลุ่มตอลิบาน ที่ร่วมมือกับ มุลเลาะห์ อับดุลเลาะห์ ยัน ผู้อยู่เบื้องหลังการลักพาตัว 23 อาสาสมัครเกาหลีใต้ โดยปฏิบัติการจู่โจมสามารถปลิดชีพกลุ่มหัวรุนแรงได้นับสิบคนบริเวณตอนกลางของเมืองกาซนี พื้นที่ซึ่งอาสาสมัครถูกลักพาตัวไป (เอเอฟพี05102007) **ตอลิบานยินดีเจรจา** **รัฐบาลอัฟกัน** เมื่อวันที่ 9 ก.ย 2550 ประธานาธิบดีฮามิด คาร์ไซ เสนอการเจรจาเพื่อยุติเหตุการณ์นองเลือดที่ดำเนินมานานเกือบ 6 ปี โดยประธานาธิบดีคาร์ไซ กล่าวว่าสันติภาพจะไม่ประสบความสำเร็จหากปราศจากการเจรจา ต่อมาเมื่อวันที่ 10 ก.ย. นายยูซุฟ อาห์มาดี โฆษกกลุ่มตอลิบานในอัฟกานิสถานเผยว่า ตอลิบานพร้อมเจรจากับรัฐบาลอัฟกานิสถาน เพื่อประโยชน์ของชาติ ตอลิบานพร้อมเจรจาอย่างเต็มรูปแบบกับรัฐบาลอัฟกัน เมื่อใดก็ตาม ที่รัฐบาลเรียกร้อง ตอลิบานก็พร้อมตอบสนอง ซึ่งอาจเป็นการเจรจากับรัฐบาล เหมือนอย่างที่เคยจัดการเจรจากับตัวแทนเกาหลีใต้มาแล้ว กรณีวิกฤติตัวประกัน 21 คน ที่ได้รับการปล่อยตัวเป็นอิสระทั้งหมดภายหลังเปิดการเจรจาลายรอบ (เดลินิวส์ 11082007)

ผู้นำอัฟกันยุติสุนทรพจน์ เมื่อวันที่ 9 ก.ย.2550 ประธานาธิบดีฮามิด คาร์ไซ แห่งอัฟกานิสถานต้องรีบตัดทอนเวลาการกล่าวสุนทรพจน์ต่อฝูงชนนับพันในงานรำลึกการเสียชีวิตปีที่ 6 ของนายอาหมัด ชาห์ มาสซูด ผู้บัญชาการที่ต่อต้านการยึดครองของโซเวียตในกรุงคาบูล เนื่องจากเกิดเสียงดังลั่นมาจากบริเวณด้านนอก ซึ่งทราบสาเหตุภายหลังมาจากประชาชนเบียดเสียดกันเพราะต้องการเข้าฟังคำกล่าวสุนทรพจน์ของผู้นำ อย่างไรก็ตาม ประธานาธิบดี ต้องยุติ

การกล่าวสุนทรพจน์อย่างทันที ภายหลังจากครีษจำเริญให้ทราบถึงเหตุที่เกิดขึ้น ซึ่งคาร์ไซ มีประสบการณ์รอดตายจากความพยายามลอบสังหารถึงสองครั้ง ทั้งนี้กรุงคาบูล มีการรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวด ท่ามกลางความหวุ่นวิตกว่า จะมีการโจมตีจากกลุ่มตอลิบาน (เดลินิวส์ 10082007) **ระเบิดพลีชีพรณัฏฐการอัฟกันกลางกรุงคาบูล** เมื่อวันที่ 29 ก.ย. 2550 กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงกลาโหม แถลงว่ามีระเบิดพลีชีพของกลุ่มตอลิบาน สวมเครื่องแบบกองทัพอัฟกานิสถานขึ้นระเบิดรณัฏฐการทุกทหารในกรุงคาบูล เหตุระเบิดคร่าชีวิตผู้คนกว่า 31 ชีวิต และยังได้รับบาดเจ็บอีกหลายราย ส่วนใหญ่เป็นทหารและเจ้าหน้าที่กระทรวงกลาโหม ขณะที่กลุ่มติดอาวุธตอลิบาน ออกมาอ้างความรับผิดชอบเหตุโจมตีครั้งนี้ ซึ่งถือเป็นเหตุการณ์ที่รุนแรงที่สุดในเมือง นับตั้งแต่การระเบิดพลีชีพเช่นเดียวกันนี้ กับรณัฏฐการจริง ในเดือนมิถุนายนที่ผ่านมา สูญเสียไปกว่า 35 ชีวิต ด้าน กระทรวงกลาโหมระบุว่า (เอเอฟพี 29102007)

โฆษกตอลิบานถูกจับกุม เมื่อวันที่ 26 ก.ย. 2550 โฆษกคนสำคัญของตอลิบาน ยูซุฟ อาห์มาดี ถูกจับกุมพร้อมกับลูกน้อง บริเวณทางใต้ของอัฟกานิสถานในเฮลมันด์ จังหวัดที่หลายตำบลอยู่ในการควบคุมของตอลิบาน โดยกระทรวงมหาดไทยแถลงว่า ในการปฏิบัติการกวาดล้างสมาชิกกลุ่มหัวรุนแรง ทางความสามารถสังหารนักรบได้กว่า 100 คน (เอเอฟพี 27102007) **นาโตโจมตีตอลิบานสังเวชีพกว่าร้อย** กองกำลังขององค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ (นาโต) และกองกำลังผสมนำโดยสหรัฐ พร้อมกำลังสนับสนุนด้วยฝูงบินรบ บุกโจมตีสมาชิกฝ่ายกบฏตอลิบานในการปะทะครั้งใหญ่ 2 ระลอกทางใต้ของอัฟกานิสถาน ส่งผลให้สมุนตอลิบานเสียชีวิตกว่า 165 ราย ขณะที่ทหารเสียชีวิต 1 นาย ในการสู้รบตลอดทั้งวันในวันที่ 25 และ 26 ก.ย. ในเขตมูซา คาลา จังหวัดเฮลมันด์ ขณะที่ ประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู. บุช แสวงหาการรับรองจากประธานาธิบดีฮามิด คาร์ไซ ของอัฟกานิสถาน กรณีที่ การดำเนินการด้านความมั่นคงมีความคืบหน้า รวมไปถึงการปราบปรามการค้ายาเสพติดในประเทศ (เดลินิวส์ 270807) **อัฟกันเรียกร้องประชาคมโลกปราบกลุ่มก่อการร้าย** เมื่อวันที่ 25 ก.ย. 2550 ประธานาธิบดีคาร์ไซ กล่าวต่อที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ในนครนิวยอร์ก ว่า สงครามเพื่อกวาดล้างกลุ่มก่อความรุนแรงสันคลอนเสถียรภาพและความมั่นคงในอัฟกานิสถานยังคงดำเนินอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับเรียกร้องประชาคมโลกร่วมมือเพิ่มความช่วยเหลืออัฟกานิสถานในการฝึกฝนและสร้างความแข็งแกร่งให้แก่กองกำลังรักษาความมั่นคง เพื่อเตรียมรับหน้าที่หากกองกำลังต่างชาติทั้งสหรัฐและนาโต ถอนตัวออกจากอัฟกานิสถาน. (เดลินิวส์ 27082007)

ผู้นำญี่ปุ่นขู่ออกกรณัฏฐการอัฟกัน เมื่อวันอาทิตย์ที่ 9 ก.ย. 2550 นายกรัฐมนตรีชินโซ อาเบะ แห่งญี่ปุ่นกล่าวว่า เขาอาจลาออกจากตำแหน่งผู้นำ หากรัฐบาลล้มเหลวในการต่ออายุภารกิจของญี่ปุ่นเพื่อสนับสนุนกองทัพสหรัฐในอัฟกานิสถาน ซึ่งภารกิจที่มีกฎหมายรองรับนี้จะหมดอายุลงในวันที่ 1 พ.ย. เนื่องจากฝ่ายค้านไม่เห็นด้วยกับภารกิจ ที่กองทัพเรือญี่ปุ่นให้ความช่วยเหลือในด้านการเติมเชื้อเพลิงแก่เครื่องบินที่ปฏิบัติการในอัฟกานิสถาน (เดลินิวส์ 100807) **นานาชาติหนุนผู้นำญี่ปุ่นกรณัฏฐการอัฟกัน** เมื่อวันที่ 27 ก.ย. 2550 สำนักนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นแจ้งว่า นายกฯ พูทูตะ ซึ่งให้สัตยาบันผลักดันการต่ออายุภารกิจของทหารญี่ปุ่นในต่างประเทศ ที่จะหมดวาระลงในวันที่ 1 พ.ย.2550 ระบุว่า ญี่ปุ่นจำเป็นต้องสนับสนุนความมั่นคงระหว่างประเทศ และจะพยายามให้ภารกิจทางทหารดำเนินต่อไปเท่าที่จะทำได้ ถึงแม้สถานการณ์ในรัฐสภาญี่ปุ่นเต็มไปด้วยอุปสรรคก็ตาม รายงานข่าวว่า จากผลโพลยังเสียงชาวญี่ปุ่นของหนังสือพิมพ์ยักษ์ใหญ่ในประเทศ นายกรัฐมนตรีคนใหม่ของญี่ปุ่น ได้รับเสียงสนับสนุนจากนานาชาติต่อการขยายภารกิจทางทหารในอัฟกานิสถาน (เดลินิวส์ 28082007)

บินลาเดนเผลอครบ 6 ปีเหตุ 9/11 เมื่อวันที่ 11 ก.ย. 2550 ศูนย์จับตากลุ่มก่อการร้าย อินเทลเซ็นเตอร์ ของสหรัฐเปิดเผยว่าหัวหน้ากลุ่มอัล-กออิดะห์ ปรากฏตัวในวิดีโอเทปชุดใหม่ ยกย่องหนึ่งในทีมสลัดอากาศที่โจมตีอเมริกาเมื่อ 9/11 ซึ่งเป็นวันครบรอบปีที่ 6 ของเหตุการณ์ผู้ก่อการร้ายโจมตีในอเมริกาเมื่อ 11 ก.ย.ปี 2544 ซึ่งนายรังกิน ดัดฟาร์ สแปนตา รมว.ต่างประเทศอัฟกานิสถาน กล่าว ว่านายโศฆามา บิน ลาเดน ผู้นำเครือข่ายก่อการร้ายอัล-กออิดะห์ ไม่ได้

หลบซ่อนอยู่ในอัฟกานิสถาน แต่ยังไม่มีความชัดเจนว่า หัวหน้าอัล-กออิดะห์ผู้นี้หลบซ่อนอยู่ที่ใด แต่การจับบิน ลาเดน ไม่ได้มีความสำคัญเท่ากับการทำลายเครือข่ายก่อการร้ายข้ามชาติ ในขณะที่กรุงแคนเบอร์รา นายกรัฐมนตรี สตีเฟน ฮาร์เปอร์ แห่งแคนาดา ได้กล่าวสุนทรพจน์ที่รัฐสภาออสเตรเลียว่า ลัทธิก่อการร้าย ทำให้หลายประเทศมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น และยืนยันปราบปรามกลุ่มหัวรุนแรงอย่างถึงที่สุด ด้านหน่วยข่าวกรองและนักวิเคราะห์ของสหรัฐอเมริกา การปรับปรุงมาตรการรักษาความปลอดภัย และความร่วมมือของนานาชาติในการปราบปรามอัล-กออิดะห์ ช่วยป้องกันเหตุโจมตีครั้งใหม่ในสหรัฐ แต่ขณะนี้ อัล-กออิดะห์ กลับมาแข็งแกร่งอีกครั้ง และเป็นภัยคุกคามอย่างแท้จริง (เดลินิวส์ 12082007)

สมาชิกกลุ่มอัล-กออิดะห์ ถูกจับเตรียมแผนวินาศกรรม เมื่อวันที่ 4 ก.ย.2550 นายจาคอบ ชาร์ฟ หัวหน้าหน่วยข่าวกรองของเดนมาร์กเปิดเผยว่า เจ้าหน้าที่ของหน่วย จับกุมสมาชิกกลุ่มหัวรุนแรง 8 คนที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายก่อการร้าย อัล-กออิดะห์ ในการบุกกวาดล้างผู้ก่อการร้ายที่กรุงโคเปนเฮเกน ผู้ต้องหาทั้งหมดเป็นชาย อายุระหว่าง 19-29 ปี ถูกจับกุม เพราะต้องสงสัยว่ากำลังเตรียมการก่อการร้ายวางระเบิดโจมตี และการจับกุมดังกล่าว เป็นการป้องกันการก่อวินาศกรรม แต่ถึงกระนั้น ไม่ได้บอกสถานที่ที่กลุ่มคนเหล่านี้จะโจมตี นับเป็นครั้งที่สามที่ตำรวจเดนมาร์กกวาดล้างเครือข่ายผู้ก่อการร้ายตั้งแต่ปี 2548 สำหรับการพิจารณาคดีกลุ่มผู้ต้องสงสัยมีแผนวางระเบิดเป้าหมายในเดนมาร์ก มีกำหนดเริ่มขึ้นที่กรุงโคเปนเฮเกน ในวันพุธที่ 5 ก.ย. ก่อนหน้านั้น เมื่อเดือน ก.พ. ศาลพิพากษาจำคุกนายอับดุล บาซิท อาบู ลิฟา ชาวเดนมาร์กเชื้อสายปาเลสไตน์ เป็นเวลา 7 ปีในข้อหาเกี่ยวข้องกับแผนการวางระเบิดในยุโรป อนึ่ง กลุ่มก่อการร้ายไม่เคยโจมตีเดนมาร์กมานานกว่า 20 ปี แต่เหตุระเบิดในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษเมื่อกลางปี 2548 ทำให้หวุ่นวิตกว่า ประเทศในแถบสแกนดิเนเวีย อาจตกเป็นเป้าหมายโจมตี เนื่องจากเข้าร่วมภารกิจในกองกำลังผสมภายใต้การนำของสหรัฐในอิรัก.(เดลินิวส์ 05082007)

เยอรมนีสกัดแผนบิ๊มวินาศถัน เมื่อวันที่ 5 ก.ย 2550 ทางทหารเยอรมนีแถลงว่าสามารถสกัดแผนก่อวินาศกรรมของกลุ่มก่อการร้ายได้อย่างหวุดหวิด เมื่อรวบตัวสมาชิกกลุ่มก่อการร้ายได้ 3 คน กำลังวางแผนก่อการร้ายวางระเบิดโจมตีเป้าหมายสนามบินนานาชาติแฟรงก์เฟิร์ต ซึ่งเป็นสนามบินที่จอแจที่สุดของยุโรป และฐานทัพอากาศแรมสไตน์ ศูนย์กลางกองทัพอากาศของสหรัฐและองค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ หรือนาโต รวมทั้งบาร์และดิสโก้ที่มียาเสพติดและคนเข้าไปได้ใช้บริการ โดยกลุ่มก่อการร้ายมีเป้าหมายเชื้อโรคสำหรับผลิตระเบิดจำนวนมาก ซึ่งเป็นสารเคมีชนิดเดียวกับที่มีระเบิดพลีชีพใช้ในการโจมตีระบบขนส่งในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษในปี 2548 ซึ่งมีผู้เสียชีวิตไป 56 ราย สารเคมีถูกเก็บไว้ในเมืองหนึ่งในเขตแบล็ก ฟอเรสต์ (เดลินิวส์ 06092007)

9) ประเด็นสถานการณ์ประเทศอิสลามอื่นๆ

ในเดือน กันยายน 2550 สถานการณ์ด้านการเมืองของประเทศอิสลามอื่นๆ ที่เด่นคือประเทศปากีสถาน โดยมีเหตุการณ์ที่น่าสนใจดังนี้

ปากีสถานรับมือชาลีพลกลับประเทศ เมื่อวันอาทิตย์ที่ 9 ก.ย. นายนาวัช ชาร์ฟ อดีตนายกรัฐมนตรี เดินทางกลับปากีสถานตามแผนการเพื่อทำทนายอำนาจของประธานาธิบดีเปอร์เวซ มุซาร์ราฟ ผู้ที่โค่นนายชาร์ฟลงจากอำนาจในการปฏิวัติรัฐประหารในปี 2542 โดยไม่สนใจข้อเรียกร้องของนานาชาติที่ยังไม่ต้องการให้เขากลับประเทศ และอาจจะเผชิญหน้ากับการถูกเนรเทศไปยังซาอุดีอาระเบีย ซึ่งเขาลี้ภัยอยู่ หรืออาจถูกจับกุมตัวเมื่อเขาเดินทางถึงกรุงอิสลามาบัดในวันจันทร์ ซึ่งรัฐบาลปากีสถานรับมือการเดินทางกลับประเทศของอดีตนายกรัฐมนตรี โดยเพิ่มมาตรการความปลอดภัยในสนามบินในระดับสูง และควบคุมตัวผู้สนับสนุนพรรคฝ่ายค้านหลายร้อยคน (เดลินิวส์ 10082007) **ชาร์ฟ ถูกเนรเทศกลับซาอุฯ** ต่อมาเมื่อวันที่ 10 ก.ย นายชาร์ฟ ถูกจับทันทีหลังจากเครื่องบินลงจอดและถูกส่งตัวกลับซาอุดีอาระเบียภายในไม่กี่ชั่วโมงหลังเดินทางถึงสนามบินในกรุงอิสลามาบัด ชาร์ฟ ถูก มุซาร์ราฟ ก่อรัฐประหารโค่น

อำนาจเมื่อปี 1999 พร้อมถูกตั้งข้อหาคอร์รัปชันและถูกพิพากษาจำคุกตลอดชีวิตฐานเลี่ยงภาษีและเป็นกบฏ อย่างไรก็ตาม ชาร์ฟได้รับการปล่อยตัวในเดือนธันวาคม ปี 2000 โดยมีข้อแม้ว่าชาร์ฟและครอบครัวต้องลี้ภัยในซาอุดีอาระเบียนาน 10 ปี อย่างไรก็ตาม เมื่อเดือนสิงหาคมที่ผ่านมา ศาลสูงสุดของปากีสถาน ตัดสินให้ชาร์ฟสามารถเดินทางกลับบ้านเกิดได้ (เอเอฟพี11102007) แต่เมื่อวันอังคารที่ 11 ก.ย. ฝ่ายค้านเดินทางเข้าทำทนายกฎหมายต่อต้านการเนรเทศนายนาвах ชาร์ฟ อดีตนายกรัฐมนตรีปากีสถานไปลี้ภัยในซาอุดีอาระเบีย (เดลินิวส์ 12082007) **ศาลฎีกาเรียกตัวนายชารีฟขึ้นแจ้งการเนรเทศชาร์ฟ** เมื่อวันที่ 28 ก.ย.ศาลฎีกาปากีสถานเรียกตัวนายกรัฐมนตรีชูคัต อาซิซ และเจ้าหน้าที่ระดับสูงเพื่อชี้แจงกรณีเนรเทศอดีตนายกรัฐมนตรีนาвах ชาร์ฟ หลังเดินทางกลับประเทศได้ไม่นาน ทั้งที่ศาลพิพากษานุญาตให้เขากลับบ้านได้ และผู้สนับสนุนชาร์ฟได้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเมื่อวันที่ 11 กันยายน โดยอ้างว่าผู้นำของเขาถูกเนรเทศอย่างผิดกฎหมาย และการดำเนินการของรัฐบาลถือว่าดูหมิ่นอำนาจศาล (เอเอฟพี28092007)

บุตโตวางแผนกลับปากีสถาน เมื่อวันที่ 14 ก.ย. อดีตนายกรัฐมนตรีปากีสถานนางเบนาศีร์ บุตโต ที่ต้องลี้ภัยในต่างแดนตั้งแต่ปี 1999 เผยมีแผนเดินทางกลับประเทศในวันที่ 18 ตุลาคม อย่างไรก็ตาม เธอยอมรับไม่รู้ว่าจะถูกรัฐบาลตั้งข้อกล่าวหาเพื่อสกัดกั้นไม่ให้มีบทบาทในการเลือกตั้งที่จะมีขึ้นในปีนี้อหรือไม่ บุตโต ผู้แทนของพรรคพีพีพีเปิดใจเกี่ยวกับมุชารราฟในช่วงต้นเดือนนี้เกี่ยวกับข้อตกลงแบ่งสรรอำนาจ ก่อนการเลือกตั้งซึ่งจะมีขึ้นในช่วงปลายปี ส่วนหนึ่งในข้อตกลงกับ บุตโต ทาง มุชารราฟ ตกลงที่จะสละตำแหน่งผู้บัญชาการกองทัพ ทว่ายังไม่มีการแถลงอย่างเป็นทางการ (CNN 15102007)

มุชารราฟยื่นกรณลงชิงประธานาธิบดี เมื่อวันที่ 27 ก.ย. 2550 ประธานาธิบดีเปอร์เวซ มุชารราฟ ผู้นำปากีสถานเข้ายื่นเรื่องอย่างเป็นทางการเสนอตัวเข้าชิงตำแหน่งประธานาธิบดีวาระ 5 ปี อีกสมัย ในการเลือกตั้งประธานาธิบดีที่จะมีขึ้นในวันที่ 6 ตุลาคมนี้ ท่ามกลางเสียงคัดค้านหนาแน่นเพราะการที่ยังคงสถานะผู้บัญชาการทหาร ซึ่งศาลฎีกากำหนดการไต่สวน กรณีที่ฝ่ายค้านยื่นฟ้องคัดค้านการลงสมัครของมุชารราฟให้แล้วเสร็จในวันที่ 27 หรือ 28 ก.ย.นี้ ส่วนตำรวจปราบจลาจลรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวดเพื่อป้องกันการประท้วง โดยการลงคะแนนเลือกประธานาธิบดีจะเป็นหน้าที่ของสภาแห่งชาติและสภาระดับจังหวัด ซึ่งวาระการดำรงตำแหน่งของทั้ง 2 สภาจะสิ้นสุดลงภายในต้นปี 2551 อันเป็นช่วงที่กำหนดการเลือกตั้งทั่วไปพอดี โดยฝ่ายค้านต้องการให้สมาชิกรัฐสภาชุดใหม่เป็นผู้เลือกประธานาธิบดี ส่วนนายมัคดุม อามิน ฟาฮิม โฆษกพรรคประชาชนปากีสถาน (พีพีพี) ของนางเบนาศีร์ บุตโต อดีตนายกรัฐมนตรี กล่าวว่า พรรคพีพีพี ก็ได้ยื่นเรื่องขอสมัครเป็นรองประธานาธิบดี (เดลินิวส์ 28092007)

บินลาเดนประกาศสงครามกับผู้นำปากีสถาน เมื่อวันที่ 20 ก.ย. กลุ่มก่อการร้าย อัล-กออิดะห์เผยแพร่ข่าวสารผ่านเว็บไซต์อิสลาม ประกาศสงครามกับประธานาธิบดีเปอร์เวซ มุชารราฟ ผู้นำปากีสถาน ข้อความที่ปรากฏในเว็บไซต์ดังกล่าวยังไม่ชัดเจนว่า นายบิน ลาเดน จะเป็นผู้แถลงการณ์ด้วยตัวเองหรือไม่ ระบุแต่เพียงการประกาศสงครามกับผู้นำปากีสถานไปตามบัญชาของนายบิน ลาเดน การประกาศดังกล่าวมีขึ้น ขณะที่นายโสมาน อัล-ชวาหรี ผู้นำหมายเลข 2 ของกลุ่มอัล-กออิดะห์ ปรากฏตัวในวิดีโอเทปล่าสุด ซึ่งเป็นหนึ่งในการประกาศข่าวสารในวาระครบรอบ 6 ปี การก่อวินาศกรรมในสหรัฐ 11 ก.ย.เมื่อ 1 สัปดาห์ที่ผ่านมา โดยนายอัล-ชวาหรี ระบุว่า สหรัฐกำลังพ่ายแพ้สงครามทั้งในอิรักและอัฟกานิสถาน (เดลินิวส์22082007) ขณะที่ วิดีโออีกชุดหนึ่งของอัลซายิด ซึ่งเป็นสื่อของกลุ่มอัลกออิดะห์ ได้เผยแพร่ อัยมาน อัลชอวาฮีรี ผู้ช่วยของบินลาเดน ซึ่งออกมาเตือนว่า มุชารราฟ จะถูกลงโทษที่สังหารเพื่อนมุสลิมชาวปากีสถานไปในการจู่โจมมัสยิดแดง ในกรุงอิสลามาบัด เมื่อเดือนกรกฎาคมที่ผ่านมา (เอเอฟพี 20102007)

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านพลังงาน/น้ำมัน

1. สถานการณ์ทั่วไป

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านพลังงานและน้ำมันและตะวันออกกลางในช่วงเดือน ก.ย. 2007 มีที่น่าติดตามคือ สถานการณ์ราคาน้ำมัน ที่พุ่งขึ้นทำสถิติสูงสุดใหม่อย่างไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์ คือมีราคาทะลุเกิน 80 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล เป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 20 ก.ย. 2007 (ที่ 83.90 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล) ไม่นานหลังจากที่ธนาคารกลางสหรัฐประกาศลดดอกเบี้ย ในวันที่ค่าเงินดอลลาร์ตกลงต่ำสุดในรอบ 15 ปี และตามด้วยการที่ซาอุดีอาระเบีย ซึ่งผูกค่าเงินริอัลของตนไว้กับเงินดอลลาร์ กลับประกาศออกมาว่า จะไม่ลดดอกเบี้ยตามสหรัฐ อันเป็นปฏิบัติการที่เสี่ยงต่อการที่ดอลลาร์จะถูกलयแพเทขายทั่วทั้งภูมิภาคตะวันออกกลางอย่างรุนแรง ตามด้วยข่าวความเคลื่อนไหวของโอเปค ที่ได้ตกลงจะเพิ่มอัตราการผลิตเพื่อช่วยรักษาเสถียรภาพราคาน้ำมัน ซึ่งนอกจากจะมีเสียงคัดค้านจากภายในสมาชิกกลุ่มแล้ว ภาพรวมทั่วไปก็ดูเหมือนไม่ได้ช่วยให้สถานการณ์ราคาน้ำมันดีขึ้นมากนัก

ข่าวไฮไลต์อันดับต่อมาคือ ความเคลื่อนไหวด้านน้ำมันในอิรัก นอกจากจะมีข่าวว่าอิรักตกลงขายน้ำมันให้จอร์แดน 100,000 บาร์เรลต่อวัน ในราคาที่ต่ำกว่าตลาดประมาณ 18 ดอลลาร์ต่อบาร์เรลแล้วยังมีรายงานข่าวว่า หลายฝ่ายพยายามผลักดันธุรกิจน้ำมันและพลังงานในอิรัก ที่น่าติดตามคือกรณีที่รัฐบาลท้องถิ่นเคิร์ดิสถานทางภาคเหนือของอิรัก ลงนามโดยอิสระในข้อตกลงค้าน้ำมันกับบริษัท ฮันต์ ออยล์ ของสหรัฐ โดยไม่สนใจการอภิปรายร่างกฎหมายน้ำมันของรัฐบาลอิรัก ที่ยังคาราคาซังอยู่ ยังผลให้รัฐบาลอิรักแสดงอาการไม่พอใจอย่างยิ่ง แต่ข่าววงในบอกให้จับตาเหตุการณ์เคลื่อนไหวของ เรย์ ฮันต์ ซีอีโอของฮันต์ออยล์ ผู้เคยเป็นอดีตคณะกรรมการที่ปรึกษาฝ่ายความมั่นคงต่างประเทศของ ปธน. บุช ว่า เขาจะอะไรเกี่ยวกับอนาคตของกฎหมายน้ำมันของอิรักที่คนอื่น ๆ ไม่รู้บ้างหรือไม่?

2. สถานการณ์ราคาน้ำมันและความเคลื่อนไหวของโอเปค

ราคาน้ำมันสูงสุดทำสถิติไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์

ราคาน้ำมันเริ่มขยับตัวขึ้นมาตั้งแต่ต้นเดือน จากกรณีพายุในอ่าวเม็กซิโก ซึ่งอาจอาจกระทบพื้นฐานชุดเจาะน้ำมันในบริเวณนั้นได้ และกรณีสำรองน้ำมันในคลังสหรัฐลดลง ในการซื้อขายเมื่อวันที่ 6 ก.ย. ราคาน้ำมันพุ่งขึ้นไปแตะที่ 76 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล และราคาเพิ่มขึ้นอีกในวันที่ 11 ก.ย. ก่อนการประชุมกลุ่มโอเปคเพียงวันเดียว น้ำมันดิบส่งมอบเดือน ต.ค. ขึ้นมาอยู่ที่ 78.32 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล โดยที่ตลาดนิวยอร์ก เพิ่มขึ้นต่อเนื่องเป็นวันที่ 7 แล้ว ปรากฏว่าในวันที่ 12 ก.ย. ราคาน้ำมันได้พุ่งสูงสุดทะลุ 80 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ หลังจากสหรัฐแถลงว่าสำรองน้ำมันในคลังของตนตกต่ำลงมากกว่าที่คาดไว้ และในวันเดียวกัน ที่ประชุมกลุ่มโอเปค ซาอุดีอาระเบีย ได้พยายามโน้มน้าวสมาชิกกลุ่มให้ตกลงเพิ่มผลผลิตเป็นครั้งแรกในรอบปี แม้ยังมีหลายชาติสมาชิกที่คัดค้าน เช่น อิหร่าน กาตาร์ เวเนซุเอลา ลิเบีย และแอลจีเรีย ทั้งนี้โดยจะพิจารณาเพิ่มอัตราการผลิตอีก 500,000 บาร์เรลต่อวัน จากอัตราการผลิตเดิมที่ 25.8 ล้านบาร์เรลต่อวัน โดยจะมีผลทางปฏิบัติในวันที่ 1 พ.ย. ปีนี้

อย่างไรก็ตาม ท่าทีของกลุ่มโอเปคในเรื่องการเพิ่มอัตราการผลิต ดูเหมือนไม่ได้ช่วยให้สถานการณ์ด้านราคาน้ำมันดีขึ้น ราคาน้ำมันยังได้ระดับขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากผู้บริโภคมีความกังวลว่า ในช่วงฤดูหนาวการส่งออกน้ำมันจะมีอุปสรรค โดยเฉพาะภายหลังจากวันที่ 18 ก.ย. ซึ่งธนาคารกลางสหรัฐ หรือ เฟด ได้ประกาศลดอัตราดอกเบี้ย ราคาน้ำมันก็ได้พุ่งกระชูดขึ้นจนถึงวันที่ 20 ก.ย. ทำสถิติใหม่ขึ้นแตะ 83.90 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล สูงสุดในประวัติศาสตร์ที่มีมาพร้อมๆ กับข่าวความกังวลเรื่องปริมาณน้ำมันดิบในคลังสำรองของสหรัฐลดลง 3.8 ล้านบาร์เรล และจากการค่อยๆ คืบคลานเข้ามาของพายุไซรอนในอ่าว ซึ่งจะนำมาสู่การปิดการผลิตน้ำมัน 360,000 บาร์เรลต่อวันในเร็วๆ นี้ ราคาน้ำมันส่งมอบเดือน ต.ค. พุ่งขึ้นมาอีก 4.22 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงในตลาดแลกเปลี่ยนสินค้าในนิวยอร์กยังคงได้รับการตรึงอยู่ที่ ราคาค่าปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงในสหรัฐขายอยู่ที่ราคาเฉลี่ย 2.79 ดอลลาร์ต่อแกลลอน ต่ำกว่าราคาในเดือน พ.ค. อย่างไรก็ตาม นักวิเคราะห์คาดการณ์ว่า ราคาน้ำมันจะสูงขึ้นเรื่อยๆ จนถึงเดือนหน้า ตลาดน้ำมันโลกยังคงตึงตัว การนำเข้าของสหรัฐยังคงต้องวิ่งตามระดับที่จำเป็นเพื่อรักษาระดับสำรองน้ำมันดิบในคลังอยู่ต่อไปอีก

ท่าทีและความเคลื่อนไหวของกลุ่มโอเปค

โอเปคตกลงเพิ่มอัตราการผลิตอีก 5 แสนบาร์เรลต่อวัน เริ่ม 1 พ.ย.

ขณะที่เมื่อราคาน้ำมันอยู่ที่ประมาณ 76 ดอลลาร์ต่อบาร์เรลในช่วงต้นเดือน ก.ย. โมฮัมเหม็ด บิน ดฮาเ็น ฮิมดี ประธานกลุ่มโอเปคกล่าวกับผู้สื่อข่าวว่า ตลาดน้ำมันโลกขณะนี้ “มีความสมดุลดี” ไม่มีการขาดแคลนอุปทานน้ำมัน และท่าทีที่เหมือนจะยืนยันว่า โอเปคจะคงอัตราการผลิตของตนไว้เท่าเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลง แม้ในระหว่างการประชุมกลุ่มที่จะมีขึ้นที่กรุงเวียนนาในวันที่ 12 ก.ย. ขณะเดียวกัน ก็มีข่าวเก็งกันว่า สำรองน้ำมันดิบในคลังของสหรัฐจะลดลง ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกก็ขยับขึ้นไม่ยั้ง ชาววันที่ 10 ก.ย. อับดุลลาห์ บิน ฮามัด อัล อัดดียาห์ รัฐมนตรีน้ำมันของกาตาร์ ออกมากล่าวด้วยว่า โอเปคควรคงอัตราการผลิตของตนไว้ในระหว่างการประชุมในเวียนนา เพราะการเพิ่มอัตราการผลิตอาจนำไปสู่การมีอุปทานมากเกินไป และจะส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงหากเกิดปัญหาจากภาวะเศรษฐกิจสหรัฐอ่อนแอลงจากปัญหาวิกฤตอิหร่าน ในปี 1997 โอเปคเพิ่มอัตราการผลิตก่อนที่จะเกิดภาวะวิกฤติทางการเงินในเอเชียเพียงเล็กน้อย ทำให้ราคาน้ำมันตกติดฟลอร์ ขาที่เพียง 10 ดอลลาร์ต่อบาร์เรลเท่านั้น (เอเอฟพี รายงาน 100907) อย่างไรก็ตาม ชาววันที่ 12 ก.ย. รายงานว่า ระหว่างการประชุมที่กรุงเวียนนา ซาอูดิอาระเบีย ได้พยายามโน้มน้าวที่ประชุมให้เพิ่มอัตราการผลิตอีก 500,000 บาร์เรลต่อวัน มีผลในวันที่ 1 พ.ย. เพื่อแสวงหาช่องทางลดราคาน้ำมันที่พุ่งขึ้นอย่างไม่หยุดหย่อนลง แม้จะมีสมาชิกหลายประเทศไม่เห็นด้วย

“อุปทานน้ำมันโลกนั้นออกจะมากเกินไปเสียด้วยซ้ำ”

รายงานข่าวเมื่อวันที่ 16 ก.ย. อับดุลลาห์ อัล บาดี เลขาธิการทั่วไปของโอเปค กล่าวว่า ราคาน้ำมันที่พุ่งสูงเกิน 80 ดอลลาร์ต่อบาร์เรลนั้น เป็นราคาที่ “ไม่ยั่งยืน” เนื่องจากไม่มี “พื้นฐานที่สนับสนุนอย่างเพียงพอ” และเขาเสริมว่า โอเปคไม่ได้ “มีความสุข” ในการที่ต้องเห็นราคาน้ำมันพุ่งสูงขึ้นหรือต่ำลงเป็นการเฉพาะ และในวันเดียวกันนั้น นายโกลัมฮอสเซน โนซารี รัฐมนตรีน้ำมันของอิหร่าน ก็ออกมาแย้งอีกว่า อุปทานน้ำมันโลกนั้นเพียงพอ และยังมีแนวโน้มที่จะ “มากเกินไปเล็กน้อย” เสียอีกด้วย โนซารี ยังได้กล่าวโจมตีการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันเมื่อเร็วๆ นี้จนเหนือ 80 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล ว่าเป็นการ “เก็งกำไร” และขีดความสามารถที่ไม่ได้มาตรฐานของโรงกลั่นน้ำมัน มากกว่าเกิดจากปัญหาการผลิตไม่เพียงพอ (รอยเตอร์ รายงานอ้างหนังสือพิมพ์รายวัน สวิส เทกซ์-อันซีเกอร์ 160907)

การเคลื่อนไหวเพิ่มอัตราการผลิตของโอเปคยังไม่แสดงผล

การเคลื่อนไหวเพื่อเพิ่มอัตราการผลิตน้ำมันของโอเปค ซึ่งนำโดยซาอูดิอาระเบีย คูเวต อังโกลา และยูเออี ซึ่งคาดว่าจะเป็นตัวขับเคลื่อนในการเพิ่มอัตราการผลิตดังกล่าว โดยคาดว่าจะเพิ่มขึ้นมาอีกประมาณ 4.7% ภายในสิ้นปีหน้า มาอยู่ที่ 35.8 ล้านบาร์เรลต่อวัน จากที่ผลิตอยู่เดิมที่ 34.2 ล้านบาร์เรลต่อวัน โดยก่อนหน้านี้ในการ

ประชุมที่เวียนนา ที่ประชุมก็ตกลงจะเพิ่มอัตราการผลิตอีก 500,000 บาร์เรลต่อวัน (กัลฟ์ นิวส์ 170907) แต่ก็ปรากฏว่าในตลาดซื้อขายน้ำมันวันที่ 17-19 ก.ย.ราคาน้ำมันยังคงพุ่งขึ้นเหนือ 81-82 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล และประกอบกับเมื่อวันที่ 18 ก.ย. ธนาคารกลาง หรือ เฟด ของสหรัฐประกาศลดอัตราดอกเบี้ยลงอย่างสำคัญ จึงก่อให้เกิดความกังวลเพิ่มขึ้นในเรื่องสำรองน้ำมันดิบในคลังสหรัฐ จึงส่งผลให้ราคาน้ำมันดิบพุ่งกระชูดขึ้นอย่างแรงอย่างไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์ ชาววันที่ 23 ก.ย. ฮอสเซน คาเซมปูรี อาร์เดบิลี ผู้ว่าการโอเปค กล่าวว่า ราคาน้ำมันขณะนี้ ซึ่งอยู่ที่ประมาณ 82 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล เป็นราคาที่ไต่เต้าอยู่ในระยะยาว และยอมรับว่า ความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์ และความกังวลที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับสำรองน้ำมันดิบในตลาดโลก ผสมกับสภาวะอากาศที่ไม่ดี อาจได้เห็นราคาน้ำมันพุ่งขึ้นถึง 100 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล ก็เป็นไปได้ “อะไรก็เกิดขึ้นได้ทั้งนั้น” เขาระบุ (รอยเตอร์ รายงานอ้างอิงวิทยุของรัฐบาล 230907)

3. ความเคลื่อนไหวในอิรัก

-กรณีการตกลงค่าน้ำมันระหว่างอิรักกับฮันต์ ออยล์

การลงนามนี้ผิดกฎหมายรัฐบาลอิรักหรือไม่?

ในรอบเดือน ก.ย. ชาวเมื่อวันที่ 9 ก.ย. เรื่อง การลงนามข้อตกลงธุรกิจค่าน้ำมันโดยอิสระของ รัฐบาลท้องถิ่น เคิร์ดิสถานทางภาคเหนือของอิรัก กับบริษัทน้ำมัน ฮันต์ ออยล์ ในฐานะสหรัฐ ได้ก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง ในประเด็นสำคัญๆ เช่น ประเด็นเรื่องกฎหมายน้ำมัน ซึ่งการที่ร่างกฎหมายน้ำมันฉบับใหม่ยังไม่สามารถผ่านการตกลงในข้อขัดแย้งต่างๆ ออกมาได้ การตกลงครั้งนี้ก็เหมือนเป็นการข้ามหน้าข้ามตารัฐบาลกลางอิรักอย่างแรง และเป็นเรื่องที่ทำให้รัฐบาลอิรักเกิดความไม่พอใจอย่างมาก โดยได้ออกมาระบุทันทีว่า เป็นข้อตกลงที่ผิดกฎหมาย ขณะที่เมื่อวันที่ 29 ก.ย. มีรายงานข่าว โฆษกกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐออกมาระบุว่า ข้อตกลงของบริษัท ฮันต์ ออยล์ กับ รัฐบาลท้องถิ่นเคิร์ดิสถานฯ อาจมีอุปสรรคในทางปฏิบัติ จากการที่อิรักมีความล่าช้าในการผ่านกฎหมายน้ำมัน และว่ากฎหมายของรัฐบาลท้องถิ่นเคิร์ดิสถานจะถูก “แทนที่” โดยกฎหมายแห่งชาติของอิรัก (ดาว โจนส์ นิวส์ ไวร์ 290907)

เรย์ ฮันต์ รู้อะไรเกี่ยวกับอนาคตกฎหมายน้ำมันหรือไม่?

อีกประเด็นหนึ่ง มีการตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับ เรย์ ฮันต์ ซึ่งเป็นซีอีโอของ ฮันต์ ออยล์ อดีตเคยเป็นหัวหน้าฝ่ายหาทุนและผู้บริจาคเงินที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดีของ ปธน. บุช และยังเป็นหนึ่งในคณะกรรมการที่ปรึกษาฝ่ายความมั่นคงต่างประเทศของประธานาธิบดีด้วย ซึ่งรายงานข่าวกล่าวว่า จะทำให้เขาเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ข้อมูลล่าสุดขององค์การสืบราชการลับของประเทศมากเป็นพิเศษ และทำให้มีข้อสมมติฐานต่อไปว่า การที่ฮันต์ลงนามข้อตกลงค่าน้ำมันครั้งนี้ เขารู้อะไรเกี่ยวกับอนาคตของกฎหมายน้ำมันแห่งชาติของอิรักที่คนอื่นๆ ไม่รู้บ้างหรือไม่? (วอชิงตัน โพสต์ 240907)

-ความเคลื่อนไหวด้านการฟื้นฟูการผลิตพลังงาน

บทรายงานโดย ดานา เฮดจ์เพธ วอชิงตันโพสต์ วันที่ 2 ก.ย. เขียนว่า เจ้าหน้าที่และนักวิเคราะห์ ระบุว่า ภาคน้ำมันและไฟฟ้าของอิรัก ต้องการเงินทุนอีกคร่าวๆ ประมาณ 50 พันล้านดอลลาร์ จึงจะพอเพียง แม้หลังจากที่สหรัฐเพิ่งเข้าไปกว่า 6 พันล้านดอลลาร์ในช่วงกว่า 4 ปีที่ผ่านมา จากการประเมินของสำนักงานการบัญชีของรัฐบาลสหรัฐ หรือ จีเอโอ ว่า อิรักต้องการใช้เงินกว่า 27 พันล้านดอลลาร์ เพื่อฟื้นฟูระบบไฟฟ้า และอีกกว่า 20-30 พันล้านดอลลาร์ สำหรับการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานสำหรับผลิตน้ำมัน และชี้ว่า จะต้องอดทนจนไปถึงประมาณปี 2015 กว่าที่อิรักจะสามารถผลิตน้ำมันได้ประมาณ 6 ล้านบาร์เรลต่อวัน และมีไฟฟ้าพอเพียงแก่ความต้องการ น้ำมันและไฟฟ้าเป็นอุตสาหกรรมสองอย่างที่มีความสำคัญต่ออิรักอย่างที่สุด และแต่ละอย่างก็ขึ้นอยู่กับอีกอย่างหนึ่งอย่างมาก อิรักนำเข้า

ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมมูลค่า 2.6 พันล้านดอลลาร์ต่อปี ส่วนการส่งออกน้ำมันของอิรักถือว่าเป็นรายได้หลักถึงร้อยละ 90 แต่การผลิตก็มีปัญหา ไม่มีไฟฟ้าเพียงพอสำหรับโรงกลั่นน้ำมันและท่อส่งน้ำมัน ในทางกลับกัน ไฟฟ้าก็ไม่สามารถผลิตได้หากไม่มีน้ำมันเชื้อเพลิง รายงาน พีค ออยล์ รีวิว วันที่ 3 ก.ย. โดยทอม วิปเปิล ระบุว่า ขณะนี้ การผลิตน้ำมันของอิรักอยู่ในอัตรา 1.5-2 ล้านบาร์เรลต่อวัน และก็ดูเหมือนว่าจะสามารถคงระดับนี้ไว้ได้ต่อไป หากอังกฤษไม่ถอนกำลังออกจากเมืองบาสรา แต่อังกฤษก็ได้ถอนออกไปเรียบร้อยแล้วตั้งแต่สัปดาห์ก่อน ซึ่งทำให้เกิดการสู้รบกันมากขึ้นที่นี่ ดังนั้นจึงเกิดความหวาดเกรงกันมากขึ้นว่า การผลิตที่นี้จะต้องถูกปิดลงโดยสิ้นเชิง

ความพยายามของอิรักในการฟื้นฟูการผลิตและการส่งออกน้ำมันยังคงดำเนินต่อไป รายงานข่าวเมื่อวันที่ 5 ก.ย. ระบุว่า อิรักอาจสร้างโรงงานปิโตรเคมี มูลค่า 2 พันล้านดอลลาร์ ซึ่งอาจให้เอกชนเป็นเจ้าของได้ทั้งหมด 100% และอาจมีศักยภาพในการผลิต เอธิลีน ได้ถึง 1 ล้านตันต่อปี โดย 50% กำหนดให้ส่งออก อิรักเตรียมเริ่มการเจรจากับนักลงทุนนานาชาติที่มีศักยภาพ เพื่อให้เข้ามารับดำเนินงานโครงการนี้ภายในปีนี้ (วอชิงตัน โพสต์ รายงาน 050907) และข่าวล่าสุด จากการเปิดเผยขององค์การพลังงานสากลว่า ในอีกสองสามปีข้างหน้า สมรรถนะในการผลิตน้ำมันของอิรักจะเพิ่มขึ้น และระบุว่า ณ ปัจจุบัน อิรักมีกำลังการผลิตสูงสุดอยู่ที่ 2.4 ล้านบาร์เรลต่อวัน และก็จะสามารถผลิตเพิ่มขึ้นมาได้อีกถึง 3.5-4 ล้านบาร์เรลต่อวัน หากสมรรถนะการกลั่นของประเทศได้รับการฟื้นฟูขึ้นมาได้เต็มที่ และมีระดับการส่งออกเพิ่มขึ้น (กัลฟ์ นิวส์ 300907) อนึ่ง ในเดือนนี้มีรายงานข่าวยืนยันว่า อิรักได้เริ่มส่งมอบน้ำมันล็อตแรกให้แก่จอร์แดนแล้ว ในราคาต่ำกว่าราคาตลาด 18 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล โดยอิรักจะส่งมอบน้ำมันดิบประมาณ 30% ของความต้องการน้ำมันดิบทั้งหมด 100,000 บาร์เรลต่อวันของจอร์แดน โดยเริ่มแรกจะส่ง 10,000 บาร์เรลต่อวันจากศูนย์กลางน้ำมันเมืองเคิร์คุกของอิรัก (สนช. คูนา, เอเอฟพี 02, 16, 290907)

3. ความเคลื่อนไหวภูมิรัฐศาสตร์ด้านน้ำมัน

-สถานการณ์ด้านภูมิรัฐศาสตร์ในอิรัก

การเสื่อมอิทธิพลของสหรัฐในอิรัก

รายงาน พีค ออยล์ รีวิว วันที่ 3 ก.ย. กล่าวถึงความเคลื่อนไหวในอิรักว่า เมื่อสมาชิกรัฐสภาสหรัฐเนวาดาของสหรัฐ กลับจากการเยือนอิรักในเดือน ส.ค. บอกว่าเขาได้รับการบอกเล่าจากเจ้าหน้าที่อิรักว่า การถอนทหารสหรัฐก่อนเวลาจะมีผลทำให้น้ำมันเชื้อเพลิงในสหรัฐราคาสูงขึ้นถึง 9 ดอลลาร์ต่อแกลลอน และว่า หากไม่มีกองกำลังของสหรัฐในอิรัก จะก่อให้เกิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ การลุกขึ้นสู้ของพวกอัล-กออิดะห์ และอิหร่านอาจจะเข้าครอบครองภูมิภาคนี้ การสู้ระหว่างกองโจรเคิร์ดิก และกองกำลังของอิหร่านยังคงดำเนินต่อไป นอกจากนั้น กองกำลังของฝ่ายอังกฤษได้สิ้นสุดการถอนทหารออกจากเมืองน้ำมัน บาสรา เรียบร้อยแล้ว ซึ่งพันธมิตรถือว่าอังกฤษได้ละทิ้งฐานอำนาจความสะดวกรวดเร็ว ให้ตกไปอยู่ในเงื้อมมือของกองทัพม็อกตาดา อัล ซาริด มาห์ดี และประธานาธิบดี อะห์มาดีนีจาด แห่งอิหร่านออกมาประกาศว่า อิทธิพลทางการเมืองของสหรัฐในอิรัก “ลึ้มคว่ำลงอย่างรวดเร็ว” และว่ารัฐบาลของเขาพร้อมที่จะช่วยเติมเต็มช่องว่างทางอำนาจทุกอย่าง ขณะเดียวกัน ทางสหรัฐนอกจากสำนักงานการบัญชีรัฐบาลจะออกมากล่าวถึงภาระหนักในทางงบประมาณที่จะต้องทุ่มเทลงไปในอิรักเพิ่มเติม เพื่อฟื้นฟูขีดความสามารถด้านต่างๆ แล้ว ยังระบุว่าในขณะนี้ สหรัฐกำลังอยู่ในบรรยากาศของการเลือกตั้งทั่วประเทศ และความหายนะของสงครามขยายตัวมากขึ้น ดังนั้นในช่วงระยะ 1 ปีต่อจากนี้ สหรัฐก็อาจจะมีการลดกำลังบางชนิดในอิรักลงไปด้วยเช่นกัน

-ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับร่างกฎหมายน้ำมันของอิรัก

ขณะที่ในช่วงต้นเดือน มีรายงานข่าวว่า รองนายกรัฐมนตรีของอิรักได้ออกมากล่าวว่า เขาเชื่อว่าร่างกฎหมายน้ำมันของอิรักน่าจะสามารถผ่านการรับรองและมีผลบังคับใช้ได้ทันเวลาการประชุมที่ดูไบ ซึ่งจะมีการยกประเด็นเรื่อง

“น้ำมันที่ยังไม่มีการค้นพบ” หรือ “อนาคตของแหล่งพลังงานที่ถูกทอดทิ้งในอิรัก” ขึ้นมาถกเถียงกันในหมู่ผู้แทนจากบริษัทน้ำมันนานาชาติที่จะไปร่วมตัวกันในการประชุมครั้งนี้ แต่ต่อมาในวันที่ 12 ก.ย. นีวอริก ไทมส์ พาดหัวว่า การประนีประนอมกันในเรื่องกฎหมายน้ำมันในอิรักจะล้มเหลวลงอีกครั้ง เมื่อรัฐสภาและทำเนียบขาวต่อสู้กันเพื่อที่จะหาหลักฐานว่ามีความก้าวหน้าเพียงใด ในการไปสู่การประนีประนอมและการทำงานสำเร็จของรัฐบาลอิรัก แต่ก็ปรากฏรายงานข่าวว่า มีการพบหารือระหว่างนักเจรจาระดับสูงของอิรักในกรุงแบกแดดในความพยายามที่จะกอบกู้ความตั้งใจในการประนีประนอมที่เคยมีมาตั้งแต่แรก แต่ว่าการพบปะครั้งนี้ต้องเผชิญคลื่นความไม่พอใจของสาธารณชนมากขึ้น และเกิดระเบิดเป็นความขัดแย้งรุนแรงระหว่างผู้นำในคณะรัฐบาลด้วยกัน ที่สำคัญคือระหว่าง ฮุสเซน อัล-ชาหิรสถานี รัฐมนตรีน้ำมันอิรัก และเจ้าหน้าที่รัฐบาลท้องถิ่นทางตอนเหนือของเคิร์คุก อันเป็นแหล่งที่ตั้งของบ่อน้ำมันที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ

-อดีตประธานเฟดยอมรับ สงครามอิรักก็เพื่อน้ำมันจริง

อลัน กรีนสแปน ประธานธนาคารกลางสหรัฐ หรือ เฟด ซึ่งกำลังจะเปิดตัวหนังสือบันทึกความทรงจำ ชีวิต 20 ปี ในตำแหน่งธนาคารกลางสหรัฐ ที่มีผู้อ่านจำนวนมาก ได้กล่าวอย่างตรงไปตรงมาว่า แรงขับเคลื่อนของการทำสงครามในอิรักของสหรัฐ ก็เพื่อน้ำมัน โดยระบุว่า “ข้าพเจ้ารู้สึกสลดใจว่า จะทำให้ฝ่ายการเมืองไม่ค่อยสบายใจที่จะต้องเปิดเผยสิ่งที่ทุกคนรู้ดีกันอยู่แล้วที่ว่า สงครามอิรักเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับน้ำมันเสียเป็นส่วนใหญ่” (ซันเดย์ ไทมส์ (ยูเค) 160907)

4. ความเคลื่อนไหวที่น่าสนใจอื่นๆ

ในรอบเดือน ก.ย. ยังมีรายงานข่าวความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับน้ำมันที่น่าสนใจตาม เช่น ในอียิปต์ **กระทรวงน้ำมันของอียิปต์แถลงข่าวการค้นพบแหล่งน้ำมันแห่งใหม่ครั้งแรกทางภาคใต้ของประเทศ** ในพื้นที่ คอม ออม โบ ห่างจากกรุงไคโร 900 กิโลเมตร มีน้ำมันคุณภาพสูงที่สามารถนำขึ้นมาใช้ได้ถึง 8 ล้านบาร์เรลต่อวัน ซาเมห์ ฟาห์ม รัฐมนตรี กระทรวงน้ำมันอียิปต์ กล่าวว่า การค้นพบแหล่งน้ำมันนี้ จะเปิดโอกาสใหม่ๆ ในการแสวงหาบ่อน้ำมันในเขตที่ยังไม่มีการสำรวจเจาะอื่นๆ ต่อไป (สำนักข่าวคูนา 040907) **ความเคลื่อนไหวของอิหร่าน** มีรายงานข่าวว่า **บริษัทนิปออน ออยล์ของญี่ปุ่น จะต้องเริ่มจ่ายเงินค่าสั่งซื้อน้ำมันให้อิหร่านเป็นเงินเยนไม่ใช่ดอลลาร์สหรัฐ** ทั้งนี้ การทำธุรกรรมดังกล่าวจะเริ่มในเดือนหน้า สำนักข่าว บีบีซี รายงานว่า อิหร่านได้ขายน้ำมันในปริมาณมากพอคู่ในสกุลเงินที่ไม่ใช่ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งได้อ่อนตัวลงอย่างมากในช่วงปีที่ผ่านมา อนึ่ง รายงานข่าวจากสำนักข่าวรอยเตอร์ ผ่าน เทรต อาราเบีย วันที่ 26 ก.ย. ระบุว่า ขณะนี้ อิหร่านสามารถขยายรายได้จากการขายน้ำมันดิบเป็นสกุลเงินอื่นๆ นอกเหนือจากดอลลาร์ได้กว่า 70% แล้ว

นอกจากนั้น มีรายงานข่าวที่น่าสนใจอื่นๆ เช่น **คูเวต เตรียมสร้างโรงกลั่นน้ำมันที่ใหญ่ที่สุดในตะวันออกกลาง** ขนาด 615,000 บาร์เรลต่อวัน มูลค่า 14.29 พันล้านดอลลาร์ แพงกว่าตอนริเริ่มกว่าสองเท่าตัว โรงกลั่นยักษ์แห่งนี้จะกำหนดจะเริ่มดำเนินการในราวต้นปี 2012 ข่าวกล่าวว่า โรงกลั่นแห่งใหม่และอีกสองโรงมีการขยายกำลังการผลิต จะทำให้การกลั่นน้ำมันของคูเวตมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นเป็น 1.415 ล้านบาร์เรลต่อวัน จากเดิมผลิตได้ 930,000 บาร์เรลต่อวัน ก่อนหน้านั้นมีรายงานข่าวว่า บริษัท ซาอุดิอารามโค ของซาอุดีฯ จับมือกับ รอยัล ดัชเชลล์ ร่วมลงทุนสร้างโรงกลั่นที่ใหญ่ที่สุดในสหรัฐ ที่พอร์ต อาร์เธอร์ ในเท็กซัส นับเป็นครั้งแรกในรอบ 30 ปี ที่สร้างในสหรัฐ นอกจากนั้น ในเดือนนี้ก็มีรายงานข่าวว่า ได้มีหลายบริษัทเล็กโครงการสร้างโรงกลั่นน้ำมันไปหลายแห่งในหลายประเทศ เช่นใน คูโบ ในซาอุดีอาระเบีย เนื่องจากค่าใช้จ่ายเพิ่มสูงขึ้นมากเกินไป

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางด้านเศรษฐกิจ

1. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทั่วไป

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านเศรษฐกิจจะวันออกกลาง ในเดือน ก.ย. 2007 ที่น่าติดตามที่สุดคือ แรงสั่นสะเทือนจากการประกาศลดอัตราดอกเบี้ยของธนาคารกลางสหรัฐ เมื่อวันที่ 18 ก.ย. 2007 ทำให้หลายประเทศในภูมิภาคตะวันออกกลางที่ผูกค่าเงินของประเทศไว้กับดอลลาร์ ต้องประกาศลดอัตราดอกเบี้ยตาม ทั้งๆ ที่มองเห็นภัยคุกคามจากภาวะเงินเฟ้อที่ขยับขึ้นไม่หยุดยั้งมาก่อนหน้านี้แล้ว อย่างไรก็ตาม ที่น่าสนใจก็คือ การประกาศทันควันว่าจะไม่ยอมลดอัตราดอกเบี้ยตามสหรัฐของธนาคารกลางซาอุดีอาระเบีย ทั้งที่เงินริอัลผูกติดกับดอลลาร์อย่างเหนียวแน่นมาตลอด ทำให้หลายฝ่ายวิเคราะห์ไปต่างๆ และมีอาการหวาดวิตก ด้วยเกรงว่าดอลลาร์จะถูกเทขายอย่างถล่มทลายไปทั่วทั้งภูมิภาค

ความจริงแล้วเราได้เห็นความเคลื่อนไหวเพื่อเตรียมรับมือกับปัญหาทางเศรษฐกิจดำเนินต่อเนื่องมาเป็นระยะๆ อยู่แล้ว เช่น ซาอุดีอาระเบีย ในช่วงต้นเดือน ผู้ว่าการธนาคารกลางออกมายอมรับว่า การรวมสกุลเงินกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับ อาจไม่สามารถบรรลุผลภายในเวลาที่กำหนด (ปี 2010) และแต่ละประเทศกำลังต้องหาหนทางของตนเพื่อจัดการกับปัญหาอัตราเงินเฟ้อที่เพิ่มสูงขึ้นในภูมิภาค นอกจากนั้น ยังได้มีการคลายกฎระเบียบที่เข้มงวดของตลาดหุ้นซาอุดีอาระเบีย ซึ่งเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภูมิภาค โดยได้เปิดอนุญาตให้พลเมืองของประเทศเพื่อนบ้านในรัฐอ่าวอาหรับสามารถเข้าซื้อหุ้นในตลาดได้อย่างเสรีเป็นครั้งแรก และในเดือนหน้า ตลาดหุ้นนี้จะนำเอาระบบการแลกเปลี่ยนซื้อขายหุ้นแบบใหม่เข้ามาใช้ ซึ่งจะทำได้สามารถทำธุรกรรมซื้อขายได้ปริมาณมากขึ้นกว่าเดิม และยังมีรายงานข่าวว่า ซาอุดีอาระเบียมีการพัฒนาบรรยากาศการส่งเสริมธุรกิจใหม่ๆ โดยบริษัทต่างๆ สามารถริเริ่มธุรกิจของตนโดยใช้เวลาดำเนินตามขั้นตอนที่รวดเร็วที่ขึ้นกว่าเดิมมาก

ความเคลื่อนไหวอื่นๆ ที่น่าสนใจ เช่น การพัฒนาขยายตัวมากขึ้นของตลาดเอสเอ็มอี หรือธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในยูเออี ซึ่งคาดว่าจะสามารถขยายตัวเติบโตอย่างต่อเนื่องในประเทศนี้ นอกจากนั้น มีความเคลื่อนไหวด้านการควบรวมบริษัทต่างๆ เช่น กรณีการซื้อขายตลาดหุ้น โอเอ็มเอ็กซ์ ของสวีเดน ดูเหมือนสามารถตกลงกันได้เรียบร้อยแล้ว โดยบริษัทที่เป็นคู่แข่งกันได้หันมาจับมือกันดำเนินการซื้อแทน ภายใต้ข้อตกลงต่างๆ อันเป็นที่ยอมรับกันได้ทุกฝ่าย

สุดท้าย เป็นข่าวไฮไลต์ ให้เห็นภาพความเคลื่อนไหวด้านการลงทุน และการปฏิรูปปรับเปลี่ยนตัวเองอย่างน่าสนใจของ ซาอุดีอาระเบีย ทั้งนี้ เพื่อรองรับการแข่งขันที่เข้มงวดที่รออยู่ข้างหน้า

2. สถานการณ์และคาดการณ์ทางเศรษฐกิจในตะวันออกกลาง

1) การระบุถึงปัญหาเงินเฟ้อในภูมิภาคตะวันออกกลางหนาขึ้น

ข่าวเมื่อวันที่ 30 ก.ย. อ้างถึง อันโตนิโอ อันโตโนวา นักวิเคราะห์ในสังกัด บริษัทบริการด้านสินทรัพย์และการเงิน โซลิเอเต เจเนอรัล กล่าวว่า อัตราเงินเฟ้อที่เพิ่มสูงขึ้นในกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับ กำลังกดดันอำนาจการซื้อของผู้บริโภค และสถานการณ์ก็ดูเหมือนจะดำเนินต่อไปในลักษณะนี้อีกหลายปีข้างหน้า เขายังระบุว่า การเพิ่มสูงขึ้นอย่างขนานใหญ่ของอัตราค่าครองชีพของประชากร ได้ปรากฏให้เห็นแล้วอย่างเช่นใน ยูเออี คูเวต และกาตาร์ เป็นต้น โดยได้เพิ่มสูงกว่ารายได้ระหว่าง 9-14% ในขณะนี้ (กัลฟ์ นิวส์ 300907) **ที่กาตาร์** รายงานข่าวระบุว่า ผู้เชี่ยวชาญด้านการเงินหลายคนในกาตาร์ กล่าวถึงปัญหาที่ว่าควรจะต้องลดค่าเงินจากการผูกติดกับดอลลาร์หรือไม่ว่า การขูดกราดเงินรัลของกาตาร์ออกจากกาตาร์ผูกติดกับดอลลาร์ จะไม่ส่งผลกระทบสำคัญอะไรกับอัตราเงินเฟ้อที่กำลังพุ่งขึ้น โดยให้เหตุผลว่า เงินดอลลาร์ที่อ่อนตัวลงทำให้ราคาสินค้านำเข้าแพงขึ้น แต่แรงกดดันสำคัญอันหนึ่งต่ออัตราเงินเฟ้อในกาตาร์ก็คือ อัตราค่าเช่าที่พักและอสังหาริมทรัพย์ และผู้เชี่ยวชาญได้ระบุเลยไปถึงว่า หากมีการก่อตั้งตลาดรวมกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับ หรือ จีซีซีได้ อาจจะช่วยทำให้ราคาสินค้าอุปโภคที่ผลิตได้ในท้องถิ่นลดลง (เพนนิซูลา 300907) **ที่โอมาน** อัตราเงินเฟ้อรายปีของโอมานเพิ่มขึ้นเกือบถึง 6% ในเดือน ก.ค. จาก 5.6% ในเดือน มิ.ย. จากรายงานอ้างอิงข้อมูลกระทรวงเศรษฐกิจของโอมาน เผยแพร่ก่อนวันที่ 16 ก.ย. ระบุว่า ดัชนีราคาผู้บริโภคขึ้นถึง 111.6 จุด จาก 105.3 จุด ในเดือนเดียวกันเมื่อปีก่อน ราคาอาหาร เครื่องดื่มและยาสูบในเดือน ก.ค. เพิ่มขึ้น 11.3% ควบกับอัตราค่าเช่าที่เพิ่มขึ้นมา 8.5% (รอยเตอร์ 160907) **ในอียิปต์** มีรายงานในเดือนนี้ว่า ดัชนีราคาผู้บริโภคของอียิปต์เพิ่มสูงขึ้น 8.5% ต่อปีในเดือน ส.ค. จาก 8% ในเดือนก่อนหน้า สูงกว่าที่ธนาคารกลางและตลาดหลักทรัพย์คาดหมายไว้ ฟารุค เอล-โอกดาร์ ผู้ว่าการธนาคารกลางอียิปต์ กล่าวว่า ในเดือน ก.ค. เขาคาดว่าอัตราเงินเฟ้อจะลดลงมาอยู่ที่ 7% ในเดือน ส.ค. และจะค่อยๆ ลดต่ำลงอีกในช่วงสิ้นปี แต่สถานการณ์ขณะนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปแล้ว (บาห์เรน ทรูนิท 120907) **ในจอร์แดน** กษัตริย์อับดุลลาห์แห่งจอร์แดน ทรงกล่าวว่า รัฐบาลของพระองค์จะปฏิบัติการทันที เพื่อจำกัดราคาสินค้าพื้นฐานที่เพิ่มสูงขึ้น พระองค์ทรงกล่าวว่า บทบาทส่วนหนึ่งของรัฐบาลก็คือ “การนำอาหารมาวางบนโต๊ะให้แก่ประชาชน” และว่า พระองค์ทรงคาดหวังว่า รัฐบาลจะออกมาตรการเพื่อจำกัดราคาสินค้าภายใน 2-3 วันนี้ (จอร์แดน ไทมส์ 120907) อย่างไรก็ตาม **ในคูเวต** มีรายงานข่าวว่า อัตราเงินเฟ้อประจำปีของคูเวต ลดลงจากที่ขึ้นไปถึงระดับที่สูงสุดในรอบ 12 ปี ในเดือน มิ.ย. ที่ผ่านมานี้ เนื่องจากราคาอาหารและการขนส่งเพิ่มในอัตราที่ลดลง จากข้อมูลสถิติที่เปิดเผยโดยหน่วยงานรัฐบาล ระบุว่า การลดลงเกิดขึ้น 1 เดือนภายหลังจากที่ธนาคารกลางคูเวต ปลดปล่อยค่าเงินไดนาร์ให้ลอยตัวจากการผูกติดกับเงินดอลลาร์สหรัฐ (รอยเตอร์ 060907) อนึ่ง **ในคูบา** บรรดานายจ้างกำลังถูกบีบคั้นจากการเพิ่มขึ้นของอัตราค่าจ้างแรงงานที่มาจากต่างประเทศ ข้อมูลที่เปิดเผยโดยบริษัทที่ปรึกษาด้านทรัพยากรบุคคล ระบุว่า ในช่วงปีที่ผ่านมา ค่าตอบแทนของแรงงานจากต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้นโดยเฉลี่ยกว่า 6% ขณะเดียวกันค่าใช้จ่ายประจำสูงขึ้นกว่า 20% อย่างไรก็ตาม รายงานได้โยนความผิดไปที่ การเพิ่มขึ้นอย่างฮวบฮาบของค่าโรงแรมและค่าเช่าที่พักทั่วไป (คาสิจ ไทมส์ 060907) ส่วน**ในอิรัก** ปรากฏว่า ในช่วงต้นเดือน ก.ย. ผู้ว่าการธนาคารกลางแห่งอิรัก สีนาน อัล ซาบีบี ออกมากล่าวว่า อัตราเงินเฟ้อแกนกลางของอิรักลดลง เนื่องจากการดำเนินตามนโยบายการเงิน และธนาคารใช้มาตรการจำกัดอัตราเงินเฟ้อต่อไปอีก ข่าวกล่าวว่า อัล บิบี ได้ขึ้นอัตราดอกเบี้ยเป็น 20% และเพิ่มมูลค่าของเงินไดนาร์เมื่อเทียบกับดอลลาร์ให้สูงขึ้น ยกเว้นราคาอาหารและพลังงาน ซึ่งได้ผล ทำให้อัตราเงินเฟ้อลดลงมาอยู่ที่ 17% จากที่ 35% ในเดือน มิ.ย. (รอยเตอร์ 030907) และเมื่อวันที่ 2 ก.ย. มีข่าวนักวิเคราะห์ออกมาเตือนว่า **ที่ยูเออี** มีแนวโน้มที่จะต้องเผชิญปัญหาเงินเฟ้ออย่างแรง หากไม่รีบจำกัดการพุ่งทะยานขึ้นของสำรองเงินตราต่างประเทศและสภาพคล่องที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ (กัลฟ์ นิวส์ 020907)

2) สถานการณ์และความเคลื่อนไหวเรื่องดอกเบี้ยธนาคารและค่าดอลลาร์อ่อนตัว

วงการสื่อทั่วโลกฮือฮาในการทำข่าวเรื่อง ธนาคารกลางสหรัฐ หรือ เฟด ประกาศเมื่อวันที่ 18 ก.ย. ลดดอกเบี้ยลงไปที่ 4.75% ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง จากการประกาศนี้ทำให้ตลาดหุ้นพุ่งขึ้นจากความหวังที่ว่าวิกฤติสภาพคล่องต่ำจะได้รับการควบคุมในไม่ช้า ส่วนราคาน้ำมันก็พุ่งขึ้นเช่นกันด้วยแนวความคิดที่ว่าอุปสงค์น้ำมันจะคงอยู่ในระดับสูงต่อไป ซึ่งในช่วงนี้เองที่ราคาน้ำมันพุ่งขึ้นสูงทำสถิติใหม่เกือบแตะที่ 84 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล อย่างไรก็ตาม ความเคลื่อนไหวที่เป็นที่จับตาอย่างมาก ก็คือการที่ซาอุดีอาระเบีย ซึ่งผูกค่าเงินริอัลไว้กับดอลลาร์อย่างแน่นหนาตลอดมา ได้ออกมาแถลงทันทีว่า ธนาคารกลางซาอุดีฯ จะไม่ลดอัตราดอกเบี้ยตามธนาคารกลางสหรัฐ โดยฮามัด ซาอุด อัล-วายยารี ผู้ว่าการธนาคารกลาง ซาอุดีฯ กล่าวว่า รัฐบาลได้ทบทวนสถานการณ์ทางเศรษฐกิจแล้ว รู้สึกว่า ไม่มีความจำเป็นต้องเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยตามเฟดของสหรัฐ ขณะที่ อัตราเงินเฟ้อในราชอาณาจักรอยู่ในระดับที่สูงที่สุดในรอบ 17 ปี (รอยเตอร์ 200907) ขณะที่หลายประเทศได้ทยอยประกาศขึ้นอัตราดอกเบี้ยตามมาเป็นระลอก เช่น ชาววันที่ 20 ก.ย. กาตาร์ประกาศลดดอกเบี้ยเงินฝากมาอยู่ที่ 4.5% เช่นเดียวกับจอร์แดน ประกาศลดอัตราดอกเบี้ยมาอยู่ที่ 7% และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากมาอยู่ที่ 4.75% ส่วนโอมานดำเนินรอยตามซาอุดีฯ ออกมาประกาศเมื่อวันที่ 25 ก.ย. ว่า ไม่มีแผนการที่จะลดอัตราดอกเบี้ย ถือว่าเป็นประเทศที่ 3 ในกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับ ที่ผูกค่าเงินไว้กับดอลลาร์ แต่ไม่ลดดอกเบี้ยตามเฟดของสหรัฐ ก่อนหน้านั้นบาห์เรน เป็นประเทศที่สองรองจาก ซาอุดีฯ ที่ประกาศไม่ลดดอกเบี้ย ดังนั้นในกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับประเทศที่ผูกค่าเงินไว้กับดอลลาร์ที่ประกาศลดดอกเบี้ยตามก็มี ยูเออี และกาตาร์ (รอยเตอร์ 250907)

การที่ซาอุดีอาระเบียออกมาประกาศสวนทางกับเฟดของสหรัฐ ก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง เช่นว่า เป็นการส่งสัญญาณว่า ราชอาณาจักรซาอุดีฯ อาจจะไม่ผูกค่าเงินริอัลไว้กับดอลลาร์อีกต่อไป ทำให้เกิดกระแสซื้อเงินริอัล ทำให้อัตราแลกเปลี่ยนริอัลขยับสูงขึ้นมาแตะที่ 3.74 ริอัลต่อดอลลาร์ และทำให้ค่าเงินริอัลของซาอุดีฯ เพิ่มสูงขึ้นเป็นประวัติการณ์ในรอบ 21 ปี นับตั้งแต่เดือน ธ.ค. 1986 เมื่อเทียบกับค่าดอลลาร์ ฮันส์ เรเดเคอร์ นักการธนาคารวิจารณ์ว่า สถานการณ์เช่นนี้เป็นอันตรายมากต่อดอลลาร์ “ซาอุดีอาระเบียมีเงิน 800 พันล้านดอลลาร์ในกองทุนเพื่อคนรุ่นลูกหลานของพวกเขา และทั่วทั้งภูมิภาคมีเงินประมาณ 3,500 พันล้านดอลลาร์อยู่ภายใต้การบริหารของตน กองเงินเหล่านี้ถูกคุกคามจากภัยเงินเฟ้อ และไม่ต้องการนำเข้านโยบายอัตราดอกเบี้ย อันเนื่องมาจากปัญหาภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจในสหรัฐ” ฮันส์กล่าว (รอยเตอร์ 220907, ยูเค เทเลกราฟ 210907)

3. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านการลงทุน

สถานการณ์ด้านการซื้อหุ้นและควบรวมบริษัท

กรณีการแข่งขันกันเข้าซื้อหุ้นและควบรวมตลาดหุ้น ไอเอ็มเอ็กซ์ของสวีเดน โดย แอสแด็กส์ และตลาดหุ้นดูไบ ได้ยุติการแข่งขันกันเพื่อเข้าควบรวมเป็นผู้ดำเนินกิจการตลาดหุ้นที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคนอร์ดิกและบอลติก หรือ ไอเอ็มเอ็กซ์ แต่จับมือกันซื้อตลาดหุ้นดังกล่าวด้วยราคาเสนอซื้อร่วมที่ 5.06 พันล้านดอลลาร์ ซึ่งถือว่าการสร้างตลาดการเงินโลกขึ้นมาอีกแห่งหนึ่ง โดยตลาดหุ้นดูไบ ซึ่งมีรัฐบาลดูไบเป็นเจ้าของ จะได้ถือหุ้นในแอสแด็กส์ 19.99% และอีก 28% ในตลาดหุ้นลอนดอน ขณะที่ แอสแด็กส์จะได้หุ้นยุทธศาสตร์ในตลาดการเงินนานาชาติดูไบเป็นข้อแลกเปลี่ยน และตลาดแห่งใหม่นี้จะเปลี่ยนชื่อใหม่โดยจะมีชื่อแอสแด็กส์ และใบอนุญาตการใช้เทคโนโลยีทางตลาดของแอสแด็กส์ และไอเอ็มเอ็กซ์ด้วย (รอยเตอร์ 200907) อย่างไรก็ตาม ในกระบวนการควบรวมกรณีไอเอ็มเอ็กซ์ สำนักงานกำกับตลาดหุ้นของสวีเดนได้เข้ามาตรวจสอบความถูกต้องในการซื้อขายหุ้นให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผน ซึ่งก่อนหน้านี้มีข่าวการระบุว่าตลาดหุ้น

ดูใบทำผิดกฎหมาย เช่น มีการใช้ข้อมูลภายในและไม่มีการยื่นเอกสารเพื่อการรวบรวมโอเอ็มเอ็มเอ็กซ์อย่างเป็นทางการ แต่ฝ่ายตรวจการของสวีเดนปฏิเสธว่าไม่ได้ส่งเรื่องไปสำนักงานสอบสวนอาชญากรรมทางเศรษฐกิจแต่อย่างใด ล่าสุด ชาววันที่ 29 ก.ย. สำนักงานกำกับตลาดของสวีเดนออกมาระบุว่า ตลาดหุ้นดูไบจำเป็นต้องได้รับการตรวจสอบใหม่อีกหลังจากบริษัททั้งสองเพิ่มข้อเสนอซื้อต่อโอเอ็มเอ็มเอ็กซ์อีกเป็น 15% เพื่อจัดแนวน้ำมันที่กาตาร์จะเข้ามาเสนอซื้อแข่งอีกรายหนึ่ง ก่อนหน้านั้นเมื่อวันที่ 22 ก.ย. มีรายงานข่าวว่า สำนักงานกำกับการลงทุนกาตาร์ หรือ คิวไอเอ เข้าซื้อหุ้นประมาณ 14% ในตลาดหุ้นโอเอ็มเอ็มเอ็กซ์ และยังเข้าทางผู้ถือหุ้น นักลงทุน และชาวเนเธอร์แลนด์ ซึ่งถือหุ้นในมือรวมกันอยู่ประมาณ 15.9% และ คิวไอเอ ยังเข้าซื้อหุ้น 20% ในตลาดหุ้นลอนดอน โดยใช้เงินประมาณ 1.2 พันล้านดอลลาร์ อีกด้วย (รอยเตอร์, บลูมเบิร์ก 220907)

กรณีการเข้าซื้อหุ้นและรวบรวมบริษัทอื่นๆ ในรอบเดือน ก.ย. ช่วงต้นเดือน มีรายงานข่าว**ธนาคารพาณิชย์อาบูดาบี (เอดีซีบี) เข้าซื้อหุ้นทางยุทธศาสตร์ในกลุ่มสถาบันการเงิน กัลฟ์ เมอร์ชานท์ กรุ๊ป (GMG)** ซึ่งเป็นสถาบันการเงินการลงทุนและบริหารสินทรัพย์ สำนักงานในดูไบ โดยธนาคาร เอดีซีบี ลงทุนเป็นเงิน 51 ล้านดอลลาร์ ใน จีเอ็มจี เทียบเท่ากับมูลค่าหุ้น 41% ทำให้ธนาคารกลายเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ที่สุด ทั้งนี้ ข้อตกลงนี้ได้สร้างพันธมิตรทางยุทธศาสตร์ระหว่างสองสถาบันการเงิน ซึ่ง ทั้งจีเอ็มจี และ เอดีซีบี จะร่วมกันแสวงหาโอกาสการลงทุนร่วมกันในภูมิภาค นอก ยูเออี ต่อไป **ส่วนอิสติสมาร์ สถาบันเพื่อการลงทุนในดูไบ สามารถปิดดีลการควบรวมบริษัทค้าปลีกไฮล์ หรือ บาร์นีย์สาขาในเยอรมนีไปเรียบร้อยแล้ว** ในวงเงิน 942.3 ล้านดอลลาร์ โดยบริษัทได้ประกาศปิดดีลอย่างเป็นทางการภายหลังจากการลงนามเอกสารสำคัญเมื่อเดือนที่แล้ว และได้รับเอกสารเคลียร์บัญชีเรียบร้อยแล้วจากเจ้าหน้าที่แอนโทนีสตอร์คของสหรัฐ ก่อนหน้านั้น อิสติสมาร์ ต้องแข่งขันซื้อบริษัทดังกล่าวกับบริษัท ฟาสต์ รีเทล ของญี่ปุ่น ซึ่งทำให้ราคาพุ่งสูงขึ้นจากเดิมซึ่งอยู่ที่ 825 ล้านดอลลาร์เท่านั้น

ความเคลื่อนไหวด้านการลงทุนที่น่าสนใจ

มีรายงานการสำรวจของธนาคารโลกเกี่ยวกับการทำธุรกิจในปี 2008 ระบุว่า **ซาอุดีอาระเบียเป็นประเทศที่มีการปฏิรูปบรรยากาศการลงทุนทางธุรกิจที่รวดเร็วที่สุดแห่งหนึ่งของโลก** โดยขณะนี้นักรหาอาณาจักรซาอุดี มีสถานประกอบธุรกิจ 23 แห่ง เพิ่มขึ้นอีก 15 แห่ง ทั้งนี้เนื่องจากซาอุดีอาระเบียได้พัฒนาการส่งเสริมการลงทุนทางธุรกิจใหม่ๆ ให้สามารถริเริ่มดำเนินธุรกิจได้รวดเร็วขึ้น โดยใช้เวลาเพียง 15 วัน เดิมต้องเสียเวลาถึง 39 วัน มีรายงานที่สอดคล้องกันอีกในหลายเรื่อง เช่น รายงานของ กระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรมซาอุดี ระบุว่า**ในไตรมาสแรกของปีนี้ จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในซาอุดีฯ เพิ่มขึ้นถึง 3,808 แห่ง** โดยอุตสาหกรรมเหล่านี้มีเงินลงทุนรวมกันประมาณ 81.8 พันล้านดอลลาร์ และจ้างแรงงานประมาณ 415,000 คน ผลการสำรวจพบว่า มีการลงทุนมากที่สุดในภาคอุตสาหกรรมการผลิตและปิโตรเคมี ส่วนการส่งออกสินค้าที่ไม่ใช่น้ำมันมีมูลค่าทั้งสิ้นประมาณ 21.1 พันล้านดอลลาร์ในปี 2006 (กัลฟ์ นิวส์ 290907, อาหรับ นิวส์ 220907) อนึ่ง มีรายงานข่าวว่า **บริษัทการลงทุนอุตสาหกรรมซาอุดี จะเพิ่มเงินลงทุนเป็นสองเท่า 1.2 พันล้านดอลลาร์ในต้นปีหน้า** เพื่อจัดตั้งบริษัทปิโตรเคมี เพตเคม ซึ่งจะอยู่ในรูปแบบของบริษัทร่วมลงทุนร่วมกับ เชฟรอน ฟิลลิปส์ และ บ.อุตสาหกรรมซาอุดีฯจะขายหุ้น 50% ของเพตเคมในตลาดหุ้นด้วย โดยเพตเคม จะเป็นเจ้าของ 65% ในโครงการมูลค่า 4.8 พันล้านดอลลาร์กับเชฟรอน และบริษัทร่วมลงทุนจะเป็นผู้สร้างโรงงานอุตสาหกรรมปิโตรเคมีดังกล่าว (รอยเตอร์ 170907) นอกจากนั้น มีการลงทุนที่น่าสนใจอีกแห่งหนึ่งคือ **ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ด สาขายูเออี ได้ทำการเปิดศูนย์ธนาคารเอสเอ็มอี (ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม) แห่งแรกของดูไบ** ใน เจเบล อาลี หัวหน้าเจ้าหน้าที่บริหารของธนาคาร ไนเจอร์ โจนส์ กล่าวว่า เขาได้เห็นพอร์ทของลูกค้าที่ทำธุรกิจเอสเอ็มอีในธนาคารในยูเออี ขยายตัวกว่า 400% ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา และยังคาดว่าตลาดเอสเอ็มอีในยูเออีจะขยายตัวเติบโตอย่างต่อเนื่องต่อไปได้อีก

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านสังคม

1. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านสังคมทั่วไป

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านสังคมในตะวันออกกลางในเดือน ก.ย. มีเรื่องราวที่น่าสนใจติดตามดังนี้ สถานการณ์และความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับด้านสิทธิมนุษยชน ในเดือน ก.ย. มีรายงานและข่าวสถานการณ์ผู้ลี้ภัยอิรักเผยแพร่ออกมาอย่างกว้างขวาง รวมทั้งการเปิดเผยตัวเลขสถิติที่น่าสนใจจากองค์การระหว่างประเทศที่น่าเชื่อถือ เช่น สำนักผู้ลี้ภัยองค์การสหประชาชาติ องค์การนิรโทษกรรมสากล รวมทั้งองค์การหน่วยงานของทางการสหรัฐฯเอง เป็นต้น ทุกฝ่ายล้วนเผยแพร่จำนวนตัวเลขที่น่าเป็นห่วง และบางแห่งระบุเป็นวิกฤติผู้ลี้ภัยชาวอิรัก ซึ่งเติลตหนีออกจากพื้นที่อันตรายไปลี้ภัยตามประเทศเพื่อนบ้านและที่อื่นๆ รวมถึง 4 ล้านกว่าคน เฉพาะในประเทศที่มีพรมแดนติดอิรัก เช่น ซีเรียและจอร์แดน ต้องแบกรับปัญหาผู้ลี้ภัยหนักที่สุด โดยเฉพาะในการดูแลในเรื่องการศึกษาแก่เด็กชาวอิรัก และการสาธารณสุขแก่ประชาชนทั่วไปนั้น เป็นเรื่องที่มีค่าใช้จ่ายสูงมากและเป็นภาระหนักหน่วงของประเทศที่รับผู้ลี้ภัย

นอกจากนั้น ในอิรักยังมีการเปิดเผยปัญหาเด็กขาดทั้งอาหารและที่เรียน เนื่องจากโรงเรียนต้องปิดเพราะปัญหาภัยคุกคามจากความรุนแรงของการสู้รบ พบว่าทั้งครูและครอบครัวเด็ก ต่างต้องหนีกระเจิดกระเจิงไปคนละทิศละทาง และในประเทศเพื่อนบ้าน ที่ต้องพยายามหาทางจัดหาที่เรียนให้เด็กอิรักจากครอบครัวชาวอิรักที่ลี้ภัยเข้ามา

มีรายงานที่เผยชีวิตนักเรียนนักศึกษาชาวปาเลสไตน์ ที่ต้องมีอาชีพค้าขายหาขายเพื่อประทังชีวิต และมีชีวิตที่ขมขื่นไร้ศักดิ์และไม่มีคุณภาพในตัวเอง ถือเป็นคนค้าขายขั้นพื้นฐานใหม่แตกต่างจากที่เคยรู้เห็นกันในหมู่คนจนตามเมืองใหญ่ทั่วโลกที่เคยมีมาแต่ไหนแต่ไร

ในเดือน ก.ย. ยังมีความเคลื่อนไหวทางการศึกษาอื่นๆ ที่น่าสนใจ เช่น ความเคลื่อนไหวส่งเสริมด้านการศึกษากว้างขวางมากขึ้นเรื่อยๆ ในยูเออี โดยเฉพาะในดูไบ ซึ่งมีโครงการรณรงค์ “ดูไบแคร์” เพื่อให้ทุนการศึกษาแก่เด็กยากจน 1 ล้านคนทั่วโลก ที่ได้รับเงินบริจาคแล้วกว่าสองล้านดิแรม

ส่วนความเคลื่อนไหวด้านสาธารณสุข ในเดือน ก.ย. ได้เห็นความเคลื่อนไหวอย่างจริงจังอย่างแท้จริงในสองประเทศที่เด่น คือ ซาอุดีอาระเบีย และยูเออี ในเรื่องการสร้างและพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ในท้องถิ่นเพื่อเข้าแบกรับเปลี่ยนถ่ายงานจากบุคลากรต่างประเทศที่เข้ามาทำงานอยู่เป็นจำนวนมาก และการเพิ่มศูนย์บริการทางการแพทย์ให้สามารถบริการคนในประเทศให้ได้มากขึ้น

นอกจากนั้น ในความเคลื่อนไหวทางสังคมอื่นๆ ยังได้เห็นความเคลื่อนไหวหรือการรณรงค์ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประหยัดพลังงาน และการรักษาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เช่น ความเคลื่อนไหวของสภาอาคารสีเขียว และการสร้างเตาเผาขยะทางการแพทย์ที่ใหญ่ที่สุดใน ยูเออี เป็นต้น

2. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

- ภาพสะท้อนจากความรุนแรงของสงครามในอิรักและปาเลสไตน์

ความรุนแรงที่เกิดจากปฏิบัติการทางทหารของสหรัฐในอิรัก ทำให้เด็ก ๆ ขาดชีวิตวัยเด็กที่ควรได้รับ

รายงานของ อาห์เหม็ด อาลี เผยแพร่โดยสำนักข่าวอินเตอร์เพรส เซอร์วิส เมื่อวันที่ 2 ก.ย. จากการสังเกตการณ์สภาพในเมือง บากูบา ห่างจากกรุงแบกแดดเมืองหลวงของอิรักไปทางเหนือประมาณ 50 กิโลเมตร มีประชากรประมาณ 280,000 คน ซึ่ง ณ ขณะที่เขาสังเกตการณ์ที่นั่น มีเพียงโรงเรียนประจำจังหวัด และโรงเรียนอนุบาลของเอกชนอีกเพียงแห่งเดียวเท่านั้นที่เปิดการเรียนการสอน พ่อของลูก 4 คน เผยว่า เขานั้นแม้แต่การจะหาอาหารมาให้เด็กได้กินเพื่อประทังชีวิตให้ครบมือในแต่ละวันก็ยังไม่สามารถทำได้ ไม่มีใครพูดถึงช็อคโกแลต หรือขนมหวาน ของเล่นเด็ก หรือเกมส์ สำหรับเด็ก ถือว่าต้องเป็นเทศกาลหรือโอกาสสำคัญ เมืองนี้เคยเป็นที่ตั้งของศูนย์ปฏิบัติการสำคัญของกองทหารสหรัฐ เพื่อต่อสู้กับกองกำลังของ อัล กอิดะห์ ประชาชนต้องทุกข์ทรมานจากความรุนแรงของทั้งสองกลุ่มนี้ ในครั้งนั้น รัฐมนตรีต่างประเทศของสหรัฐ (นางอัลไบรต์) เคยกล่าวว่า การสังเวยชีวิตเด็กกว่าครึ่งล้านคนครั้งนั้น คุ่มค่ากับสิ่งที่ได้ตอบแทนกลับมา อย่างไรก็ตาม เด็กที่เสียชีวิตในครั้งนั้น เกิดจากภาวะความอดอยาก โรคภัยไข้เจ็บ และการขาดแคลนยารักษาโรค และในสงครามอิรักครั้งที่สอง ประชาชนต่างหวังว่าทุกอย่างจะดีขึ้นกว่าเดิม แต่กลับเลวร้ายยิ่งกว่าเดิม เพราะในครั้งนั้น เด็กขาดอาหารแต่ก็ยังมียาได้วิ่งเล่นบ้าง แต่มาคราวนี้ เด็กไม่สามารถออกจากที่พักอาศัย เนื่องจากมีความรุนแรงเกิดขึ้นทุกหนแห่ง และมีเด็กต้องเสียชีวิตในความรุนแรงมากกว่า

ตามรายงานของออกซ์แฟม เผยเมื่อวันที่ 30 ก.ค. ระบุว่า เด็กๆ ร้อยละ 92 ได้เรียนรู้สิ่งที่ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศของความหวาดกลัว โรงเรียนปิดเป็นประจำ เนื่องจากทั้งครูและนักเรียนไม่กล้าเข้ามาในโรงเรียน เด็กๆ กว้างแปดแสนคน ขณะนี้อาจจะออกจากโรงเรียนไปแล้ว เพิ่มขึ้นจากเมื่อปี 2004 ซึ่งอยู่ที่หกแสนคน รายงานของออกซ์แฟมระบุว่า อัตราภาวะขาดอาหารของเด็กในอิรัก เพิ่มขึ้นจาก 19% ก่อนการบุกอิรักของสหรัฐในปี 2003 มาเป็น 28% และกว่า 11% ของเด็กเกิดใหม่ในปี 2006 มีน้ำหนักน้อยเกินไป เทียบกับเพียง 4% ในปี 2003

การเพิ่มกำลังทหารอย่างขนานใหญ่เมื่อต้นปี ไม่สามารถลดการโจมตีต่อพลเรือนชาวอิรัก

รายงานโดย เรวี สคูฟ และ วอร์เรน พี. สโตรเบล เผยแพร่โดยหนังสือพิมพ์ แมคแคลตชีย์ วันที่ 5 ก.ย. รายงานอ้างข้อมูลจาก สำนักการบัญชีรัฐบาล หรือ จีเอโอ ของสหรัฐ ซึ่งระบุว่า การโจมตีต่อพลเรือนอิรักเป็นรายวันยังคง “เหมือนเดิม” นับตั้งแต่เดือน ก.พ. ซึ่งทางการรัฐบาลสหรัฐประกาศส่งกองกำลังทหารสหรัฐเพิ่มในอิรัก 30,000 คน เพื่อปรับปรุงและรักษาความปลอดภัยในอิรักเพิ่มขึ้น แต่ สำนักงาน จีเอโอ ของสหรัฐกลับพบว่า จำนวนชาวอิรักที่เสียชีวิตจากความรุนแรงออกจากพื้นที่ต่างๆ ในประเทศไปลี้ภัยในประเทศเพื่อนบ้าน มีเพิ่มมากขึ้นถึงหนึ่งแสนคนต่อเดือน รายงานกล่าวว่า ทั้งรายงานจากทำเนียบขาวเมื่อเดือน ก.ค. และรายงานจากองค์การสิทธิมนุษยชน 16 แห่งเมื่อเดือนที่แล้ว ต่างก็ไม่สนับสนุนข้ออ้างที่ว่า การเพิ่มกำลังทหารสามหมื่นคนของ ปธน. บุชแห่งสหรัฐเมื่อเดือน ม.ค. ที่ผ่านมา จะช่วยปรับปรุงสถานการณ์ความมั่นคงให้ดีขึ้น รายงานของ จีเอโอ เป็นไปในทางตรงกันข้ามรวมถึงชาร์ต ที่แสดงการโจมตีเพื่อดำเนินการกำจัดอาวุธพลเรือนในอิรัก มีแต่การโจมตีกองทหารสหรัฐเท่านั้นที่ลดลงในสองสามสัปดาห์ที่ผ่านมา

- ปัญหาความยากจนของชาวปาเลสไตน์ในเขตเวสต์แบงก์

แม้แต่นักเรียนนักศึกษายังต้องเก็บขยะเพื่อประทังชีวิต

รายงานจากการสังเกตการณ์ที่เมืองยัตตา ไกล่เขตชายแดนอิสราเอล โดย โดนัล แมคคินไทร์ เผยแพร่โดย ดิ อินดีเพนเดนท์ / ยูเค เมื่อวันที่ 14 ก.ย. บทความเผยว่า พบว่ามีชาวปาเลสไตน์จำนวนหนึ่งต้องประทังชีวิตอยู่ด้วยการ

เก็บขยะขาย โดยทั้งผู้ชายและเด็กๆ จะไปบริเวณกองขยะที่รถขยะนำมาทิ้งทุกๆ 4-5 นาที เพื่อคุ้ยหาขยะจำพวกขวดพลาสติก กระป๋องอะลูมิเนียม ดิบบุก หรือเศษเหล็ก หากโชคดีได้ของเล่นเด็กที่ชำรุด ประเภทจักรยาน แม้สนิมขึ้นแต่ก็ขายได้ราคาดี คนเหล่านี้จะมีรายได้ตั้งแต่ 2 ปอนด์ ไปจนถึงในวันที่โชคดีประมาณ 30 ปอนด์ต่อวัน โดยจะต้องทำงานหาขยะบริเวณกองขยะตั้งแต่เช้ามืด โดยอาศัยมากรบที่ตอมวิ่งมาตามถนนดิน เพื่อหลบเลี่ยงตำรวจจับ เพราะบรรทุกเกินขนาดและไม่มีทะเบียนอนุญาต หรือไม่เช่นนั้นก็ต้องเดินไกลถึง 7 กิโลเมตร หรือขี่ลามา คนขับรถเกรดจะรอนจนกว่าคนคุ้ยหาขยะที่ขายได้ทำงานจนเสร็จเรียบร้อย เขาจึงนำรถเกรดมาโกยขยะเหล่านี้ไปผสมกับดิน เพื่ออัดทำถนนต่อไป

ขยะที่นำมาทิ้งจะมาจากหลายแหล่ง แต่เมื่ออยู่บริเวณนี้แล้วก็จะไม่มีใครมาอ้างเป็นเจ้าของได้อีก

อาลี นักเก็บขยะระบุว่า ขยะที่นำมาทิ้งมาจากหลายแหล่งด้วยกัน รถขยะที่มีอักษรข้างรถภาษาอาหรับ ก็เป็นขยะที่ขนมาจากเขตที่พักอาศัยชาวปาเลสไตน์ในเขตเวสต์แบงก์ หากเป็นรถที่มีตัวอักษรฮีบรู ก็เป็นขยะที่มาจากเขตชาวยิวที่อพยพมาตั้งถิ่นฐาน และรถที่มีตราขององค์การสหประชาชาติก็เป็นขยะที่มาจากค่ายผู้ลี้ภัย นักเก็บขยะที่ทำงานตั้งแต่อายุเพียง 12 ปี ชื่ออาลี กล่าวว่า ขยะที่มาจากเขตชาวยิวผู้อพยพมาตั้งถิ่นฐานนั้น เป็นขยะที่ทำเงินได้มากที่สุด ถือว่าเป็น “ขยะชั้น 7 ดาว” แต่ก็เตือนว่า ก่อนที่มันจะมาถึงมือพวกเขานั้น มันได้ถูกรื้อค้นมาก่อนอย่างน้อยก็ครั้งหนึ่งแล้ว เขาระบุว่า ทั้งคนอาหรับและคนยิวด้วยกันเองต่างก็มองหาของดีจากขยะของชาวยิวอพยพ บางทีพวกเขาจะหารองเท้า หากเจอดี ๆ เขาก็จะเอาไปก่อน แต่ถ้าหากไม่ดีเขาก็ไม่เอา นั่นแหละจึงจะมาถึงมือของพวกเขา

นักเก็บขยะพันธุ์ใหม่

รายงานกล่าวด้วยว่า ความจริงแล้วอาชีพเก็บขยะขายของคนจนในเมือง มีการทำกันมานานในเกือบทุกเมืองใหญ่ในประเทศกำลังพัฒนาทั่วไป แต่ทว่าที่นี่ แตกต่างออกไป มันกลั้กลายเป็นสัญลักษณ์ที่รุนแรงของความยากจนของเวสต์แบงก์ และภาวะไม่มีงานทำของแรงงานประมาณ 30% ในปาเลสไตน์ ซึ่งเศรษฐกิจกำลังจะล้มละลาย โดยเฉพาะเมืองยัตตา ตั้งอยู่ห่างจากชายแดนอิสราเอล ซึ่งกำลังไต่ระดับเพื่อขึ้นสู่ฐานะประเทศที่มีฐานะเศรษฐกิจระดับโลก เพียงไม่กี่กิโลเมตร อาลีบรรยายว่า งานเก็บขยะเป็นงานที่อันตรายและทำลายสุขภาพ มักมีคนต้องได้รับบาดเจ็บจากการค้นหาขยะ จากการถูกโลหะของมีคมที่แตกหักที่แทงอวัยวะ หรือหล่นทับ มีคนตายอยู่เรื่อยๆ นอกจากนั้น ยังเป็นงานที่ไม่ได้รับการยอมรับในสังคมและหมู่เพื่อนบ้าน คนเก็บขยะมักจะถูกรังเกียจว่าตัวเหม็น ไม่มีใครอยากเข้าใกล้หรือสังสรรค์เล่นด้วย แม้ว่าพวกเขาจะได้พยายามทำความสะอาดร่างกายและเสื้อผ้าอย่างดีเป็นประจำ คนเหล่านี้ไม่พอใจที่ถูกถ่ายรูป หลายครั้งช่างภาพเกือบถูกทำร้ายและกลั้ถูกทำลาย พวกเขาจึงรู้สึกขายหน้าไม่กล้าที่จะพบใครถึงอาชีพที่เขาทำอยู่ และรู้สึกตนเองไม่มีอนาคต ไม่มีความหวังว่าจะได้แต่งงานมีครอบครัว

บทความได้ยกตัวอย่างรูปธรรมนักเก็บขยะในเขตเวสต์แบงก์หลายคน

นักเก็บขยะบางคนเป็นนักเรียน นักศึกษาที่กำลังเรียนอยู่ บางคนเรียนจบแล้วแต่หางานทำไม่ได้ เพราะไม่มีเงินไม่มีเส้นสาย หลายคนเคยเป็นพนักงานของรัฐที่ตกงานในช่วงที่เวสต์แบงก์ถูกตัดขาดจากโลกภายนอก และบางคนมาจากครอบครัวที่ถูกทอดทิ้งจากพ่อที่เคยเป็นหลักของบ้าน อาลี ซึ่งเป็นนักเก็บขยะตั้งแต่อายุ 12 เป็นลูกคนโตของครอบครัวที่ถูกพ่อทอดทิ้ง เปิดเผยว่า ในระยะที่โรงเรียนปิดภาคการศึกษา จะมีสมาชิกคนเก็บขยะเพิ่มขึ้นรวมประมาณ 300-350 คนในเขตนี้ พอมหาวิทยาลัยเปิดจะเหลือประมาณ 75-100 คน แต่ก็ยังมีนักศึกษาบางคนมาเก็บขยะแม้อยู่ระหว่างปิดภาคการศึกษา เช่นลูกพี่ลูกน้องของอาลี และฝาแฝดของเขาเอง มาเก็บขยะ 3 วัน และเรียน 3 วันเพื่อให้ได้วุฒิการศึกษาและภาษาอังกฤษ แต่ละภาคเรียนจะต้องจ่ายค่าเทอมประมาณ 35 ปอนด์ พวกเขาต้องการเก็บเงินได้สักวันละ 2.50 ปอนด์ เพื่อรวบรวมนำมาจ่ายค่าเทอมซึ่งติดค้างมา 3 เทอมแล้ว เป็นต้น

วิกฤติปัญหาผู้ลี้ภัย

บทความเขียนโดย อาลี อัล-ฟาดฮิลี เผยแพร่ใน อินเตอร์ เพรส เซอร์วิส วันที่ 14 ก.ย. กล่าวถึงปัญหาผู้ลี้ภัยที่ทวีความหนักหน่วงมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งเขาระบุว่า การเข้ายึดครองของสหรัฐ และรัฐบาลอิรักที่หนุนหลังโดยสหรัฐก็ไม่สามารถที่จะช่วยแก้ไขปัญหาคือเป็นต้นเหตุของการอพยพหนีเตลิดออกจากถิ่นที่อยู่ของชาวอิรัก นับตั้งแต่สงครามอิรักครั้งที่สองเริ่มขึ้นเมื่อปี 2003

ประกาศให้ผู้ลี้ภัยทุกคนต้องมีวีซ่า

ในช่วงต้นเดือน ก.ย. มีรายงานข่าวว่า ซีเรีย ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดต่อกับอิรักประเทศหนึ่ง และมีผู้ลี้ภัยชาวอิรัก 1.5 - 2 ล้านคน หนีตายมาจากบ้านเกิดของตนมาอยู่ที่นี่ จำต้องตัดสินใจประกาศระเบียบใหม่ให้ผู้ลี้ภัยทุกรายต้องถือวีซ่าจึงจะเข้าซีเรียได้ ทั้งนี้ระเบียบใหม่จะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 10 ก.ย. 2007 ระเบียบใหม่ที่ออกมาหลังจากการหลั่งไหลของผู้ลี้ภัยที่เข้าในซีเรียไม่มีที่ท่าว่าจะหยุดหย่อน ผู้เชี่ยวชาญกิจการผู้ลี้ภัยชาวอิรักระบุว่า มีพลเมืองอิรักลี้ภัยอยู่ในซีเรียประมาณ 1.5 ล้านคนในขณะนี้ ซึ่งสอดคล้องกับตัวเลขขององค์การผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูเอ็นเอชซีอาร์ แต่ก็มีผู้เชี่ยวชาญอีกจำนวนมาก เชื่อว่าขณะนี้จำนวนผู้ลี้ภัยเหยียบ 2 ล้านคนแล้ว ประเมินจากจำนวนผู้ลี้ภัยข้ามพรมแดนเพิ่มขึ้นในอัตราประมาณ 50,000 คนต่อเดือน และมีข่าวด้วยว่า จอร์แดน ซึ่งก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีพรมแดนติดต่อกับอิรัก ก็เตรียมประกาศระเบียบใหม่เช่นเดียวกับซีเรีย ซึ่งจะก่อให้เกิดสถานการณ์ที่ซับซ้อนยิ่งขึ้นในหมู่ชาวอิรักที่ลี้ภัยหนีตายเข้าไปในประเทศทั้งสองเป็นอย่างยิ่ง

ค่าใช้จ่ายเฉพาะผู้ลี้ภัยในซีเรีย 1 พันล้านดอลลาร์ต่อปี

รายงานกล่าวว่า การหลั่งไหลเข้ามาในซีเรียของผู้ลี้ภัยเป็นจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ได้ก่อให้เกิดความตึงเครียดอย่างยิ่งในเรื่องของการบริการทางสังคม โดยเฉพาะทางด้านการศึกษา และการสาธารณสุข เมื่อเร็วๆ นี้ ทางการตามัสกัส ระบุว่า ค่าใช้จ่ายสำหรับชาวอิรักลี้ภัยที่ติดประมาณ 1 พันล้านดอลลาร์ต่อปี เมื่อปลายเดือน ส.ค. ที่ผ่านมานายกรัฐมนตรีอิรัก นูรี อัล-มาลิกี ได้เดินทางเยือนซีเรีย 3 วัน ได้ให้คำมั่นว่า รัฐบาลของเขาจะเพิ่มการสนับสนุนซีเรียเพื่อแบ่งเบาภาระที่ซีเรียต้องแบกรับจากผู้ลี้ภัย แต่บรรดาผู้ลี้ภัยก็มีได้คาดหวังว่าชะตากรรมของพวกเขาจะดีขึ้นสักเท่าไรนัก มุสตาฟา อาห์มัด ผู้เชี่ยวชาญกิจการผู้ลี้ภัยชาวอิรักระบุว่า คนอิรักนั้น เป็นที่รู้จักดีในเรื่องของการฝังรากลึกในแผ่นดินถิ่นเกิดของตน และผู้ลี้ภัยอิรักส่วนใหญ่ นั้น คิดถึงบ้านเกิดของตน แต่สถานการณ์ในประเทศอิรักขณะนี้ ทำให้พวกเขาต้องแสวงหาหนทางออกอื่นๆ มากกว่าการกลับบ้านเกิด

สหรัฐไม่บรรลุพันธกรณีของการเพิ่มกำลังทหารระลอกใหญ่เมื่อต้นปี เมื่อเร็วๆ นี้ องค์การพระจันทร์เสี้ยวแดงของอิรัก รายงานว่า นับตั้งแต่สหรัฐเพิ่มกองกำลังทหารเข้ามาระลอกใหญ่เมื่อเดือน ก.พ. ต้นปีนี้ จำนวนคนอิรักที่อพยพหนีตายออกจากถิ่นฐานของตนมีเพิ่มมากขึ้นเท่าตัว จากประมาณ 499,000 คน มาเป็น 1.1 ล้านคน ส่วนองค์การผู้ลี้ภัยสหประชาชาติ เผยตัวเลขล่าสุดที่สำรวจในเดือน ก.ค. ระบุว่า จำนวนผู้ลี้ภัยอิรักที่หนีตายเข้ามาในประเทศเพื่อนบ้านมีจำนวนถึง 2 ล้านคนแล้ว และรายงานจากสำนักการบัญชีของรัฐบาลสหรัฐ หรือ จีเอไอ กล่าวว่า รัฐบาลภายใต้ ปธน. บุช ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ในการเพิ่มกำลังทหารระลอกใหญ่เมื่อเดือน ก.พ. และในบรรดาพันธกรณีที่ตั้งไว้ทั้งหมด 18 ข้อนั้น บรรลุได้จริงเพียง 3 ข้อเท่านั้น (สำนักข่าว อินเตอร์ เพรส เซอร์วิส 140907)

ซีเรียต้องผ่อนคลายระเบียบวีซ่าลงชั่วคราว

มีรายงานสถานการณ์ที่ตึงเครียดเกี่ยวกับปัญหาผู้ลี้ภัยที่มากขึ้นและอย่างกว้างขวางในเดือน ก.ย. ซีเรียซึ่งได้ประกาศระเบียบใหม่ช่วงต้นเดือน ต้องผ่อนระเบียบลงชั่วคราวในช่วงการถือศีลอด (รอมะฎอน) รายงานเขียนโดย อาลี การ์บิ เผยแพร่ในอินเตอร์ เพรส เซอร์วิส วันที่ 24 ก.ย. เขียนว่า องค์การนิรโทษกรรมสากล เผยแพร่รายงานชื่อ "คนนับล้านเตลิดหนี: วิกฤติผู้ลี้ภัยอิรัก" ระบุว่า ชุมชนนานาชาติและโดยเฉพาะบางประเทศ จะต้องรับผิดชอบต่อเหตุการณ์

ความรุนแรงในอิรัก โดยการแสวงหาถิ่นที่พำนักภัยให้แก่ผู้ลี้ภัย และส่งการสนับสนุนให้แก่ประเทศที่รับดูแลผู้ลี้ภัยอยู่ รายงานฉบับนี้ ระบุจำนวนผู้ลี้ภัยที่หนีออกมาจากอิรักถึงปัจจุบันทั้งหมดมีประมาณ 4.2 ล้านคน อัตราการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานของประชาชนอิรักอยู่ที่ประมาณ 2,000 คนต่อวัน หรือประมาณ 80 คนในทุกๆ ชั่วโมง

เรียกร้องชุมชนนานาชาติเข้ามาช่วยแบ่งเบาปัญหาวิกฤติผู้ลี้ภัยอิรักด่วน

แลร์รี คอกซ์ ผู้อำนวยการอาวุโส องค์การนิรโทษกรรมสากลในสหรัฐ กล่าวว่า ชุมชนนานาชาติ โดยเฉพาะสหรัฐ มีพันธกรณีทางศีลธรรมที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการปกป้องและช่วยเหลือผู้ลี้ภัยชาวอิรักเหล่านี้ มิฉะนั้น วิกฤติมนุษยจะยิ่งร้ายแรงกว่าที่เป็นอยู่แล้ว รวมทั้งจะเกิดความไร้เสถียรภาพทางการเมืองในภูมิภาคเพิ่มมากขึ้นตามมา รายงานชี้ด้วยว่า เจ้าหน้าที่สหรัฐออกมาชี้แจงว่า ทางสหรัฐมีกำหนดการที่จะรับผู้ลี้ภัยชาวอิรักเพิ่มมากขึ้น โดยผ่านสถานะประเทศที่สามให้ผู้ลี้ภัยตั้งถิ่นฐานใหม่ แต่จำนวนผู้ลี้ภัยที่เสนอรับนั้นมันน้อยเกินไป เมื่อเทียบกับปริมาณความต้องการและขีดความสามารถในการรองรับของสหรัฐ เช่นในเดือน ก.พ. สหรัฐตั้งเป้าหมายรับรองผู้ลี้ภัยอิรักเพียง 7,000 คนเท่านั้น แม้ว่าหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบจะระบุว่า ทางสหรัฐมีขีดความสามารถรองรับได้ถึง 25,000 คน แต่ในที่สุดจำนวนตัวเลขต่างๆ ก็มาหยุดอยู่ที่การคาดหมายล่าสุดว่าภายในสิ้นปีงบประมาณในต้นเดือน ต.ค. นี้ สหรัฐจะสามารถรับผู้ลี้ภัยได้ประมาณ 2,000-1,000 คนเท่านั้น

เทอริ รัสซ ผู้อำนวยการฝ่ายรับคนเข้าเมือง สังกัดสำนักงานประชากร ผู้ลี้ภัยและผู้อพยพแห่งชาติ กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ กล่าวว่า สหรัฐจะอนุญาตให้ผู้ลี้ภัยอิรัก 12,000 คน เข้าสหรัฐได้ในปีหน้า เนื่องจากมีการสร้างโครงสร้างพื้นฐานแล้วเสร็จ และสหรัฐก็พร้อมที่จะปฏิบัติการในเรื่องนี้ทั้งในประเทศ และในต่างประเทศ โดยเฉพาะทั้งในซีเรียและจอร์แดนที่กำลังมีปัญหาหนักหน่วง

3. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางการศึกษา

-การจัดการศึกษาเด็กผู้ลี้ภัยอิรัก

ในรอบเดือน ก.ย. ข่าวความเคลื่อนไหวและสถานการณ์ด้านการศึกษาที่เด่น เช่น จอร์แดนจัดการศึกษาให้แก่เด็กพลานผู้ลี้ภัยชาวอิรัก ที่ทะเลกษนิภัยสงครามเข้าไปในราชอาณาจักรแห่งนี้ โดยมีข่าวว่า **องค์การผู้ลี้ภัยสหประชาชาติ หรือ ยูเอ็นเอชซีอาร์ ได้สนองเงินช่วยเหลือแบบให้เปล่า 10 ล้านดอลลาร์ เพื่อช่วยภาคการศึกษาของจอร์แดน** ในการจัดการสอนที่เรียนให้แก่เด็กชาวอิรัก โดยรัฐมนตรีวางแผนและความร่วมมือระหว่างชาติ ซูฮาอิร อัล อาลี ระบุว่า เงินสดที่รับบริจาค จะนำไปใช้เพื่อซื้อสิ่งของจำเป็นและสนับสนุนการก่อสร้างโรงเรียนเพิ่มเติมด้วย (จอร์แดน ไทมส์ 010907) ทั้งนี้ ทางจอร์แดนได้ขยายเวลาสำหรับการมาลงทะเบียนของบรรดาเด็กชาวอิรักที่ลี้ภัย เพื่อเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐบาลของจอร์แดนได้ และเพื่อกระตุ้นให้ครอบครัวชาวอิรักลี้ภัยสามารถเตรียมเอกสารสำคัญที่จำเป็นได้ทันเวลา รายงานข่าวกล่าวว่า ปีนี้ จอร์แดนได้ประกาศว่า จะสามารถรับนักเรียนเข้าเรียนได้ถึง 40,000 คน (อาหรับ นิวส์ 160907)

-ดูไบและยูเออี มีการเคลื่อนไหวทางการศึกษาอย่างคึกคัก

มีหลายข่าวและความเคลื่อนไหวในเดือน ก.ย. ที่กล่าวถึงเรื่องนี้ ที่สำคัญจากความเคลื่อนไหวของ ซิด โมฮัมเหม็ด บิน วาซิด อัล มัคตูม รองประธานาธิบดีและนายกรัฐมนตรีของ ยูเออี และตำแหน่งผู้ปกครองของดูไบ ซึ่งได้กล่าวในที่ประชุมเศรษฐกิจโลกจัดที่ต้าเหริญ ประเทศจีน เมื่อต้นเดือน ก.ย. ว่า การพัฒนาด้านการศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จทางเศรษฐกิจอย่างมาก โดย ได้ตั้งข้อสังเกตถึงการเพิ่มขึ้นอย่างมากของระดับการรู้หนังสือในประชากรยูเออีนับตั้งแต่ปี 1970 และชี้ว่า ผู้นำรุ่นเยาว์ของชาวอาหรับมีบทบาทสำคัญต่อประสิทธิภาพของ “การปฏิรูปเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาที่ยั่งยืน”

โครงการ “ดูไบ แคร่” รับเงินบริจาคกว่าสองล้านดิแรม ที่เป็นข่าวใหญ่ต่อเนื่องคือ การริเริ่มโครงการรณรงค์ด้านการกุศลของ ชีค โมฮัมเหม็ดฯ ที่มีเป้าหมายเพื่อให้ทุนการศึกษาแก่เด็กจากครอบครัวยากจนทั่วโลกประมาณ 1 ล้านคน หรือที่เรียกว่าโครงการ “ดูไบ แคร่” ในการระดมเงินบริจาคจากชุมชนกลุ่มต่างๆ ทั่วดูไบ ที่สำคัญจากบุคคลหรือองค์กรที่มีชื่อเสียงในท้องถิ่นเข้าร่วมในการบริจาค โดยตั้งเป้าหมายไว้ประมาณ 250 ล้านดิแรม รายงานล่าสุดรายงานข่าววันที่ 25 ก.ย. ได้รับเงินบริจาคแล้วว่า 200 ล้านดิแรม โดยได้รับเงินบริจาคเฉพาะจากนักธุรกิจท้องถิ่น เช่น จากกลุ่มธุรกิจการศึกษา เวิร์ดที กว่า 100 ล้านดิแรม และจาก ดร. ดิเรก โบกทา ผู้จัดการทั่วไปของ อีทีเคอร์เนย์ ลิมิตเต็ด และมิกกี้ จักเตียนนี หัวหน้าเจ้าหน้าที่บริหารกลุ่มแลนด์มาร์ก 5 ล้านดิแรม เป็นต้น

ความเคลื่อนไหวอื่นๆ ในดูไบและยูเออี ข่าวเมื่อวันที่ 5 ก.ย. ระบุว่า ศูนย์ค้ำเงินนานาชาติดูไบ ทำการเปิดสาขาสถาบันของ *ลอนดอนบิซิเนสสคูล* และโครงการดูไบ-ลอนดอน เอกเซคูทีฟ เอ็มบีเอ ขึ้นในดูไบ เป็นครั้งแรก โดยจะเริ่มในเดือนนี้ นักศึกษาที่จบหลักสูตรจากที่นี่จะได้ปริญญาเอ็มบีเอ แห่งลอนดอน บิซิเนส สคูล ด้วย ยูเออี ยังมีโครงการให้ทุนการศึกษาแก่คนสัญชาติยูเออี ได้ทุนไปศึกษาต่อต่างประเทศอยู่อย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการ*เอดาด* ได้คัดเลือกนักศึกษาสัญชาติ ยูเออี 22 คน เพื่อไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโท และอีก 2 คน ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับปริญญาตรี ทั้งนี้โดยคัดเลือกจากผู้เข้าแข่งขันชิงทุน 150 คน ข่าวเมื่อวันที่ 9 ก.ย. อับดุลลาห์ อัล คาราม ประธานคณะกรรมการบริหารและผู้อำนวยการอาวุโสของ *องค์การพัฒนาความรู้และมนุษย์* ได้ออกมากล่าวว่า **ยูเออีจำเป็นต้องสร้างความหลากหลาย ให้แก่สาขาวิชาที่เปิดทำการสอนในมหาวิทยาลัย ให้มากขึ้น** เพื่อรองรับนักศึกษาที่ไม่มีโอกาสไปเรียนต่อในต่างประเทศ จะได้สามารถเรียนในประเทศได้เพิ่มขึ้น (กัลฟ์ นิวส์ 090907) และเมื่อวันที่ 13 ก.ย. มีรายงานข่าวว่า มหาวิทยาลัย ดีเอตี ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาทางด้านการบินแห่งใหม่ สังกัดบริษัท แอโรสเปซ ของดูไบ กำลังเปิดการเรียนการสอนในสาขาวิชาใหม่ คือสาขาด้านการบริหารสายการบิน และธุรกิจการบิน โดย สาขาวิชาดังกล่าวเพิ่งจะได้รับการอนุมัติจากทางการของยูเออี และจะเริ่มเปิดการเรียนการสอนได้ในภาคการศึกษา นี้ (กัลฟ์ นิวส์ 130907)

ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับผู้ทำงานเป็นครู

ในช่วงเดือน ก.ย. มีข่าวที่เกี่ยวข้องที่น่าติดตามคือ ข่าวเขตการศึกษา ราช อัล ไคมาห์ ได้ออกระเบียบเตือนโรงเรียนเอกชนในเอมิเรตทั้งหมด ให้ออกใบอนุญาตการทำงานให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในโรงเรียน หากโรงเรียนใดละเมิดก็จะถูกปรับถึง 50,000 ดิแรม (กัลฟ์ นิวส์ 170907) ส่วนครูในบาห์เรน ทำการรณรงค์เรียกร้องเพิ่มค่าจ้าง 30% และขู่ว่าจะนัดหยุดสอนหากทางที่ไม่พิจารณาข้อเรียกร้อง ด้านรัฐบาลเสนอให้ขึ้นค่าจ้างเพียง 10% ยังไม่มีข่าวคืบหน้า (กัลฟ์ นิวส์ 230907)

ความเคลื่อนไหวด้านการศึกษาในซาอุดีอาระเบีย

ซาอุดีอาระเบียระดมคนเก่งเพื่อสร้างบุคลากรที่มีความสามารถขึ้นในประเทศ

ในรอบเดือน ก.ย. มีรายงานข่าวที่น่าสนใจในซาอุดีอาระเบียที่เกี่ยวกับด้านการศึกษา คือการระดมคนเก่งเข้ามาเสริมในระบบการศึกษาของประเทศ มีรายงานข่าวเมื่อวันที่ 11 ก.ย. ว่า **มหาวิทยาลัย คิง ซาอุด ในริยาดห์ ได้ลงนามในสัญญาข้อตกลงกับผู้ที่ได้รับรางวัลโนเบลสาขาต่างๆ ถึง 11 คน** โดยมีทั้งนักวิทยาศาสตร์ นักเศรษฐศาสตร์ เพื่อดึงตัวคนเก่งเหล่านี้เข้ามาร่วมในโครงการสร้างความแข็งแกร่งให้แก่ซาอุดีอาระเบีย โดยเฉพาะในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ข่าวกล่าวว่า มหาวิทยาลัยคิง ซาอุด มีความคาดหวังว่า การระดมคนเก่งในสาขาวิชาต่างๆ เข้ามาดังกล่าว จะช่วยในการส่งเสริมด้านการวิจัยและพัฒนา และช่วยแปรเปลี่ยนราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย ให้กลายเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจฐานความรู้ที่ก้าวหน้าต่อไป (อาหรับ นิวส์ 110907)

4. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านสาธารณสุข

ในรอบเดือน ก.ย. 2007 มีความเคลื่อนไหวทางการแพทย์และสาธารณสุขที่น่าสนใจดังนี้

ชาอุดีอาระเบียเร่งส่งเสริมการสร้างบุคลากรทางการแพทย์ในประเทศ

ในช่วงต้นเดือน มีรายงานข่าวว่า รัฐมนตรีกระทรวงสาธารณสุขของชาอุดีอาระเบียได้ออกมาเปิดเผยว่า ทางกระทรวงได้รับอนุมัติดำเนินโครงการให้ทุนการศึกษาแก่นายแพทย์ และเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ชาอุดี โดยจะมีแพทย์ และเจ้าหน้าที่การแพทย์ประมาณ 1,000 คน ได้รับทุนไปศึกษา และฝึกอบรมทางการแพทย์ในต่างประเทศ และในปีี้ กระทรวงสาธารณสุขได้ส่งเจ้าหน้าที่แพทย์ 510 คน จากทั่วราชอาณาจักร รวมถึงเจ้าหน้าที่แพทย์หญิง 66 คน กระจายไปในประเทศต่างๆ 15 ประเทศ รวมถึงสหรัฐ และสหราชอาณาจักร เพื่อไปศึกษาต่อแล้วด้วย นอกจากนี้ ยังมีรายงานข่าว เมื่อวันที่ 22 ก.ย. ว่า รัฐมนตรีกระทรวงสาธารณสุขชาอุดีฯ เปิดเผยว่า ทางการชาอุดีอาระเบียจะไม่มีการต่อสัญญาให้แก่ บุคลากรทางการแพทย์จากต่างประเทศ ที่เข้ามาทำงานในชาอุดีอาระเบียครบ 20 ปี รายงานข่าวกล่าวว่า การตัดสินใจนี้ เป็นความพยายามของรัฐบาลชาอุดีฯ ที่จะสร้างบุคลากรด้านการแพทย์ภายในประเทศเพิ่มขึ้นมาทดแทน ซึ่งคาดหมายว่า จะมีบุคลากรจำนวนมากที่กลับจากการศึกษาต่อต่างประเทศ ค่อยๆ ทะยอยเข้ามาทดแทน อย่างไรก็ตาม รายงานข่าวกล่าวว่า 78% ของแพทย์ทั้งหมด 43,000 คน ในชาอุดีฯ เป็นแพทย์ที่มาจากต่างประเทศ (อาหรับ นิวส์ 220907)

การพัฒนาบริการทางการแพทย์ก้าวรุดหน้าไปอย่างคึกคักในยูเออีและคูไบ

มีรายงานข่าวในเดือน ก.ย. หลายข่าวที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องนี้ เช่น ข่าว*ตำรวจเพิ่มบริการศูนย์อนามัยในคูไบ* จากคำกล่าวของ ไลลา อัล จัสมี ผู้อำนวยการฝ่ายการวางแผนและสถิติ กรมการบริการสาธารณสุขและการแพทย์ แห่งคูไบ กล่าวว่า คูไบจะลงทุนไปที่ภาคการแพทย์เฉพาะจุด เพื่อตอบสนองความต้องการด้านสาธารณสุขที่เพิ่มขึ้น จากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นของคูไบ เขาระบุว่า ในคูไบควรมีบริการศูนย์อนามัยในอัตราส่วน 1 แห่งต่อประชากร 30,000 คน แต่ปัจจุบันนั้นอยู่ในอัตรา 1 แห่งต่อจำนวนประชากรถึง 77,733 คน (กัลฟ์ นิวส์ 080907) *ยูเออี จับมือองค์การระบบสวัสดิการสาธารณสุขโลก ช่วยพัฒนาภาคสาธารณสุขในประเทศ* รายงานข่าววันที่ 11 ก.ย. ระบุว่า ได้มีการร่วมลงนามกันระหว่าง องค์การระบบสวัสดิการสาธารณสุขโลกกับ โครงการพัฒนาชาติแห่งเอมิเรต เพื่อริเริ่มโครงการอบรมภาคสาธารณสุขในยูเออี ให้เป็นแบบเอมิเรตแห่งแรก ข่าวกล่าวว่า ภายใต้ข้อตกลงที่ร่วมลงนามครั้งนี้ จะมีการรับคนสัญญาชาติยูเออีเข้าทำงานใน สถานีอำนวยการร่วมด้านสาธารณสุขในท้องถิ่น รวมถึงโรงพยาบาล คลินิก และศูนย์รักษาผู้ป่วยต่างๆ ขององค์การระบบสาธารณสุขโลก ซึ่งเป็นสถาบันสาธารณสุขเอกชนแห่งแรกที่ร่วมลงนามในพันธกรณีเช่นนี้

การรณรงค์เรื่องโรคภัยต่างๆ และการรักษาสิ่งแวดล้อมมีปรากฏเป็นข่าวมากขึ้น

ยูเออีขึ้นชื่อว่าเป็นประเทศที่มีผู้ป่วยโรคเบาหวานต่อหัวของโลก สูงสุดเป็นอันดับสองรองจากเกาะเนารู ซึ่งเป็นเกาะเล็กๆ กลางมหาสมุทรแอตแลนติก จากคำกล่าวอ้างของผู้เชี่ยวชาญ ในที่ประชุม ณ ศูนย์การแสดงนิทรรศการแห่งชาติอาบูดาบี ซึ่งระบุว่า ประชากรยูเออี 1 ใน 5 คน เป็นโรคนี้ เป็นอัตราที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างน่าตกใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเยาวชน นอกจากนี้ มีรายงานข่าวในเดือนนี้ว่า *ยูเออีกำลังรณรงค์ให้คนเลิกสูบบุหรี่* โดยให้ยาแอมบิกซ์ช่วยทำให้ไม่หงุดหงิด มีวงขายตามร้านขายยาทั่วไป ตัวยาได้ผ่านการรับรองจากกระทรวงสาธารณสุข คูไบเรียบร้อยแล้ว นอกจากนี้ *กระทรวงสาธารณสุขยังได้ประกาศเมื่อปลายเดือน ก.ย. ว่า คนสัญชาติยูเออีทั้งหมดจะต้องได้รับการตรวจสุขภาพประจำปีทุกคน* โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ และว่า ในอนาคต ระเบียบนี้จะส่งผลบังคับใช้กับผู้ที่เป็นคนงานจากต่างประเทศที่เข้ามาในยูเออีด้วย แต่จะต้องออกค่าใช้จ่ายเอง (คาลิฟ ไทมส์ 270907)

ภาคผนวก 1

รายชื่อคณะผู้ดำเนินงานโครงการตะวันออกกลางศึกษา (MEMP)

(โดยการสนับสนุนของ สกว.)

1. **นายอนุช อภาภิรม** ตำแหน่งหัวหน้าโครงการฯ จบปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นนักคิดนักเขียนและนักวิจัยอิสระ เคยทำงานเป็นหัวหน้าฝ่ายวิชาการ บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด และเคยดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ บริษัทสำนักพิมพ์สวัสดี และตำแหน่งรองกรรมการผู้จัดการอาวุโสด้านตำราเรียน บริษัทสำนักพิมพ์ต้นอ้อ แกรมมี จำกัด เคยเป็นที่ปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎร สมัยของนายมารุต บุญนาค และได้เป็นประธานคณะกรรมการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสถาบันพระปกเกล้า และเป็นรองประธานฝ่ายโครงการมูลนิธิโลกสีเขียว ปัจจุบันยังดำรงตำแหน่งเป็นประธานมูลนิธิศูนย์สื่อเพื่อการพัฒนา
2. **นางวิสมัย อภาภิรม** ตำแหน่งบรรณาธิการประจำโครงการฯ จบปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีประสบการณ์ในวิชาชีพสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ กว่าสี่สิบปี โดยทำงานประจำกองบรรณาธิการนิตยสารและหนังสือพิมพ์รายวันหลายฉบับ ก่อนที่จะมาทำงานเป็นบรรณาธิการสังเคราะห์รายงานจากสนาม ในโครงการแสวงหารูปแบบการพัฒนาระดับท้องถิ่นของรัฐ นอกจากนี้ยังเคยเป็นบรรณาธิการวารสารประมวลข้อมูลข่าว “สารสนเทศ” และบรรณาธิการโครงการสื่อสิ่งพิมพ์ด้านสิ่งแวดล้อม มูลนิธิโลกสีเขียว ปัจจุบันเป็นนักเขียน บรรณาธิการและนักแปลอิสระ
3. **ผศ. ดร. ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด** ตำแหน่งนักวิจัยประจำโครงการ จบการศึกษาดุษฎีบัณฑิต (นโยบายสาธารณะ) มหาวิทยาลัยจอร์จ เมสัน สหรัฐอเมริกา เป็นอาจารย์ประจำภาควิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นหัวหน้าโครงการวิจัยหลายชิ้นนับตั้งแต่ปี 2527 ถึงปัจจุบัน ได้รับรางวัลเกียรติคุณรางวัลชมเชยวิทยานิพนธ์สาขารัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สภาวิจัยแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2547 รวมทั้งเคยมีผลงานบทความ และตำราที่ได้รับการตีพิมพ์ หลายชิ้น ปัจจุบัน นอกจากเป็นอาจารย์ประจำแล้ว ยังดำรงตำแหน่งอนุกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติด้านการปราบปรามอาชญากรรมเฉพาะทาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการพัฒนาบุคลากร กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม (ปี 2549-2552)
5. **นางสาวสฤณี อาชวานันทกุล** นักเขียนรับเชิญประจำฉบับเดือน สิงหาคม 2007 จบการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ จาก Stern School of Business, New York University, U.S.A มีประสบการณ์การทำงานอาชีพ ด้านการเงินและการลงทุน ในสถาบันการเงินทั้งต่างประเทศและในประเทศไทย

ภาคผนวก 2

แนะนำโครงการตะวันออกกลางศึกษา

เนื่องจากได้พิจารณาเห็นว่า ในระยะใกล้นี้ ภูมิภาคตะวันออกกลางได้แสดงบทบาทที่ทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะภายหลังจากเกิดภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจในเอเชีย เริ่มเมื่อปี ค.ศ. 1997 ตามมาด้วยเหตุการณ์วินาศภัยอาคารเวิลด์เทรดในสหรัฐ ปี ค.ศ. 2001 อันนำไปสู่การประกาศสงครามต่อต้านการก่อการร้าย และการบุกโจมตีอิรักของสหรัฐและพันธมิตร รวมทั้งการประกาศทำสงครามอันศักดิ์สิทธิ์ของโลกมุสลิม ซึ่งได้ก่อให้เกิดความตึงเครียดขึ้นในภูมิภาคส่วนนี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น การติดตามความเคลื่อนไหวและการรู้จักภูมิภาคตะวันออกกลางในปัจจุบันจึงมีความสำคัญมากขึ้น

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้เล็งเห็นความสำคัญนี้ จึงได้ร่วมมือและให้การสนับสนุนแก่โครงการตะวันออกกลางศึกษา (Middle East Monitoring Project- MEMP) จัดทำโครงการตะวันออกกลางศึกษาขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์คือ

- เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลความรู้พื้นฐานที่สำคัญของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง
- เพื่อติดตามความเคลื่อนไหวทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และด้านพลังงาน ของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง
- เพื่อศึกษา เรียนรู้ และเผยแพร่แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้และการเคลื่อนไหวที่สำคัญของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง ระหว่างกลุ่มบุคคลและองค์กรเป้าหมายของโครงการ ตลอดจนบุคคลที่สนใจทั่วไป

โครงการ MEMP ในระยะเริ่มต้น (Pilot Phase) กำหนดเวลา 3 เดือน (เม.ย. – มิ.ย. 2549) จัดทำรายงานประจำเดือน 2 ฉบับ คือ 1) ตะวันออกกลางในบริบทโลก (นำเสนอ 24 พ.ค. 2549) และ 2) ตะวันออกกลางในท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง (กำหนดนำเสนอ กรกฎาคม 2549)

โครงการเต็มรูปแบบของ MEMP กำหนดเริ่มต้นในเดือน ก.ค. 2549 จะมีรายงานสังเคราะห์ข่าวความเคลื่อนไหวด้านต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลางทุกเดือน และรายงานสำเร็จรูปจำนวนหนึ่งออกมาเป็นระยะๆ โดยมีผลที่คาดหวังว่าจะออกมาภายใน 2 ปี คือ

- ได้องค์ความรู้ และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลางที่ครบถ้วนและทันสมัย
- สาธารณชน และกลุ่มบุคคล/ องค์กรหน่วยงานเป้าหมาย มีความรับรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของประเทศในภูมิภาคตะวันออกกลางมากขึ้น ก่อให้เกิดการตระหนักรู้ยิ่งขึ้น ถึงความสำคัญของภูมิภาคนี้ต่อโลกปัจจุบัน
- องค์กร / หน่วยงานภาครัฐและเอกชนต่างๆ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการกำหนดนโยบายสาธารณะ หรือความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ทั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายที่คาดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์ได้ คือ ผู้นำและผู้บริหารทั้งภาครัฐ ธุรกิจเอกชนและองค์กรประชาชน ผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับสื่อสารมวลชน และครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา และสาธารณชนที่สนใจทั่วไป
